

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
Kamu Yönetimi Araştırma ve Uygulama Merkezi: 2
Türkiye Cumhuriyeti İdare Tarihi Araştırması (TİDATA)

AÇIKLAMALI YÖNETİM ZAMANDİZİNİ 1929 – 1939

Birgöl A. GÜLER (Editör)
Tekin AVANER
M. Murat BASKICI
Sonay BAYRAMOĞLU
Tayfun ÇINAR
Bülent DURU
Nuray E. KESKİN
Ceren KALFA
Barış ÖVGÜN
Menaf TURAN
Ozan ZENGİN

(c) AÜ SBF KAYAUM, Birgöl A. Güler (Ed.)

Açıklamalı Yönetim Zamandizini: 1929-1939

Ankara, 2007

Türkiye Cumhuriyeti İdare Tarihi Araştırması (TİDATA)
AÜ SBF Kamu Yönetimi Araştırma ve Uygulama Merkezi : 2
Ankara, 2007

Prof. Dr. Birgül Ayman GÜLER Araştırma Yöneticisi
Nuray Ertürk KESKİN Araştırma Yönetici Yrd.
Yrd. Doç. Dr. M.Murat BASKICI
Yrd. Doç. Dr. Sonay BAYRAMOĞLU
Dr. Tayfun ÇINAR
Dr. Bülent DURU
Tekin AVANER
Ceren KALFA
Barış ÖVGÜN
Menaf TURAN
Ozan ZENGİN

ISBN: 978-975-482-743-9

1.Kamu Yönetimi 2. Türk İdare Tarihi 3. Cumhuriyet Tarihi 4. Yönetim Zamandizini
I. Güler, Birgül Ayman (Ed.), II. Açıklamalı Yönetim Zamandizini: 1929-1939

Yayına Hazırlama: Serpil Hoşafçı
Kapak Tasarım: Fikret Sarı

Baskı Yeri:
Ankara Üniversitesi Basımevi
İncitaşı Sokak No:10 06510 Beşevler / ANKARA
Tel: 0 (312) 213 66 55
Basım Tarihi: .29/ 06/ 2007

Yayın Yeri:
AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi
KAYAUM Müdürlüğü
Cebeci – Ankara

Tel: (0312) 595 12 85
Eposta: kayaum@politics.ankara.edu.tr
Site: <http://kayaum.politics.ankara.edu.tr>

Bu çalışma
Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Müdürlüğüne desteklenmiş
ve Temmuz 2005 – Kasım 2006 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

İÇİNDEKİLER

Kısaltmalar	V
Sunuş	vii
Otuzlu Yıllarda Yönetim	1
<i>Birgül A. GÜLER</i>	
1929: Yönetimde Merkezîyetçiliğin İnşası	21
<i>Sonay Bayramoğlu ÖZUĞURLU</i>	
1930: Muhalefet ve Belediyeler Yılı	107
<i>Nuray Ertürk KESKİN</i>	
1931: Tasarruf Yılı: Tek Partili Dönemin Başlangıcı	229
<i>Bülent DURU</i>	
1932: Temmuz Kararları Çerçevesinde Planlamaya Geçiş	303
<i>Tayfun ÇINAR</i>	
1933: Planlamada Sümerbank Modeline Geçiş	413
<i>Ceren KALFA</i>	
1934: Devletçilik İçin Örgütlenme Yılı	521
<i>Menaf TURAN</i>	
1935: Personel Sisteminde Barem Tartışmaları	617
<i>Tekin AVANER</i>	
1936: Parti ile Devletin Bütünleşmesi	705
<i>Ozan ZENGİN</i>	
1937: Anayasal Yenilenmeler ve Siyasi Müsteşarlık	811
<i>Barış ÖVGÜN</i>	
1938: Bekleyiş ve Endişe	895
<i>M.Murat BASKICI</i>	
1939: Yerde ve Yönetimde 'Deprem'	979
<i>T. AVANER, N. E. KESKİN, B. ÖVGÜN, M. TURAN</i>	
Genel Kaynaklar	1075
Araştırmacılar Hakkında	1083
Dizin	1091

1929: YÖNETİMDE MERKEZİYETÇİLİĞİN İNŞASI

Sonay BAYRAMOĞLU*

Cumhuriyet yönetimi, siyasal açıdan kendine güvenli ve görece daha rahat bir hava ile 1929 yılına girmiştir. Bunda, Tahrir-i Sükun Kanununun kaldırılması ile sansürden kurtulan basının etkisi olmuştur. Sansür ve baskının azalması, yeni gazete ve dergilerin yayın hayatına girmesine vesile olmuş ve daha rahat bir ortam kendini hissettirmiştir. Ne yazık ki bu rahatlama uzun soluklu olamamış ve 1929 yılının ikinci yarısından itibaren yeni toplumsal gerilimler ve iktisadi sorunlar, yönetimi ve toplumu zorlamaya başlamıştır.

Hükümet, 1929 yılında iktisadi alanda devletleştirme politikasına yönelmiştir. Bu esnada patlak veren 1929 Büyük Buhranı ise artan ekonomik sorunlara yenilerini eklemiştir. Dünya buhranının da etkisiyle, kaynakların devletleştirme politikası doğrultusunda kullanılmasına karar verilmesi, modern devlet ve toplum yaratmanın önemli araçları arasında yer alan eğitim, sağlık gibi alanlara yeterince önem verilememesi sonucunu doğurmuştur. Dolayısıyla sosyal politika alanına aktarılan kaynaklar sadece acil sorunların çözümüne yetmiştir.

Cumhuriyet yönetimi, 1929 yılında idari örgütlenmede merkezîyetçi bir yapı benimsediğini ilan etmiştir. Hükümet, iktisadi alanda, devlet öncülüğünde sanayileşme hedefine yönelirken, kamu yönetimini Vilayet İdaresi Kanunu ile merkezîyetçilik ilkesine göre düzenlemiştir. Böylelikle, idari örgütlenmede il esasına dayalı sistem benimsenmiştir. Cumhuriyet'in hukuki çerçevesi, Vilayet İdaresi Kanununun yanı sıra, 1929 yılında çıkan Ceza Usulü Muhakemeleri Kanunu, Deniz Ticaret Kanunu gibi kanunlarla önemli ölçüde tamamlanmıştır.

Eğitim alanında; okuma yazma seferberliği, 1929 yılının ele alınması gereken en önemli faaliyetlerinin başında gelmektedir. Okuma yazma seferberliği ile 1928 yılında kabul edilen Latin alfabesi ile okuryazarlığın tüm topluma yayılması amaçlanmıştır. Harf devriminin uygulanmasını sağlayacak en önemli araç "millet mektepleri"nin açılması olmuştur.

1929 yılı için öne çıkan bir başka toplumsal olgu, devlet ile vatandaş arasındaki ilişki ile bağlantılı değerlendirilebilir. Devlet memurlarının halka karşı kötü davranışları tartışmaya açılmıştır. Basında çıkan tartışmalardan sonra, Dahiliye Vekaletinin de halka karşı memurların kötü davranışlarını engelleme amacıyla bir genelge yayımladığı görülmektedir.¹

Genel olarak bakıldığında genç Cumhuriyet'in kuruluşun kurumsallaşma ya da konsolide olma yolunda ilerlemesi bakımından 1929 yılı, kritik bir yıldır denilebilir.

* Yrd. Doç. Dr. Akdeniz Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

¹ *Cumhuriyet*, 9 Kanunusani 1929. Bu olay üzerine Dahiliye Vekaleti devlet memurlarının halka karşı davranışlarıyla ilgili bir genelge yayımlamıştır. BCA: 51..0.0.0 / 8.69..23 (22.1.1929)

BÜYÜK BUHRANIN GÖLGESİNDE KORUMACI – DEVLETÇİ SANAYİLEŞMEYE YÖNELİŞ

Dünya ekonomisi bu yıllarda büyük buhranın içine sürüklenirken, Türkiye ekonomisi dışa kapanarak ve devlet eliyle bir milli sanayileşme denemesi içerisine girmiştir. Büyük Buhran, ihrac pazarlarındaki daralmanın etkisiyle, tarım ürünlerinin fiyatlarında belirgin bir düşüşe yol açmış ve çiftçi nüfusun hayat koşullarında ciddi sarsıntılar yaratmıştır. Ayrıca, un, şeker ve tekstil gibi temel mallardan oluşan ithalata da ağır bir kısıtlama getirmiştir.²

Büyük Buhranın olumsuz sonuçlarının da etkisiyle, Cumhuriyet yönetiminin kuruluşundan itibaren izlediği dışa açık, devlet eliyle özel sermayenin teşviki politikasından vazgeçilmiş ve iktisadi alanda devlet öncülüğünde hızlı sanayileşme ile büyüme yolu benimsenmiştir. Devlet öncülüğünde hızlı sanayileşmeyi gerçekleştirme amacıyla kaynakları merkezi olarak yönlendirecek araçların tesis edilmesine yönelik arayışlar, korumacı dönemin başlangıcına işaret etmektedir.

Dünya buhranının etkisiyle, 1926 yılından itibaren düşmeye başlayan ve ihracat gelirlerini etkileyen tarımsal fiyatlar, deyim yerindeyse, dibe vurmuştur. 1929'dan önce devlet eliyle zenginleştirilen milli burjuvazi artık merkezi olarak seferber edilecek kaynaklara ihtiyaç duymaktadır.³ Başlangıçta iç ekonomiye çok fazla müdahale edilmemiş, ancak dış ticaret ve kambiyo rejimi denetlenmiştir; kambiyo rejimini denetim altına alan kanun 1929 yılında kabul edilmiştir. Ayrıca, kambiyo işlemlerinin daha sonra devredileceği Merkez Bankası'nın kurulması için hazırlıklar bu dönemde hız kazanmıştır.

Dünya buhranı, bir bakıma, Cumhuriyet yönetimine, piyasaya müdahale etme araçlarının eksik olduğunu göstermiştir.

Lozan Antlaşmasından Kaynaklanan Sınırlamaların Kalkması. Genç Cumhuriyet 1929 yılına, Lozan Antlaşmasının getirdiği sınırlamaların kalkacak olması nedeniyle (Türkiye Lozan Antlaşması ile gümrük vergisi hadlerini beş yıl değiştirmemeyi taahhüt etmişti) iktisadi bir ferahlama beklentisi içinde girmiştir. Kendi gümrük politikalarını devreye sokarak gümrük gelirlerini arttırma beklentisi, 1929 Dünya Buhranı ile hayal olurken⁴, dünya krizinin etkisiyle ekonomik açıdan önemli bir darboğaza da girilmiştir.⁵

² Boratav, Korkut, *Türkiye İktisat Tarihi*, İmge Kitabevi, Ankara, 2006, (10. Baskı), s.66 vd.

³ Keyder, Çağlar, "Türkiye Demokrasisinin Ekonomi Politikası", İrvin, Cemil Schick ve E. Ahmet Tonak (Der.) *Geçiş Sürecinde Türkiye*, Belge Yayınları, İstanbul, 1992, s.46

⁴ Dış ticaret kaynaklı vergi hasılatının artması beklenirken, dünya krizi önünde dış ticareti kontrol altına almanın ve daraltmanın bir zorunluluk haline geldiği görülmektedir. Gümrükler yine bir vergi kaynağıdır ama satınalma gücü her kesimde düşmüştür. Ekonominin vergi kapasitesi düşmüş ve olağanüstü vergiler getirilmiştir. *Bkz.* Kuruç, Bilsay, *Belgelerle Türkiye İktisat Politikası 1. Cilt (1929-1932)*, AÜSBF Yayını, No: 569, Ankara, 1988, s. XIV.

⁵ Lozan Antlaşmasının getirdiği sınırlamanın 1929'da sona ereceğini bekleyen ithalatçılar, yeni tarifeye koruma oranlarının yükseltilmesi beklentisi ile eski tarife yürürlükteyken stok yapmaya yöneldiler. *Bkz.* Tezel, Yahya Sezai, "1934 Sanayi Programı ve Türkiye'de 'İktisadi Devletçilik'in Tarihindeki Yeri' *Görüş Dergisi*, sayı 12, 1993 (online erişim: <http://www.geocities.com/ystezel/articles/tusiad.html>); ve Çavdar, Tevfik, *Türkiye Ekonomisinin Tarihi, 1900-1960*, İmge Yayınları, Ankara, 2003, s.211.

1929 yılına gelinceye dek, devletin sağladığı olanaklarla özel ellerde sermaye birikimini geliştirme politikası, milli iktisat politikası çerçevesinde yürütülmüştür (Devlet eliyle desteklenen özel girişimcilik belli bir mesafe de almıştır). Özel girişimcinin milliyetine odaklanan bir politika setini içeren milli iktisat anlayışının içeriği,⁶ 1929 yılına kadar izlenen politikalarla (özel girişimciye sağlanan ayrıcalıklar, teşvikler, iştirak payları gibi) netleştirilmiştir; bu açıdan dönemin en önemli belgesi 1927 tarihli Teşviki Sanayi Kanunu'dur.

Hükümet, Lozan Antlaşması'nın getirdiği sınırlamaların bitmesinden sonra ılımlı bir himayeciliği yansıtan yeni gümrük tarifelerini Ekim 1929'da uygulamaya karar vermiştir. Yeni gümrük tarifesi ile Cumhuriyet'in ilk yıllarında uygulanan iktisat politikası terk edilerek devletçilik ilkelerine uygun bir yönelim benimsenmiştir. Ne var ki yumuşak geçişin 1929 yılındaki sonuçları iç açıcı olmaktan uzaktır; büyük çapta ve spekülatif bir ithalat patlaması, hızla büyüyen dış ticaret açığı ve Türk Lirasının ani değer kaybı birbirini izlemiştir.⁷

Türkiye'nin ihraç ara mallarını satılma gücü önemli ölçüde azalmış, ihracat gelirlerinin ithalat giderlerini karşılama oranı yüzde 89'dan yüzde 67'ye düşmüştür. TL'nin değer kaybetmesi ve dış ticaret açığı karşısında hükümet 1929 Haziran'ında Ali İktisat Meclisi'ni, "ithal ikamesine dayalı hızlı sanayileşmeyi sağlayabilecek yeni önerileri içeren" bir İktisadi Program hazırlamakla görevlendirmiştir.⁸

İthalat hacmini kısımaya dönük bir müdahaleye Hükümet sıcak bakmamaktadır; zira bu yöndeki bir uygulama, yüzde doksanı ulaştırma alanına yönlendirilmiş (ki bunun içinde demiryolu yatırımları başattı) imar programının yenilgiyle bitmesi anlamına gelecektir. Öte yandan, Osmanlı dış borçlarından Cumhuriyet Türkiye'sine düşen payın taksitlerinin 1929'da ödenmeğe başlanmasıyla gündeme gelen yeni döviz harcama kalemi de, Hükümeti, Dünya Buhranı ortamında daha da zor durumda bırakmıştır. Hükümet çevrelerinde para krizi ve dış ticaret açığı üstüne tartışmalar, birkaç ay içinde, 1920'lerde gerçekleşen sanayileşme hızının yetersiz kaldığına ve tekstil ürünleri gibi belirli mallarda yoğun bir ithal ikamesine gidilerek sanayileşme sürecini hızlandırmaktan başka çare olmadığına dair bir görüş birliğine yol açmıştır.⁹

İktisat Vekâleti, Aralık 1929'da, daha önce Ali İktisat Meclisi'ne verilen 'Türkiye'nin İktisadi Programı'nın hazırlanması işini kendi üzerine almıştır. Her önemli mal grubu için, ihracatı artırma ya da ithalatı ikame etme olanaklarını araştıran ve uygulamaya yönelik somut projeler ve iktisat politikası önlemleri

⁶ "ekonomide sermaye kazançlarının gayrimilli unsurlardan milli unsurlara aktarılması ve ekonominin bu kazançları sürekli kılabilecek biçimde örgütlenmesi" perspektifini taşımaktadır. Kuruç, a.k., s.XXXVI, XXXVII.

⁷ Boratav, Korkut, *Türkiye'de Devletçilik*, Gerçek Yayınevi, İstanbul 1974.

⁸ Tezel, a.g.e.

⁹ Tezel, a.k.

öneren "İktisadi Vaziyetimize Dair Rapor" başlıklı ayrıntılı bir çalışma, Mart 1930'da Başbakanlığa sunulmuştur.¹⁰

Türk Lirasının Değer Kaybetmesi. 1929 yılında Türk Lirasının değer kaybetmesi ve ithalatın kısılması zorunluluğu, halkın tüketim kalıbına şekil verme maksadıyla yerli malını özendirme gereksinimini ortaya çıkarmıştı. İsmet Paşa yerli malı özendirme gereksinimini şu sözlerle dile getirmiştir:

Şimdi iktisadi açığın girift olan, güç olan asıl milli kısmına geliyorum. Devlet hayatında olduğu gibi millet hayatında da kendi menbana yani istihsaline kifayet etmek endişesi; işte asıl büyük tedbir budur: Millet kendi istihsalinden fazla sarfetmeyerek, kanaatkâr bir hayata girmek mecburiyetindedir. ...

Milli tasarruftan bahsederken evvela kızlarımızın vazifelerinden bahsetmem pek tabiidir. Çünkü bir yuvaya milli tasarruf ve kanaatkarlık bir defa kadının dikkati ve takayyüdü ile yerleştikten sonra erkeğin buna mukavemet edebilmesi maddeten müşkül olacaktır...

Aklı eren bütün vatandaşların şuurunu uyandırmak ve bu uğurda devletin bütün kuvvetlerini harekete getirmek kat'i kararımızdır.¹¹

Hükümet yıl içinde ulusal paranın korunması ve istikrarının yeniden tesis edilmesi için gerekli önlemleri almaya başlamıştır. "Milli servetin her türlü zarar ve ziyandan korunması, kambiyo spekülasyonunun önlenmesi, döviz alım ve satımlarının zaruri işlemler dışında yapılmaması, bu döviz alım ve satım işlemleri ile arbitraj işlemlerinin bir esasa bağlanması ve sınır getirilmesi konularında Maliye Bakanlığı'nı yetkili kılan "1447 sayılı Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları Kanunu" 1929 tarihinde yürürlüğe girmiştir.¹² Ayrıca hükümet 4 Aralık 1929 tarihinde Türk parasının değerini yükseltmek için alınacak tedbirleri ihtiva eden ve her yerde her işte yerli malı ve mamulâtının kullanılacağını bildiren Vekiller Heyeti Kararnamesi yayımlayarak, yerli malının kullanımını özendirmeyi amaçlamıştır.¹³

Türk Lirasının değerinin düşmesiyle başlayan sürecin bir başka sonucu, ülkede döviz kontrolü yapacak veya piyasaya para sürüp çekecek araçlarla donatılmış bir merkezin eksikliğinin iyice açığa çıkması oldu. Para basma tekeli, Fransız – İngiliz ortaklığı olan Osmanlı Bankası'nın elindedir. İşte bu ortamda Merkez Bankası kurma çalışmalarına yeniden hız verilmiştir.

Merkez Bankasını Kurma Hazırlıkları. Merkez Bankası kurma hazırlıkları, 1927 yılında İnönü Hükümeti'nin Maliye Bakanı Abdülhalik Renda zamanında başlatılmıştır. Bir merkez bankasına ihtiyaç olduğu, Mart 1928'de Türkiye İş Bankası'nın davet ettiği Hollanda Merkez Bankası Meclis Üyesi Dr. G.

¹⁰ Tezel, a.k.

¹¹ İsmet Paşa'nın 9.11.1929 tarihli TBMM'de yaptığı konuşma.

¹² 1447 sayılı kanun, Düstur Üçüncü Tertip, Cild 10, s. 1029; Çok geçmeden Türk parasını koruma kanunu da kabul edilmiştir.

¹³ Utkan Kocatürk, *Atatürk ve Türk Devrimi Kronolojisi: 1918–1939*, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1973, s.320.

Vissering'in hazırladığı raporda dile getirilmiştir. Vissering'in raporu, merkez bankasının anonim şirket şeklinde örgütlenmesini ve hükümetten bağımsız, özel banka olarak kurulmasını önermekteydi.¹⁴ Celal Bey (Bayar) tarafından hükümet sunulan bu öneri, başbakan İsmet Paşa tarafından kabul görmemiştir.

V. İnönü Hükümetinin Maliye Bakanı Şükrü Bey (Saraçoğlu) Türk parasının istikrara kavuşmasını ve bir merkez bankası kurulmasını esas hedef olarak seçmiştir. Alman Merkez Bankası'ndan Karl Müller'in 1929 yılının sonunda hazırladığı rapora göre, Türkiye'de bir merkez bankası kurulması için gerekli koşullar henüz oluşmamıştır.¹⁵ Rapor, ayrıca parasal istikrarın temini için alınması gerekli mali, ekonomik ve idari tedbirleri içeren bir reform programına da yer vermiştir. Diğer taraftan Schacht, rapora eklediği notta Müller'den daha esnek bir yaklaşım ortaya koyarak, sözü edilen reform programının derhal uygulamaya konulması halinde, ilerde gerçek bir merkez bankası haline dönüşecek olan bir devlet bankasının kurulmasının olası olduğunu belirtmiştir.

O dönemde Türkiye ile İtalya arasında kurulan yakın ekonomik ve siyasi ilişkiler, Hükümeti, İtalyan Maliye eski Bakanı Kont Volpi ile temas kurmaya sevk etmiştir. Kont Volpi hükümetin davetini kabul ederek Kasım 1929'da Türkiye'ye gelmiş ve milli bir bankanın süratle tesisini tavsiye etmiştir.

Bu arada, hükümet, merkez bankası için bir yasal çerçeve oluşturmak üzere harekete geçerken, diğer taraftan da Büyük Buhranda kaynaklanan bir kriz ortamıyla başatmenin ve Türk Lirasının değerini korumanın acil önlemlerini almaya yönelmişti.¹⁶ Dövizle ödenmesi gereken Osmanlı borçlarının ilk taksidi ise kapıdaydı.

Osmanlı Borçları. 1928 yılında Cumhuriyet rejimi dövizle borç ödeyeceğini taahhüt eden anlaşmayı imzalamıştı. Ne var ki, 1929'un yaz ve sonbahar aylarında iyice hızlanan döviz spekülasyonu sorun yaratmaktaydı. İhraç ürünleri-

¹⁴ Türkiye İş Bankası Genel Müdürü Celal Bey (Bayar) Vissering raporunu, kendi görüşlerini içeren bir notla birlikte Başbakan İsmet Paşa'ya sunmuştur. Celal Bey bu notta, bir merkez bankası kurulmasının ülke için önemli olduğunu, Türkiye İş Bankası'nın buna istekli olduğunu belirtiyor ve sermayesi tamamen devlete ait olan bir devlet bankası fikrine karşı olduğunu ifade ederek yeni bir banka kurmak yerine Türkiye İş Bankası'nın merkez bankasına dönüştürülmesini öneriyordu. Celal Bey'e göre, Türkiye İş Bankası Vissering raporunda sıralanan merkez bankası görevlerinin birçoğunu zaten üstlenmiş bulunuyordu. Başbakan İsmet Paşa bu öneriye karşı çıkmıştır. İsmet Paşa'ya göre Merkez Bankası bağımsız bir kuruluş olmalıydı; diğer özel bankalarla ilişkili olamayacağı gibi bizzat devlete ve Maliye Bakanlığına karşı da görevinin gerektirdiği dürüstlük ve sertlikle çalışmalıydı. <http://tcmb.gov.tr/yeni/banka/tarihce.html> [Erişim tarihi: 11.10.2005]

¹⁵ Karl Müller, Nisan 1929'da Türkiye'ye gelerek temas ve incelemelerine başladı. Müller'den bir merkez bankası kurulması için gerekli ön şartların olup olmadığının tespit edilmesi; eğer şartlar uygun değilse bunların nasıl sağlanacağına dair bir inceleme yapması istenmişti. Birkaç ay Türkiye'de kalan Müller raporunu tamamlamak üzere Almanya'ya geri döndü. Hazırladığı raporu incelemesi için Alman Merkez Bankası direktörü Schacht'a verdi. Schacht bu rapora dayanan gözlemlerini ve Müller'in raporunu 1929 yılının sonlarına doğru Türkiye'ye gönderdi.

¹⁶ <http://www.tcmb.gov.tr/yeni/banka/tarihce.html>; Merkez Bankası'nın kurulması ile ilgili tasarısı, Mayıs 1930 sonunda TBMM'ne sevk edildi. Tasarısı, 11 Haziran 1930 tarihinde yasalaştırıldı.

nin fiyatları düşmekte, ekonomi daralmakta ve satınalma gücü erimekteydi. Böyle bir ortamda borç ödeme yükü iyice ağırlaşmış bir sorun haline gelmişti.

Borç ödeme takvimi şöyleydi.

Devre	Müddet	Mebaliğ
I - 7 sene	1 Haziran 1929- 31 Mayıs 1936	2 000 000 altın T.L
II- 6 sene	1 Haziran 1936- 31 Mayıs 1942	2 380 000 altın T.L
III- 5 sene	1 Haziran 1942- 31 Mayıs 1947	2 780 000 altın T.L
IV- 5 sene	1 Haziran 1947- 31 Mayıs 1952	3 180 000 altın T.L
	1 Haziran 1952'den itibaren	3 400 000 altın T.L

Düstur: Üçüncü :Tertip, cilt 10, s.104.

Millileştirme Politikası. Millileştirme politikasının esas alanı demiryolları ve altyapıdır. Cumhuriyet yönetimi, 1929 yılında büyük bir çöküşe yol açan dünya buhranına rağmen millileştirme politikasından taviz vermemiştir ve o yılın ağır koşullarına karşın, millileştirme ödemelerinde gecikme yaşanmamıştır.¹⁷ Mustafa Kemal Paşa'nın 1 Kasım 1929 tarihinde TBMM'de yaptığı konuşmada demiryolları ve altyapıda millileştirme çalışmalarının devam edeceğinin işaretleri bulunmaktadır:

Büyük Millet Meclisinde son beyanatımızdan bu güne kadar geçen bir sene zarfında, vatanda yeniden (445) kilometre demiryolu döşenmiştir. Bir seneye kadar da, yeniden (500) kilometre döşenmesi mukarrerdir. Erzurum hattına ait, fenni ve ihzari ameliyat hararetle devam etmektedir. Mersin- Adana demiryolu, devlet demiryolları işletmesine ilhak edilmiştir. Kanaat ve itimat veren bu sade rakamlar ve hadiselerle beraber arzedeyim ki, yeni açılan demiryollarının ilk seneleri için zaruri olan işletme açıkları dahil olduğu halde, umum işletme kendi kendini idare etmektedir. ...

Su işlerinin teşkilatı, etütleri henüz başlangıcındadır. İktisadiyatımızın ana tedbirlerinden olan, su işleri umumi idaresinin fenni kabiliyet ve kudreti çok sağlam kurulmak lazımdır...

1929 Yılı Bütçesi. Cumhuriyet yönetimi denk bütçe anlayışına özel bir önem göstermiştir. 1929 yılı bütçesi de fazla veren bir bütçedir. Bütçenin büyük bölümü, Milli Müdafaa Vekaleti, Nafia Vekaleti ve Duyuni Umumi birimlerine ayrılmıştır.

¹⁷ Kuruç, Bilsay, *A.g.e.*

Tablo: 1929 Yılı Bütçesi			
Dairelerin İsimleri	Lira	Varidatın Türü	Lira
Büyük M.M.	289.878	Bilavasita vergiler	125.900.000
Riyaseti Cumhur	314.774	İnhisarlar	61.225.000
Divanı muhasebat	584.290	Damga, harç, kaydiyeler	14.956.000
Başvekalet	876.391	Müesseseler hasılatı ve menafi	7.756.000
Şürayı Devlet	229.833	Müteferrik varidat	8.887.000
İstatistik U.M	75.885	İstirdat	1.822.000
Diyanet İşleri R.	1.677.157		
Maliye Vekaleti	15.424.272		
Duyuni Umumiye	32.189.861		
Gümrükler U.M.	4.955.530		
Tapu ve Kadastro U.M.	1.375.495		
Dahiliye Vekaleti	4.081.368		
Posta ve Telgraf ve Telefon U.M.	5.979.420		
Emniyeti Umumiye U.M.	4.529.984		
Jandarma U.K.	8.945.738		
İskan U.M.	1.460.690		
Hariciye Vekaleti	3.779.808		
Matbuat U.M.	440.362		
Sihhat ve İçtimai Muavenet Vekaleti	4.395.678		
Adliye Vekaleti	7.252.881		
Maarif Vekaleti	8.100.009		
Nafia Vekaleti	33.705.976		
İktisat Vekaleti	8.351.094		
Limanlar İdaresi	297.050		
Milli Müdafaa Vekaleti kara kısmı	56.372.208		
Milli Müdafaa Vekaleti hava kısmı	1.215.980		
Milli Müdafaa Vekaleti deniz kısmı	6.183.354		
İmalatı Harbiye U.M.	4.842.489		
Harita U.M.	681.026		
YEKÜN	220.408.481	Yekün	220.546.000

Kaynak: 1929 Mali Senesi Bütçe Kanunu, RG 28 Mayıs 1929.

İDARENİN ÖRGÜTLENMESİ

İdarenin merkezi örgütlenmesinin tesisi bakımından 1929 yılı önemli bir dönemeçtir. Vilayet İdareleri Kanunu ile kamu yönetiminde merkezileşme sağlanmıştır. Ayrıca, Cumhuriyet yönetimi, kamu yönetimi anlayışını bu kanunla ifade etmiştir.

Cumhuriyetin ilk kuruluş yıllarında idari örgütlenme 73 valiliğe dayanmaktadır; küçük olanların bir kısmının ilçe haline getirilmesiyle 1926 yılında bu sayı 62'ye ve daha sonra da 57'ye kadar indirilmiştir.¹⁸

Mustafa Kemal Paşa, 1 Kasım 1929 tarihinde TBMM açılış konuşmasında idari örgütlenmenin önemine şu sözlerle değinmektedir:

Dahili İdarede, tam teşkilli nahiyeler arttırılmalıdır. Bunu bilhassa tavsiye etmek isterim. Yeni nahiyelerin açıldığı yerlerdeki vatandaşlar, mahzar oldukları kolaylıktan, memnuniyet göstermektedirler. Diğer taraftan, bazı vilayetlerde hususi bütçelerindeki tediyenin, intizamsızlığı görülüyor. Bu intizamın tek çaresi, hususi bütçelerin, hayalden uzak, hakiki adetlere, hakiki hesaplara istinat ettirilmesidir.

1426 sayılı Vilayet İdareleri Kanunu: Yönetimin Merkeziyetçilik İlkesi Üzerine İnşası. 18 Nisan 1929 tarihinde yetmiş bir madde olarak kabul edilen Vilayet İdareleri Kanunu 1426 numara ile neşredilerek 5 Mayıs 1929 tarihinde uygulamaya konulmuştur. Kanun gerekçesi layihayı tetkik eden Muvakkat Encümen Reisi Profesör Mustafa Şeref (Özkan) tarafından kaleme alınmıştır. Mustafa Şeref, Gerekçede il idaresinin tarihçesini detaylı bir biçimde anlatırken bir yandan da yeni kanunun temel ilkelerini ortaya koymaktadır:

...
Tevsii mezuniyet ve tefriki vezaif, idare hukuku âlimlerince, idari teşkilatta merkeziyet ve ademi merkeziyet muvazenesini temin eden iki muhim kaidedir. Devlet İdaresinde birliği temin için hükümet elinde en mühim kuvvet olan merkeziyet siyasi ve idari iki safhaya ayrılır. Umumi hizmetler için devlete ait vazifeleri yapmak üzere karar ittihazı ve o kararları tatbik etmek için kullanılacak memurların tayini, idari merkeziyeti vücuda getirir. Devletin umumi vazifelerine müteallik icrai işlerde karar ittihazı devlet reisine aittir. Ancak devlet reisi, bu icrai vazifelerin heyeti mecmuası ile bizzat uğraşamayacağından dahiliye, maliye, maarif ve saire gibi işler için vekiller tayin eder. Umumi işlerde karar ittihazı da bunlara münhasır kalır. Aşağı derecedeki memurlar bunlardan izin almaksızın umumi hizmetler için karar ittihaz edemezler. İşte gerek karar ittihazı ve gerek memur tayini hususlarında merkezin selahiyetlerinden bir kısmının Kanun ile Taşra idarelerinin başına devlet reisinin mümessili ve hükümetin icra vasıtası olarak bulunan Valiye verilmesi (tevsii mezuniyet-Decontration)dir. Tefriki vezaife gelince: Hükümetin umumi vezaifinden siyasi olanlarının merkeze hasriyle siyasi mahiyeti bulunmayanların Vilayet ve Belediyelere veren ve bu suretle halkın idareye iştirakını (memleketin memleket tarafından idaresini) temin eden idari ademi merkeziyet usulü olup (tevsii mezuniyet ve tefriki vezaif) şeklinde Kanun dilimize geçirilmiş olan bu esasın Fransızca mukabili de aynen (decentralisation administrative)dir. Demokrasi umdeleri mutlak idareler gibi sıkı bir merkeziyetin de amansız düşmanıdır. Bu umdeleri kabul eden memleketler merkeziyet ve ademi merkeziyet esaslarını da iyi ve

¹⁸ Görelî, İsmail Hakkı, *İl İdaresi*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, 1952.

muvaazeleni bir şekilde idarelerinde tatbik etmiş ve bu sebeple Nafia, Maarif, Ziraat, Ticaret ve İktisat sahalarında çok ilerlemiş müesseseler açmışlardır. Merkeziyet usulünün zararlarını bugün ancak bu milletlerin tarihinde ve bilhassa bizim idare tarihimizde okuyabiliriz.

Memleketimizde vilayetler idaresini tanzim eden 1864 Nizamnamesi vilayetlerde mahalli işler için ancak umumi bir meclis açmış, fakat bunlara mütalaa beyanından başka hiçbir vazife ayırmamış, vilayetlerin şahsiyeti maneviyelerini tanımamıştır.

1870 nizamnamesi de umumi meclislerin çalışma sahalarını genişletmiş ise de en ufak işlerin yapılması için merkezin muvafakatını şart koymuştur. (Tevsii mezuniyet ve tefriki vezaiif) esaslarının yurdumuzda tatbikini temin eden Kanun (1913 tarihli İdarei Umumiyei Vilayet Muvakkat Kanunu) olmuştur. Yurdumuzun genişliği, muhabere ve münakale vasıtalarının mütemeddin memleketler derecesinde bulunmaması göz önünde tutulduğu takdirde idaremizde temerküz cereyanlarından sakınılarak vilayetlerin mezuniyet ve selahiyetlerinin artırılması encümenca lazımlı ve zaruridir. İşte müzakere olunan Kanun Layihası bu düşüncelere ve Teşkilatı Esasiye Kanununun 91 nci maddesine muvafiktir. Ancak 1913 İdarei Umumiyei Vilayet Kanunu, vilayetlerin idaresini “idarei umumiye ve idarei hususiye” kısımlarını ayırmış olduğundan, hükümetin esbabı mucibe mazbatasında da yazıldığı üzere layiha aynı esasa göre tanzim olunmuş ise de idare hukuku ilmi böyle bir taksim tanımadığı gibi “tefriki vezaiif” kaidesinde vilayetlerin manevi şahsiyetlerine verilen vazifeleri gösteren maddelerin yazılı olmamasından dolayı encümen layihayı noksan bulmuştur.

Muvakkat Kanunun idarei hususiye kısmı için hazırlanmış olan layihanın da Büyük Millet Meclisine sunulmak üzere bulunduğu ifade olduğundan encümen mezkûr layihanın biran evvel meclise verilmesini ve tetkikini bitirdiği vilayetler idaresi Kanununun tamamlanmasının teminini hükümetten temenni eder. (TBMM Encümeni Mahsus, Karar No:1, Esas No: 1/862, 21.2. 1929)

Kamu yönetiminde merkezileşmeyi getiren kanun, döneminin katı merkezîyetçi anlayışlarının bir ürünü olmayıp, merkezîyetçilik ve âdemi-merkezîyetçilik arasındaki dengeyi ülke gerçekleri ışığında gözetme iddiasındaki bir yaklaşımın ürünüdür. Kanun, tevsii mezuniyet ilkesi uyarınca, valileri taşrada devletin temsilcisi ve bakanlıkların yürütme araçları olarak kabul etmektedir. İdari bölünme, il, ilçe, bucak sistemine oturmaktadır.

Bununla birlikte, Vilayetler İdaresi Kanunu'nun ruhuna pek uygun olmayan bir uygulamadan, Umumi Müfettişlik kurumundan söz etmek gerekmektedir. 1927 yılında ilk kez Şark Vilayetleri için ihdas edilmiş, birden fazla ili kapsayarak onların üzerinde geniş yetkilerle donatılmış Umumi Müfettişlik kurumu, tüm ülkeyi kapsayacak şekilde yaygınlaşmamıştır. Sonuç olarak, umumi müfettişlik kurumu, bir idari birim olarak kabul edilmemektedir. Diğer taraftan belirlenen beş bölgede Umumi müfettişlik kurumu, 1947 yılına kadar uygulanmıştır; uygulama, valilerin yetkilerini daraltıcı bir işlev görmüştür.

İdari Sınır Değişiklikleri

Yeni kurulan bir il ve ilga edilen bir ilin yanı sıra, bağlı olduğu merkezlerin değiştiği pek çok köy ve nahiye ile yeni kurulan ya da bağlı olduğu il merkezi değişen birçok kazanın varlığı, 1929 yılını idari sınır değişikliği açısından dikkat

çekici kılmaktadır. Yeni olarak Muş vilayeti kurulmuş, aynı kanunla Bitlis vilayeti ilga edilerek Muş vilayetine bağlı bir kaza haline getirilmiştir.¹⁹ Erzincan'ın Nazımiye kazasının Elaziz vilayetine bağlanması; Resülayn kazasının nahiyeye dönüştürülmesi; Koçhisar nahiyesinin ise kaza haline dönüştürülmesi; Yalova nahiyesinin kaza haline getirilmesi, idari sınır değişikliklerine verilecek birkaç örnektir.

Yolsuzluklar. Bahriye eski Nazırı Mahmut Muhtar Paşa (Katırcıoğlu), Anadolu Demiryolu Kumpanyası ile ilgili olarak İngiltere'de Times Iron Works fabrikalarına 20 bin İngiliz lirasını kefaletsiz ödeyerek "hazineyi zarara uğratmak" suçlamasıyla 30 Mayıs 1929'da Yüce Divan'a sevk edilmiştir, yargılanması 3 Kasım 1929 tarihinde sona ermiştir. Yüce Divan, şirkete ödenen 2 bin Türk altınının yüzde 5 iskonto edilmek suretiyle Mahmut Muhtar Paşa'dan tahsiline karar vermiştir.

Cezalandırma. Cezalandırma biçimleri açısından öne geçen ceza, kamu yöneticilerinin çoğunlukla sicili nedeniyle emekliye sevk edilmeleri biçimindedir. Orduya mensup subayların 1929 yılında ihraç cezalarının kaldırılarak emekliye sevk edilmeleri dikkati çeken bir başka noktadır (23 subay bu biçimde emekliye sevk edilmiştir.)

Ödüllendirme. Kamu yönetiminde ödüllendirmede terfi başta gelse de bunun dışında sıra dışı hizmetler için teşekkür, para ödülü gibi araçlar kullanılmıştır. Öte yandan milli mücadelede gösterilen hizmetler için istiklal madalyası verilmeye 1929 yılında devam edilmiş ve yaklaşık olarak yedi bin civarında istiklal madalyası taltif etme amacıyla verilmiştir. Sözü edilmeye değer bir başka örnek, Maliye Vekiline verilen teşekkür ödülüdür: Anadolu, Mersin-Tarsus, Adana Demiryollarıyla, Haydarpaşa limanının devletleştirilmesindeki çalışmalarından dolayı Maliye Vekili Saraçoğlu Şükrü Bey'e, Heyeti Umumiye tarafından teşekkür edilmiştir.²⁰

Vatandaşlıktan Çıkarılma / Vatandaşlığa Alınma. 1929 yılında beş yüzün üzerinde kişi 1041 sayılı yasaya göre vatandaşlıktan çıkarılmıştır. Vatandaşlıktan çıkarılanların başında, milli mücadeleye katılmayıp yurtdışında ikamet edenler gelmektedir. İzin almaksızın tabiyet değiştirme, bir diğer vatandaşlıktan çıkarılma nedenidir.²¹

Vatandaşlığa kabul edilenlerin büyük çoğunluğunu, Balkan ve Sovyetler Birliğine mensup Müslümanlar oluşturmaktadır. Vatandaşlığa başvuranlar arasında Sırp, Bulgar, Romanya, Arnavutluk ve Kafkas Müslümanlarının yanı sıra, daha az olmakla birlikte İran, Suriye ve Irak kökenli Müslümanlar da bulunmaktadır.

¹⁹ Muş Vilayeti 2 Haziran 1929 tarihinde 1509 numaralı teşkiline dair kanunun TBMM'de kabul edilmesiyle kurulmuştur. Muş vilayetinin kuruluş kanunu aynı zamanda Bitlis vilayetinin ilgasını hükme bağlamıştır. RG: 11 Haziran 1929- 1213.

²⁰ RG: 9 Kanunisani 1929 – 1088

²¹ BCA: 30..18.1.2 / 7.61..15 / 8671 / 2-197 (18.12.1929) vb.

1929 Basın Yasaklıları. 1929'da Tahriri Sükun Kanununun yürürlükten kaldırılması matbuat üzerinde genel bir ferahlama yaratmış ancak bu ferahlama uzun soluklu olmamıştır.²² 1929 yılında tahriri sükun kanununun uygulanmasına son verilmesi birçok dergi ve gazetenin yayınlanması için ortam sağlamıştır. Buna karşın 1929 yılında da bazı yayınlara yasak konulmuş, bazılarının yurt içine sokulması yasaklanmıştır. Bazı dergi ve gazete yöneticileri hakkında davalar açılmıştır. 1929'a damgasını vuran basın davalarının başında, Hronika davası gelmektedir. Bunun yanı sıra, İkdam, Akşam, Son Saat ve Resimli Ay ile ilgili davalar söz edilebilir.

Yasaklanan Yayınlar Örnekler:

- Hronika Vakası: 3 Mart 1929 devletin emniyetini ihlal edecek surette muzır neşriyatta bulunduğu gerekçesiyle Matbuat Kanununun 23. maddesi gereğince Hronika Gazetesinin basımı durdurulmuştur.
- 3 Nisan 1929 Atina'da çıkan Politiya gazetesinin muzır neşriyatından dolayı Türkiye'ye girmesi yasaklanmıştır.
- 25 Temmuz 1929 Kahire'de çıkarılan Elfetih gazetesinin Türkiye'ye sokulması yasaklanmıştır.
- 17 Ekim 1929 Konstantinopolis gazetesi ve Gatos mecmuasının yurda sokulmaları yasaklanmıştır.
- Atina'da çıkan Proffijikos Kozmos Muhacir Alemi gazetesinin Türkiye'ye sokulması yasaklanmıştır.

Tahkikatlar

Tahkikatların büyük çoğunluğu hükümete karşı hakaret suçlarından kaynaklanmaktadır.

Hükümete Hakaret. 1929 yılında yaklaşık 135 takibat dosyası açılmıştır.

Kanunlara Hakaret. 1929 yılında kanunlara hakaret edildiği gerekçesiyle yaklaşık olarak 50 takibat dosyası açılmıştır.

Türklüğü Tahkir. 1929 yılında yaklaşık 45 dosya Türklüğü tahkir gerekçesiyle açılmıştır.

Cumhurbaşkanına Hakaret. 1929 yılında yaklaşık 5 takibat dosyası açılmıştır.

SOSYAL POLİTİKA UYGULAMALARI

Eğitim ve sağlık alanındaki göstergeler bu dönemde, oldukça kötüdür ve durumun iyileştirilmesi önemli bir zorunluluktur. 1929 yılında 1090 doktor, 164 hemşire, 1189 sağlık memuru, 397 ebe bulunmaktadır. Sağlık memurlarının bü-

²² 1929 yılının sonlarına doğru İstanbul'da yayımlanmaya başlayan Yarın gazetesi, Cumhuriyet Halk Fırkasına muhalefet etmiştir. Yazı işleri müdürlüğünü Mekki Sait Esen'in üstlendiği gazete 1930'da kurulan Serbest Fıkra'yı desteklemiştir. Topuz, Hıfzı, *100 Soruda Basın Tarihi*, Gerçek Yayınları, İstanbul, 1996.

yük bölümü askerliklerini sıhhiye bölüklerinde yapanlardan oluşmaktadır; ebe ve hemşirelerin büyük bölümü hemşire eğitilmiş bile değildir. Bu kötü tablo eczane hizmeti için de geçerlidir. Eczane sayısı 1928’de 673 iken 1930’da 455’e inmiştir. 130 eczacı bulunmaktadır. Buna karşın, yurt genelinde bulaşıcı hastalıklar oldukça yaygındır.²³

Eğitim hizmeti açısından da durum pek parlak değildir. Örneğin 1929 yılında ortaokul sayısı 82, lise sayısı ise 51’dir.²⁴ Öğretmen sayısı aynı şekilde oldukça düşüktür; 1929 yılında ortaokul öğretmenlerinin sayısı 982’dir. Okullu olması gereken öğrenci sayısı çok düşüktür. 1927 sayımına göre toplam nüfus 13.648.000 iken bütün düzeylerdeki öğrenci sayısı nüfusun ancak yüzde 3.7’sini oluşturmaktadır. Genel nüfus içerisindeki okur yazar oranı ise yüzde 10.6’dan ibarettir.²⁵ Tevfik Çavdar, bunun nedenlerinden birinin okulların bulunduğu yerlerle ilgili olduğunu düşünmektedir; okullar kentlerde özellikle büyük kentlerde toplanmıştır.²⁶ Bu tarihlerde kent nüfusu ise toplam nüfusun yüzde 18’ini oluşturmaktadır.

Millet Mektepleri. Eğitim alanında 1 Ocak 1929 tarihinde millet mekteplerinin açılmasıyla, 16-45 yaş arasındaki tüm yurttaşların okuma-yazma kurslarına katılması zorunlu kılınmıştır. Okuma-yazma kursları, ilköğretim bulunan yerlerde bu okullarda açılmış, okul bulunmayan yerlere ise birer ay süreli gezici kurslar düzenlenmiştir. Millet Mektepleri iki düzey halinde örgütlenmiş, birinci düzeyde okuma-yazma öğretilirken ikinci düzeyde yurttaşlık hak ve görevleri anlatılmış ve yaşam becerileri kazandırılmaya çalışılmıştır. Birinci düzeyde, yani okuma yazma kurslarında 1928-1929 döneminde, 199.534’ü kadın olmak üzere 597.010 yetişkin okuma yazma öğrenmiştir.²⁷ Daha sonraki yıllarda, okuma-yazma seferberliğinde kazandırılan bilgilerin unutulmaması ve geliştirilmesi amacıyla “halk okuma odaları” açılmıştır. Bu yöndeki seferberlik, okul ve öğretmen sayılarına 1929 yılı itibarıyla yansımamış, öğrenci ve öğretmen sayısı düşük seviyesinde kalmıştır. Sınırlı sayıdaki okulların ağırlıklı olarak büyük kentlerde toplandığı, kırsal alanda ve hatta bazı il merkezlerinde yeterli ortaöğretim kurumlarının bulunmadığı görülmektedir.²⁸

Sosyal Yardım Kuruluşları. Bu dönemde Himaye-i Etfal Cemiyet (Çocuk Esirgeme Kurumu), Hilal-i Ahmer (Kızılay) sosyal yardım derneklerinin başında gelmektedir. Ayrıca kamuya yararlı dernekler statüsünde Türk Tayyare Ce-

²³ Çavdar, a.g.e., s. 197

²⁴ Ayrıca bkz. Tunçay, Mete, *Türkiye Cumhuriyeti’nde Tek Parti Yönetiminin Kurulması 1923-1931*, Tarih Vakfı, İstanbul, 2005 (4. basım), s. 235: 1928 yılında lise sayısı 19, 1930 yılında ise 22’dir. Bununla birlikte mesleki ve teknik okullar 1928 yılında 44 iken, 1930 yılında 59’dur.

²⁵ Tunçay, a.g.e., s.236.

²⁶ Çavdar, a.g.e., s.194-6.

²⁷ Milli Eğitim Bakanlığı, www.meb.gov.tr,

²⁸ Çavdar, a.g.e., s.194-6.

miyeti, Türk Ocakları, Veremle Mücadele Derneği gibi dernekler bulunmaktadır.

Bulaşıcı Hastalıklarla Mücadele. 1929 yılı, sağlık politikası açısından bulaşıcı hastalıklarla mücadele alanında önemli bir zaman dilimidir; yurdun büyük bölümünde görülen çeşitli bulaşıcı hastalıklar ciddi bir halk sağlığı sorunu olduğunu göstermektedir. Yaygınlık gösteren bulaşıcı hastalıklarla mücadele kaçınılmaz olmuştur. Bu kapsamda yıl ortasında sıtma, frengi, trahom²⁹ ve diğer bulaşıcı hastalıklarla mücadele için il düzeyinde çeşitli örgütlenmelere gidilmiştir. 1929 yılının ilk aylarında bulaşıcı hastalıklarla mücadele kapsamında çalışacakların kadroları belirlenerek onaylanmış ve Haziran ayında çalışmalar başlatılmıştır. Bulaşıcı hastalıklarla mücadelede kullanılacak sıhhi teçhizat ithal edilirken, bazı ilaçların ise Hilali Ahmer Cemiyetinden satın alınarak temini yoluna gidilmiştir.³⁰

Bulaşıcı hastalıklarla mücadele kapsamında trahom hastalığı için Erzincan, Adıyaman, Malatya bölgesine ek olarak Adana'ya bir trahom hastanesi, Gaziantep'te trahom dispanseri kurulmasına karar verilmiştir.³¹

TOPLUMSAL VAK'ALARA ÖRNEKLER

Vatandaş Türkçe Konuş Kampanyası. Hukuk Fakültesi Talebe Cemiyeti tarafından 13 Ocak 1928 tarihinde başlatılan “vatandaş Türkçe konuş” kampanyası azınlıkların protestosuyla karşılaşmıştır. Bu kampanya bir süre sonra etkisini yitirmişse de Türkçe konuşma yolundaki baskı artmıştır. Örneğin İstanbul'da seyyar satıcıların Türkçe dışında herhangi bir dille satış yapmaları belediyenin almış olduğu bir kararla yasaklanmıştır.³²

Hronika Davası. İstanbul'da Rumca yayın yapan Hronika gazetesi “Anadolu mağlubiyetinden sonra 1922 Yunan İhtilali Nasıl Çıktı ve Nasıl Muvaffak oldu?” başlıklı eseri yayınlamıştır. Yazıda Türklüğe hakaret içerdiği gerekçesiyle gazete kapatılmış ve sorumlu müdür tutuklanmıştır. 4 Mart 1929'da başlayan davada mahkeme sorumlu müdürü suçlu bulmuştur. Karar temyiz Mahkemesince bozulduktan sonra dava yeniden görülmüş ve sorumlu müdürün beraatına karar verilmiştir.

²⁹ Körlüğe yol açan bir bakteri türü olan trahom, Birinci Dünya Savaşı'na kadar yalnız Güney ve Güneydoğu Anadolu'da endemik olarak bulunmuştur. Savaşın yol açtığı nüfus hareketleriyle artış göstermiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında trahomlu hasta sayısının üç milyon dolaylarında olduğu; Kastamonu ilinin de “körler memleketi” olarak adlandırıldığı söylenmektedir. Trahomla mücadelede önemli başarı sağlanmış ve Cumhuriyetin ilk yıllarında yüzde 25 dolayında trahom sıklığı 1973 yılında yüzde 2'ye düşürülmüştür.

³⁰ Bulaşıcı hastalıklarla mücadele için Alman Zeiss Fabrikası'ndan toplam 24.200 marka epidiaskop, mikroprojeksiyon cihazı ve 20 adet mikroskobun satın alınması. 19.6.1929 BCA: 30..28.1.2 / 4.32.6. /8078 / 197-23

³¹ BCA: 30.10.0.0 / 177.220.9. / 19814 (27.7.1929).

³² Okutan, M. Çağatay, *Tek Parti Döneminde Azınlık Politikaları*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2004, s.191-8

1929 YILINA GENEL BİR BAKIŞ

1929 yılının idari yapısı çok katmanlı bir yapı arz etmektedir. Cumhuriyet rejiminin kamu yönetimi anlayışını temsil eden Vilayet İdareleri Kanunu kamu yönetimine bir düzen getirmiştir. Bununla birlikte kamu yönetimine getirilen bu düzen, umumi müfettişlik kurumunun varlığı nedeniyle valilerin aleyhine zayıflatılmış, umumi müfettişlik bölgelerinde valilerin üzerinde umumi müfettişler belirleyici olmuştur.

Devletçilik politikasına geçiş hazırlıkları, devletin daha hızlı bir biçimde yeni kurumlar inşa etmesini gerektirmiştir. Cumhuriyet rejiminin bu dönemde kendisi için çizdiği yol ne yazık ki bir çok sorunla darbe yemiştir. Dünya krizi ve Osmanlı borçları hükümetin üzerinde ağır bir yük oluşturmaya devam ederken kurumsallaşmanın gecikmesine de neden olmuştur. Özellikle eğitim ve sağlık alanında görüldüğü gibi, sosyal politikalara devletin yeterince eğilmemesi ve iktisadi sorunlar, toplumsal huzursuzlukların giderek yoğunlaşmasına yol açmıştır.

Takriri Sükun Kanunu'nun yürürlükten kaldırılması ile ülkenin beklediği ferahlık, ne yazık ki ülkeye uğramamıştır. Bu kez başka bir karabasan, dünya ekonomik bunalımı, ülkeyi esir almıştır.

EK. BEŞİNCİ HÜKÜMET (01.11.1927- 27.09.1930)

1929 yılı Bakanlar Kurulu şu isimlerden meydana gelmektedir:

Başvekil İsmet Paşa (İnönü)

Adliye Vekili (Adalet Bakanı) Mahmut Esat Bey (Bozkurt)

Müdafaai Milliyeye Vekili ve Bahriye Vekaleti Vekili Mustafa Abdülhalik Bey (Renda)

Dahiliye Vekili (İçişleri Bakanı) Şükrü Kaya

Hariciye Vekili (Dışişleri Bakanı) Tefik Rüştü Bey (Aras)

İktisat Vekili Mustafa Rahmi Bey (Köken) 19.01.1928-28.05.1929 tarihleri arasında ve Şakir Bey (Kesebir) 28.05.1929-27.09.1930 tarihleri arasında

Maliye Vekili Saraçoğlu Şükrü Bey (Saraçoğlu)

Maarif Vekili Mustafa Necati Bey 01.11.1927-01.01.1929 tarihleri arasında, İsmet Paşa (İnönü) Vekâleten 01.01.1929-26.02.1929 tarihleri arasında, Hüseyin Vasıf Bey (Çınar) 26.02.1929-08.04.1929 ve Cemal Hüsnü Bey (Taray) 10.04.1929-15.09.1930 tarihleri arasında,

Nafia Vekili Recep Bey (Peker)

Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekili Refik Bey (Saydam).

1929 YILINDA YÖNETİM

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
1	Ocak	Arap harfleriyle kitap basımını men eden madde yürürlüğe girdi.	Basın kuruluşları 1 Aralık 1928 günü bütün Türkiye'de yeni Türk harfleriyle yayın yapmaya başlamıştı. İlk günlerde gazetelerin baskı sayısında ve satış sayısında bir düşüş olduğu görüldü. Bunda pek çok gazetenin yeni harflerle basım yapabilecek teknik donanımına sahip olmaması da etkili olmuştu. Buna karşılık, Hükümet bütün ekonomik sıkıntılara rağmen gazete ve dergilere aylık maddi yardımda bulunmaya başlamıştı. 1 Kasım 1928 tarihli Türk harflerinin kabul ve tatbiki hakkındaki Kanunun yürürlüğe girmesi ile Harf devrimi hem kamu yönetiminde hem de gündelik yaşamda etkilerini hissettirmeye başlamıştır. 1353 numaralı Kanun, ticaret hayatını yakından ilgilendiren değişikliklerin de 1 Ocak 1929 tarihinde yürürlüğe girmesini kurala bağlamıştı: Bilumum bankalar, imtiyazlı ve imtiyazsız şirketler, cemiyetler ve müesseseler tüm işlemlerinde Türk harflerini kullanmaya en geç 1 Ocak 1929 tarihine kadar başlamak zorundaydılar. Halkın resmi dairelere ve kurumlara başvururken aksamların yaşanmaması için, 1929 yılı Haziran ayına kadar süre tanınmıştır.	ATDK; RG 3.11.1928 tarih ve 1030 sayı
1	Ocak	Dana/Sığır fiyatı: 25krş/kg.	1929 yılında et fiyatlarının yüksekliği önemli bir sorun teşkil etmektedir.	C. 1 kanunusani 1929
1	Ocak	Melek Sinemasında Siyah İnci oynadı.	1929 yılında Türkiye'de bir sinema filmi çekilmiştir. Yönetmeni Muhsin Ertuğrul olan <i>Ankara Postası</i> adlı filmin çekimine 1928 yılında başlanmış 1929 yılında da tamamlanabilmiştir. Aynı yıl, <i>Kaçakçılar</i> adını taşıyan filmin çekimine başlanmışsa da film 1931 yılında tamamlanabilmiştir.	C. 1 kanunusani 1929
1	Ocak	Millet Mektepleri açıldı.	8 Kasım 1928 tarihinde Mustafa Kemal Paşa'nın Genel Başkanlığı'nı ve başöğretmenliği kabul ettiği Millet Mektepleri harf devrimini hayata geçirme amacıyla açılmıştır. 16-45 yaş arasındaki tüm yurttaşların okuma-yazma kurslarına katılmasının zorunlu tutulduğu millet mekteplerinden 2.546.051 kişi diploma almıştır.	C. 1 kanunusani 1929; TCSYK
1	Ocak	Millet Mekteplerinin kurucusu Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati Bey apan-disit krizi sonucu yaşamını yitirdi.	Mustafa Necati Bey, 1923 ve 1927 seçimlerinde İzmir milletvekili olmuş, mübadele, imar-ı iskan (1923-1924), adliye (1924) bakanlıklarında bulunduktan sonra 1925'te atandığı milli eğitim bakanlığını ölümüne dek sürdürmüştür. Milli eğitim bakanı olarak Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun uygulanmasına öncülük etmiş; yeni Türk harflerinin kabul edilmesi ve Türk harflerinin yaygınlaşması için yoğun çaba harcamıştır. Necati Bey, Millet Mektepleri'nin açıldığı gün hayata veda etmiştir.	TCSYK; BUK
1	Ocak	Vilayet evrak kaleminden bir senede (1928 yılında) 5.850 sadire ve 10.260 varide evrak geçti.		C. 1 kanunusani 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
2	Ocak	İhtiyat zabıt mektebi hakkındaki kanunun tefsiri yapıldı.	16 Haziran 1927 ve 1076 sayılı kanunun muvakkata maddesinin tefsiri: Memur olup da ihtiyat zabıt mektebine sevk olunanlar 1927 tarih ve 1108 no'lu maaş kanununun 25nci maddesinden istifade ederler.	RG 2 kanunusani 1929
2	Ocak	Kayseri Develi ve İncesu ilçelerine kaymakamlık ataması onaylanmış ve RG'de yayımlanmıştır.	Kayseri Vilayetinde Develi Kaymakamlığına İncesu kaymakamı Şakir; İncesu kaymakamlığına ise Kahta kaymakamı Adil Beyler tayin olmuştur.	RG 2 kanunusani 1929
1	Ocak	Maarif Bayramı kutlandı.	Millet mekteplerinin açılması vesilesiyle Maarif Bayramı kutlanmıştır.	C. 2 kanunusani 1929
2	Ocak	Mussolini Ayan ve Meb'usan Meclislerini feshetme kararı verdi.		C. 2 kanunusani 1929
2	Ocak	Süt İşleri Cemiyeti Belediyeyi ziyaret etti.	İstanbul ilinde sütçülerin, açık güğümlerde süt satması, sağlık kurallarına uyulmaması ve buna benzer sorunlar, o tarihlerde belediye ile sütçüler arasında tartışmalara neden olmuştur.	C. 2 kanunusani 1929
2	Ocak	Türk Tayyare Cemiyeti, Uluslararası Hava Federasyonu üyeliğine kabul edildi.	16 Şubat 1925 tarihinde Mustafa Kemal Paşa'nın emriyle kurulan Cemiyet, 1935 yılında Türk Hava Kurumu adını almıştır. Doğal üyeleri arasında Cumhurbaşkanı, Başbakan, Kuvvet Komutanları, Ankara Valisi bulunmaktadır. Türk Tayyare Cemiyeti'nin alanındaki faaliyetleri arasında şunlar sayılabilir: 23 Nisan 1926'da Tayyare Makinist Mektebi'ni hizmete açtı. 1926 yılı içinde Alman Junkers Tayyare Fabrikasıyla işbirliği yaparak Kayseri Uçak Fabrikası'nı kurdu; Alman Junkers lisansı ile A-19 ve A-20 uçaklarını üretti ve bu uçakların bakım ve onarımlarını yaptı. Fabrika, 1929 yılında Milli Savunma Bakanlığı'na devredilmiştir. Cumhuriyetin ilk on yılı içinde topladığı bağışlarla 351 uçak satın alarak Türk Silahlı Kuvvetleri'ne bağışladı.	BCA: 30..10.0.0 / 60.403..34. / 6232
3	Ocak	Cinayet suçundan Çorum Hapishanesi'nde mahkûm bulunan İsmail oğlu Mustafa'nın maluliyetinden dolayı kalan cezası affedilmiştir.	Yıl içerisinde 50 civarında mahkûm ya da mahpusun cezası bu şekilde affedilmiştir. 13 Mayıs 1929 tarihinde "Kabahatların affı ve bazı cürümlerin takibat ve cezalarının tecili hakkında Kanun"un kabul edilmesiyle af ilan edilmiştir.	BCA: 30..18.1.2 Yer / 1.11..32./ 7522 / 31-236
3	Ocak	İcra Vekilleri Kararnamesi ile Ankara İstiklal Mahkemesince on yıla mahkûm edilen İdris affedilmiştir.	İcra Vekilleri Heyeti, 5.12.1928 tarihinde, Gireson Hapishanesinde mahpus bulunan İdris'in hükümet tabibinin tıbbi raporundan müstelzim bir derecede hasta olduğu anlaşıldığından affına karar vermiştir. İcra Vekilleri Heyeti, sağlık nedeniyle bazı mahkûmların cezalarını çeşitli defalarda affetmiştir.	RG 3 kanunusani 1929
3	Ocak	İlk çocuk gazetesi "Naşid Resimli Ay" gazetesi çıktı.	Gazetenin sahibi Sabiha Zekeriya Sertel'dir.	C. 3 kanunusani 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
3	Ocak	Limanda gişe ve bilet memurluklarına tayin edilmek üzere memurluk sınavı açıldı.	Şirketi Hayriye İdaresinde gişe ve bilet memurlukları için açılan sınava 200 kişi müracaat etti; buna karşılık tespit edilen kontenjan 20 kişilikti.	C. 3 kanunusani 1929
4	Ocak	Bursa ve Düzce'de millet mektepleri açıldı.		C. 4 kanunusani 1929
4	Ocak	Gireson'da kadınlar çarşaf-larını çıkardı.		C. 4 kanunusani 1929
4	Ocak	Şehremaneti sütlerin kapalı kaplarda satılmasına karar verdi.	İstanbul Belediyesi, sütçülerin belediye idarelerindeki doktora sütlerini kontrol ettirdikten sonra güğüm-lerini kapatmalarına ve o suretle satmalarına karar verdi.	C. 4 kanunusani 1929
4	Ocak	Türkiye - Uruguay dostluk antlaşması imzalandı.	TBMM'de kabul tarihi: 9 Aralık 1929	ATDK; TCAMA
5	Ocak	Anadolu-Bağdat ve Mersin-Tarsus-Adana demiryolları ile Haydarpaşa Liman'ının satın alınmasına dair kanunlar TBMM'de kabul edildi.	Osmanlı İmparatorluğu, demiryollarını, kısa bir hat dışında, yabancı şirketlere ayrıcalıklar vererek yaptırmak durumunda kalmıştı. Cumhuriyet yönetimi, işletmesi yabancı şirketlerde bulunan demiryolu hatlarını satın almaya yönelmiştir. Z.C. Devre: III, Cilt: VI, s.126, 128, 133.	ATDK
5	Ocak	Efganistan'daki isyan durdu.	Afganistan'ın modernleşme tarihinde önemli bir dönemi ifade eden Emanullah Han dönemi isyanlarla birlikte sona ermiştir. 1919-1929 dönemi Emanullah Han dönemi olarak bilinmektedir. 29 Şubat 1919'da tahta çıkan Emanullah Han ülkede değişiklik yapmaya çalışan ilk Afgan lideridir. Modernleşme sürecinde, bir anayasanın kaleme alınmasına, hukuk sisteminde reform yapmaya çalışmıştır. Bağımsız yargılama mekanizmasını geliştirmeye, laik bir ceza kanununu yürürlüğe koymaya uğraşmıştır. Eğitim ve vergi sistemini yeniden düzenlemeye ağırlık vermiş, genel olarak laik bir devlet sisteminin inşasına yönelmiştir. Ancak, Emanullah'un reform çabalarına karşı çıkan aşiretler, süreci sona erdirmiş ve Emanullah Han'ı Ocak 1929'da tahtan indirmişlerdir.	C.5 kanunusani 1929
5	Ocak	Hayvan borsası: sığır= 10krş./kg.	Et fiyatı düştü.	C.5 kanunusani 1929
5	Ocak	Kilis ve Lüleburgaz kaymakamlıklarına Cemil ve Tayip Niyazi tayin oldular.		BCA: 30..11.1.0/ 45.42..4. / 2593
5	Ocak	Korgeneral Asım Genelkurmay 2. Başkanlığına tayin oldu.		BCA: 30..11.1.0/ 45.42..2.
5	Ocak	Mimarlar Derneğinin 4 Ocak 1929 tarihli kongresi yapıldı.	Bütün mimarların bir federasyon halinde birleşmesine karar verildi.	C.5 kanunusani 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
5	Ocak	Sırbistan'dan Türkiye'ye göç edenlerin artması beklenmektedir.	Sırp – Hırvat mücadelesi, Hırvatların federal sistem istemeleri ile yeni döneme girmiş, artmasına yol açmıştır.	C.5 kanunusani 1929
5	Ocak	Sütçüler kontrole itiraz ettiler.	İstanbul Belediyesinin süt satışını kontrol etmek amacıyla koyduğu kurallara uymak istemeyen sütçülerin itirazları yükselmektedir.	C.5 kanunusani 1929
5	Ocak	Türkiye Cumhuriyeti ile Macaristan Kırallığı Arasında Aktedilen Bitaraflık Uzlaşma ve Hakem Muahednamesi Budapeşte'de imzalandı.		TCAMA
6	Ocak	Birinci Umumi Müfettişlik Bölgesinde 8 adet Seyyar Piyade Alayı Kurulduğuna dair Dahiliye Vekaleti'nin 6.1.1929 tarihli yazısı		BCA: 30..10.0.0. / 129.930..29 /106551
6	Ocak	Elektrik fiyatı: 17,5 kuruş.		C. 6 kanunusani 1929
6	Ocak	Kuraklık nedeniyle 9 milyon liralık buğday satın alındı.	Buna ilaveten 30 milyon liralık daha buğdayın alınması planlanmıştır.	C. 6 kanunusani 1929
7	Ocak	1379 sayılı "Ankara'dan gayri şehir ve kasabalardaki telefonlar hakkındaki Kanun" TBMM'de kabul edildi.		Düster, Üçüncü Tertip, Cilt 10-1; s.282; RG. 19 kanunusani 1929
7	Ocak	Borsada İngiliz lirası sürekli yükseliş içerisinde.		C. 7 kanunusani 1929
7	Ocak	Şark Demiryolları kumpanyasıyla işe gidip gelen işçilerin ulaşım sorunları nedeniyle Cumhuriyet gazetesi, şirket komiserini görevden çağırdı.	Zeytinburnu fabrikalarında çalışan yüzlerce Türk işçisinin, Şark Demiryolları kumpanyasını kullanarak işlerine gidip gelmelerine rağmen, demiryollarının Zeytinburnu durağında, değil bir istasyon bir sundurma bile yaptırmadığına dikkat çeken Cumhuriyet gazetesi, işçilerin çektikleri eziyetleri "Bu suale cevap isteriz" başlığıyla duyurdu.	C. 7 kanunusani 1929
8	Ocak	Adana vilayeti Karaisali kaymakamlığına Mesut Kani Bey tayin olmuştur.	Mektebi mülkiye mezunlarından ve İstanbul Maiyet memuru Mesut Kani Bey üçüncü sınıfla atanmıştır.	RG 8 kanunusani 1929
8	Ocak	İktisat vekilleri un resminde indirim gitmeyi kabul etti.	Un resminin 11 kuruştan 3,350 kuruşa düşmesi beklenmektedir.	C. 8 kanunusani 1929
8	Ocak	Kars Zaruşat kaymakamlığına İbrahim Bey tayin olmuştur.	İbrahim Bey bu görevden önce üçüncü sınıfla Yabanat kaymakamı olarak görev yapmıştır.	RG 8 kanunusani 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
8	Ocak	Üç ecnebi mühendisin tayinleri yapılmıştır.	Birebanuş Efendinin Denizli, Kurumer Efendinin Rize, Ervin Şuç Efendinin Malatya vilayetleri ve Etyen Fekete Efendinin de umumi yollar müdürlüğü merkez Heyeti fenniyesi mühendisliklerinde istihdamları kabul olunmuştur.	RG 8 kanunusani 1929
9	Ocak	1928 senesi Maliye Vekaleti bütçesine tahsisatı fevkalade itasına dair kanun kabul edildi.	Anadolu, Mersin-Tarsus Adana Demiryollarıyla Haydarpaşa limanı tesisatının ve bu şirketlere ait esham ve tahvilat ile menkul ve gayrimenkul emvalin satın alınması için 1928 senesi Maliye Vekaleti bütçesinde 225 numara ile açılan faslı fevkalade verilmiştir. Bu satın almada gösterdiği başarı nedeniyle Maliye Vekili Saraçoğlu Şükrü Bey'e, Heyeti Umumiye tarafından teşekkür edilmiştir.	RG. 9 kanunusani 1929
9	Ocak	Anadolu-Bağdat demiryolları ve Haydar Paşa liman ve rıhtım idaresinin 1928 senesi bütçesine tahsisatı fevkalade itasına dair kanun yayımlandı.	Anadolu, Mersin-Tarsus Adana Demiryollarıyla Haydarpaşa liman ve rıhtımının mubayaasına dair olan ihtilafnameler mücibince 1928 mali senesi zarfında verilecek mebalığ karşılığı olarak Anadolu-Bağdat demiryolları ve Haydarpaşa liman ve rıhtım idaresinin 1928 senesi bütçesinde beş numara ile açılan faslı mahsus 1.500.000 lira tahsisatı fevkalade verilmiştir.	RG. 9 kanunusani 1929
9	Ocak	Taksim'de bir komiserin bir adamı fena halde dövmesi üzerine, komiser, Dahiliye Vekaletince görevden alınmıştır.	Memurların vatandaşa karşı kötü muamelesi 1929 yılında toplumun şikayetçi olduğu konuların başında gelmektedir. Benzeri olayların sıklıkla meydana gelmesi nedeniyle Cumhuriyet gazetesi olayı "gene dayak" başlıklı haberle duyurmuştur. Dahiliye Vekaleti, vatandaşa yönelik kötü muameleyi önlemek amacıyla sonraki günlerde bir genelge yayımlamıştır.	C. 9 kanunusani 1929
9	Ocak	Halep Konferansına Maliye müfettişi Fevzi Bey'in gönderilmesine karar verildi.	Türkiye-Suriye hududunda oturanların vergi muafiyetlerini tespit için düzenlenen Halep Konferansı'na önce Cezmi Bey'in gönderilmesine karar verilmiş fakat daha sonra bu görevlendirmeden vazgeçilmiştir.	BCA: 30..18.1.2 / 1.12..30. / 7560 / 438-21
9	Ocak	Harici Ticaret Dairesi Teşkiline dair Kanun Tasarısı	Türk ve dünya tüccarları arasında ticaret bağlarının geliştirilmesine imkan yaratılması amacıyla "Harici Ticaret Dairesi" kurulmasını öneren kanun tasarısı T.B.M.M.'ye sevk edilmiş ancak kanunlaşmamıştır. Dış ticaretin örgütlenmesi ve düzenlenmesi, Cumhuriyetin ilk yıllarının ticareti özendiren politikalarından biriydi. Osmanlı İmparatorluğundan devralınan yapı içerisinde ticaretin Türk olmayan çevrelerin elinde bulunması, dış ticaretin yeniden düzenlenmesini etkileyen nedenlerden biri sayılır.	BCA: 30..18.1.2/ 1.12..619-5059, BTİP-1, s.21
9	Ocak	Hasta ve ihtiyar göçmenlerin doğu illerine gitmelerine izin verilmiştir.	Rusya ve Kafkasya'dan gelerek Kars, Ardahan ve Artvin'e yerleşen, orada ikametleri mahzurlu görülerek iç vilayetlere nakledilmiş olan şahıslardan hasta ve ihtiyar olanların memleketlerine iadelerine izin verilmiştir.	BCA: 30..18.1.2 / 1.12.17. / 7547 / 95-29
9	Ocak	Maarif Vekaleti asaleten İsmet paşa tarafından deruhte edildi.		C. 9 kanunusani 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
9	Ocak	Sırp kralı diktatör oldu.	Sırbistan'da Hırvatlar Kralı tehdit etmiş ve ayrı bir parlamento talebinde bulunmuşlardır. Bunun üzerine Sırp Kralı diktatörlüğünü ilan etmiştir.	C. 9 kanunusani 1929
10	Ocak	Memurların sınıfları hakkında tespit projesi tamamlandı.	Proje, son gözden geçirmeden sonra Maliye Vekaletine sevk edilmiştir.	C. 10 kanunusani 1929
10	Ocak	Sivas'ın Yenihan kazası kaymakamlığına Yusuf Sıtkı Bey tayin edilmiştir.		RG 10 kanunusani 1929
11	Ocak	Eski yazılı kitapları yeni harflere çevirmek için Dil Encümeni bünyesinde bir komisyon kuruldu.		BÜK
11	Ocak	İkdam gazetesinin Ankara muhabiri tevkif edildi.	Sivas meselesi adıyla yayınlanan haber nedeniyle, İkdam gazetesi Ankara muhabiri Süreyya Bey asılsız neşriyat gerekçesiyle tevkif edildi.	C. 11 kanunusani 1929
12	Ocak	Dil heyetinin vazifeleri hakkında talimatname RG'de yayımlandı.	İcra Vekilleri Heyetinin 5.12.1928 tarih ve 7397 sayılı kararı ile Dil Heyetinin Vazifeleri Hakkında Talimatname kabul edilmiş ve aynı zamanda Dil Heyetinin Kuruluşu bu talimatname ile düzenlenmiştir. Dil Heyetinin 7 kişilik merkezi büro ve azalardan meydana geleceği hükme bağlanmıştır.	RG, 12 kanunusani 1929
12	Ocak	Türkiye-İsveç Ticaret ve Seyrisefain Mukavelenmesi Kanunu kabul edildi.		Düster Üçüncü Tertib, Cild 10, s.296; RG 28 kanunusani 1929
13	Ocak	Askeri Tekaüt Kanununun 40, 47nci maddelerinin tefsiri hakkında 140 numaralı tefsir resmi gazetede yayımlandı.	Aile maaşı ile ilgili bir tefsir.	RG 13 kanunusani 1929
13	Ocak	İkdam, Akşam ve Son Saat aleyhine dava açıldı.	İkdam gazetesi sahibi Ali Naci, mesul müdürü Burhanettin Ali, Akşam mesul müdürü Eniş Tahşin ve Son Saat mesul müdürü Selim Ragip Beyler hakkında asılsız haber yapmaktan dava açılmıştır.	C. 13 kanunusani 1929
14	Ocak	Gaziyayıntap (Gaziantep) Vilayeti Kilis kaymakamlığına Cemil Bey'in tayini RG'de yayımlandı.	Cemil Bey daha önce Ezine Kaymakamlığı yapmıştır.	RG 14 kanunusani 1929
14	Ocak	İkdam, Akşam ve Son Saat davası başladı.	Asılsız haber yapmaktan suçlanan yazarlar 161 ve 162. madde ile yargılanmışlardır.	C. 15 Kanunusani 1929
14	Ocak	İstanbul Bakırköy'de yangın.	Yangında 7 ev yandı.	BÜK
14	Ocak	Lüleburgaz kaymakamlığına Tayyip Bey tayin olmuştur.	Tayyip Bey, bu göreve gelmeden önce Tirebolu kaymakamlığında bulunmuştur.	RG 14 kanunusani 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
15	Ocak	Çanakkale Vilayetinin Ezine kaymakamlığına Rauf Cavit Bey tayin olmuştur.	Rauf Cavit Bey daha önce Zaruşat kaymakamıdır.	RG 15 kanunusani 1929
15	Ocak	Diyadin ve Iğdır kaymakamlığına atamalar yapılmıştır.	Diyadin Kaymakamı Hayri Bey'in birinci sınıfla Iğdır Kaymakamlığına nakli ile yerine sınıfı ile Iğdır Kaymakamı Maksut Bey'in tayini kabul edilmiştir.	RG 15 kanunusani 1929
15	Ocak	Seyyar ticaret Memurlarının numuneleri hakkındaki muamelata dair Türk-İngiliz mukavelenamesi Ankara'da imzalandı.		TCAMA
16	Ocak	Dışişleri Bakanlığı merkez ve dış teşkilatlara tayinler yapıldı.		BCA: 30..11.1.0 / 45.42..16. / 2610
16	Ocak	Gutenberg Türkiye Fahri Konsolosluğuna Mr. Arnold Brattın getirilmiştir.	Arnold Brattın, Gutenberg Türkiye Fahri Konsolos muavinliğinde bulunmakta iken, hüsnü hizmetine karşılık rütbesi fahri konsolosluğuna terfi edilmiştir. İcra Vekilleri Heyeti 16.1.1929 tarihli 7588 No'lu kararnameyi	RG 11 Şubat 1929
16	Ocak	İstatistik Teşkilatı Hakkında Kanun Tasarısı.	1 Şubat 1930 tarihinde kabul edilen kanunla İstatistik Umum Müdürlüğü kurulmuştur.	BCA: 30..18.1.2 / 1.12..38. / 7568
16	Ocak	İstiklal harbinde görev alan 81 kişiye istiklal madalyası verilmiştir.	Sene içerisinde beşbinin üzerinde istiklal madalyası verilmiştir.	BCA: 30..11.1.0 / 45.43..12. / 2633
16	Ocak	Kiği Kaymakamı Kemal sicili nedeniyle emekliye sevk edilmiştir.	Üst düzey kamu yöneticilerinde en sık başvurulan cezalandırma yöntemi, sicili nedeniyle emekliye sevk biçimindedir.	BCA: 30..11.1.0 / 45.43..3. / 2618
16	Ocak	Meslek okulları için Avrupa'dan getirilecek uzmanlara ait kadro yürürlüğe konulmuştur.		BCA: 30..18.1.2 / 1.13..27. / 7597 / 242-30
16	Ocak	Yargıtay Üyeliğine İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı Sabri atanmıştır.	1929 yılı içerisinde Hüseyin Sabri Bey dışında Yargıtay üyeliğine tayin olunanlar şunlardır: Ahmet Raif Bey (23.6.1929), Osman Tevfik Bey (2.11.1929), Ahmet Refik Bey (12.11.1929).	BCA: 30..11.1.0 / 45.43..15. / 2636
18	Ocak	Un Resminde yapılması planlanan indirime uyulmadı.	Un vergisinde kamuoyunun beklediği oranda bir indirimin gerçekleşmemesinin nedeni, Cumhuriyet gazetesine göre, değirmencilerin kendi çıkarlarına dönük baskılarıdır. Gazetenin "bizim mesele" olarak takip ettiği un vergisinde, Heyeti Vekile, un resmini 11 kuruş 40 santimden 6,5 kuruşa indirmiştir.	C. 18 kanunusani 1929
19	Ocak	Bursa'da hükümeti devirmek için örgüt oluşturmakla suçlanan 32 kişinin yargılanmasına başlandı.		C. 18 kanunusani 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
19	Ocak	Devletler arasında harbin milli siyaset aleti olarak kullanılmasından feragati mütezammın antlaşmaya Türkiye Cumhuriyeti'nin iştiraki hakkında Kanun TBMM'de kabul edildi.	Antlaşma, Almanya, Amerika, Belçika, Fransa, İngiltere ve Dominyonları, İtalya, Japonya, Lehistan ve Çekoslovakya Hükümetleri arasında 27 Ağustos 1928 tarihinde Paris'te imzalanmıştır.	Düstur, Üçüncü Tertib, Cild 10, s. 321; Z.C. Devre: III, Cilt: VII, S.58, 59; RG. 5 Şubat 1929
19	Ocak	Efganistan ikiye ayrılıyor.		C. 19 kanunusani 1929
19	Ocak	Mersin-Tarsus-Adana hattı işletmesinin Yenice-Nusaybin Fransız İdaresi'nden devralınması.		BCA: 30..18.1.2 / 1.13..2. / 7572 / 151-14
19	Ocak	Tokat'ın Ovacık köyünden Pehlivanoğulları'ndan Mehmet oğlu Şaban'ın idamı onaylanmıştır.	Heyeti Umumiye 12.1.1929 tarihli toplantısında Temyiz Mahkemesince tasdik edilmiş idam kararını onaylamıştır.	RG. 19 kanunusani 1929
21	Ocak	Mühendislik ve mimarlık talimatnamesinin tadili hakkında kararname yayınlanmıştır.	7490 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı	BULMAÇ
21	Ocak	İstanbul Tatavla'da (Kurtuluş) çıkan yangında 212 ev yandı.	21 Ocak gecesi meydana gelen yangında 212 ev, 17 dükkân, 1 eczane ve 1 karakol yandı. Gazetede yer alan habere göre, yangına birbuçuk saat su vermeyen Terkos kumpanyası hakkında soruşturma açılması ve Terkos Müdürü ile Rum mütevellilerin tevkif edilmesi beklenmektedir. Yangından sonra İngiliz sefiri Sir Core Glark'ın tarafı davrandığı yönünde iddialara da yer verilen haberde İngiliz sefirin Tatavla'dan sadece Rum papazı ile görüştüğü iddia edilmektedir. Sefir iddiaları yalanlasa da söylentiler yayılmıştır.	C. 23 kanunusani 1929; C. 24 kanunusani 1929
22	Ocak	Bazı hakim ve savcılıklara tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 45.44..5. / 2663
22	Ocak	Bükreş Elçiliği Başkatibi Salahattin Bey Tokyo Elçiliği Başkatipliğine; Viyana Elçiliği Başkatibi Mehmet Ali Tefvik Bey Bükreş Elçiliği Başkatipliğine ve Viyana Elçiliği Başkatipliğine Hariciye Vekaleti Protokol İşleri Umumi müdürlüğü Başkatibi Tahsin Rüştü Bey tayin edilmiştir.	Bükreş Elçiliği Başkatipliğine tayin edilen Ali Tefvik Bey'e Müsteşarlık Payesi verilmiştir.	RG 22 kanunusani 1929
22	Ocak	Devlet memurlarının vatandaşlara karşı daha iyi davranması için Dahiliye Vekaleti bir genelge yayımlamıştır.	Bir komiserin sokak ortasında vatandaşı fena halde dövmesiyle kamuoyunda geniş yankı bulan olay, ahi-liye Vekaletinde de yankı bulmuştur. Dahiliye Vekili Şükrü Kaya Bey'in memurların halka hüsnü muamele etmeleri lüzumu hakkında vilayetlere	BCA: 51..0.0.0 / 8.69..23. ; C. 26 kanunusani

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
			gönderdiği tamimde, memurların, vatandaşlara karşı kötü ve sert davranmaları durumunda bu memurlar hakkında Memurin Kanununun 27inci maddesi uyarınca ihraca kadar gidileceği belirtilmektedir.	1929
22	Ocak	Dil Heyeti Büro Heyetine tayinler yapılmıştır.	Dil Heyeti Büro Heyetine, dil azalarından Mehmet Emin, Ragıp Hulusi ve Ahmet Cevat Beyler, Talim ve Terbiye Heyeti azasından Avni ve Kütüphaneler Müdürü Hasan Fehmi Beylerin tayinleri ve heyete de Mehmet Emin Bey'in riyaset eylemesi, İcra Vekillerinin 26.12.1929 tarihli toplantısında kabul edilmiştir.	RG 23 kanunusani 1929
22	Ocak	Görülen lüzum üzerine Tiflis Başkonsolosu Refik Bey Vekalet emrine alınmıştır.	Karar 20 Kanunuevvel 1928 tarihinde alınmıştır. Görülen lüzum üzerine Vekalet emrine alınan diğer diplomatlardan bazıları şunlardır: Batum Konsolosu Suat Bey; Kahire Kañçılarlığı Rıdvan Sefa Bey, Halep Kañçılarları Mecit Bey, Cenova Konsolos Yardımcısı Haşim Nahit Bey ve Kañçılar Ruhi Bey, Bakü Konsolos yardımcısı Celallettin Bey; Belgrad Konsolos yardımcısı İbrahim Munir Bey, Tiflis konsolos yardımcısı Hüseyin Bey; Cenova Konsolos Yardımcısı Haşim Nahit ve Kañçılar Ruhi Beyler.	RG 22 kanunusani 1929
22	Ocak	İstanbul'da Serbest Bölge kurulmasına karar verildi.	Cumhuriyet döneminde serbest bölgelerle ilgili olarak yürürlüğe giren ilk yasa 1927 yılında çıkarılan 1132 sayılı "Serbest Mıntıka Kanunu"dur. Serbest Mıntıka Kanunu çerçevesinde, 1929'da İstanbul ve çevresinde serbest bölge kurulması için Türkiye ile Ford Motor Şirketi arasında bir sözleşme imzalanmıştır; bu sözleşme 2 Şubat 1929 yılında kanunlaşmıştır. İnşaatına başlanan tesislerin bir süre sonra kapatıldığı bilinmektedir. İlk serbest bölge denemesi başarısızlıkla sonuçlanmıştır.	BCA: 30..10.00/166.153..1./17411
22	Ocak	Lüks telgrafların fiyatlandırılması ve Himayei Etfal Cemiyeti yararına para ayrılması ilgili İcra Vekilleri Kararı	Tebrik telgraflarından elde edilecek hasılatın bir bölümünün telgraf memurlarına ikramiye olarak ayrılması ve kalanının da Himayei Etfal Cemiyetine ayrılmasına karar verilmiştir.	RG 23 kanunusani 1929
23	Ocak	Adana vilayetinde köy idari sınır değişiklikleri yapılmıştır.	Kadirli kazasına bağlı Çokak nahiyesinin merkezi bulunan Çokak ile Çiğsar, Altunboğa, Gümverter, Rifatiye, Danbaz, Akifiye köylerinin ve Kocafakiler, İskenderli, Keleşli mevkilerinin mezkur kazadan irtibatları lağvedilerek Maraş Vilayetinin Aderin kazasına bağlanmıştır.	RG 23 kanunusani 1929
23	Ocak	Bir vekaletten istifa eden memurların 6 ay müddetle diğer bir vekaletçe tayin edilmemesine dair İcra Vekilleri Heyeti Kararnamesi		BCA: 30..18.1.2/1.13..38./7609
23	Ocak	Kaymakam atamaları yapıldı.	Elaziz vilayeti Ovacık kaymakamlığına Karamürsel Kaymakamı Abdürrahman ve Basel kaymakamlığına Safranbolu kaymakamı Feyzullah Sacit ve Mazkert kaymakamlığına Merzifon kaymakamı Ali Rıza, ve	RG 23 kanunusani 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
			Dersim kaymakamlığına Kemal Paşa kaymakamı Tevfik ve Genç kaymakamlığına Bağçe kaymakamı Vahip Beylerin terfian nakil ve tayinleri onaylanmıştır. Ayrıca, Nusaybin kaymakamı Osman Sabri ile Savur kaymakamı Necip Beylerin sınıfları ile beca-yişleri onaylanmıştır. Bundan başka, Alaiye Kaymakamı Adil Bey'in sınıfı ile Arapson Kaymakamlığına nakli yerine Nezip Kaymakamı Halit Bey'in sınıfı ile tayini onaylanmıştır.	
24	Ocak	Malatya vilayetinin 19.1.1929 tarihli asayiş raporunda, Kahta'nın yeni yöneticilere ihtiyacı olduğu belirtilmiştir.		BCA: 30..10.0. / 88.580.9. / 8738
24	Ocak	Resülayn ve Şiran kaymakamlığına atamalar yapılmıştır.	Sağlık nedeni ile tayin isteyen Muradiye kaymakamı İsmail Bey'in Resülayn ve Soma sabık kaymakamı Zafer Nezhi Bey'in Şiran kaymakamlıklarına nakil ve tayinleri onaylanmıştır.	24 kanunusani 1929
24	Ocak	Terkos kumpanyası hakkında tahkikat gündeme gelmiştir.	Cumhuriyet gazetesinde yer alan habere göre, Tativla yangınına birbuçuk saat su vermeyen Terkos yöneticilerinin tevkif edilmesi gündemdedir. Terkos Şirketi olarak bilinen Dersaadet Anonim Şirketi 1883 yılında Terkos gölü kenarında kurulur. Daha sonraki yıllarda imtiyazlı şirketler, haklarının azamisini alıp, sorumluluklarını yerine getirmekten kaçınınca su meselesinin bu şirketler eliyle çözüme kavuşmayacağı kanaatine varılmış ve Terkos Şirketi 1932 yılında, Üsküdar-Kadıköy Su Şirketi ise 1937 yılında satın alınarak, İstanbul Sular İdaresi'ne (İ.S.İ.) devredilmiştir.	C. 25 kanunusani 1929
25	Ocak	Bilecik Erenköy, Eceköy ve Seyitali'de Arif Cemal Görkey'e Manyezit madeni işletme ruhsatı verildi.	1929 yılında 20 maden işletme ruhsatı verilmiştir.	BCA: 310.10.0.11 /533.780..0 /747 / 13
25	Ocak	C.H.F. Ankara Vilayet Kongresi toplandı.		C. 26 kanunusani 1929
26	Ocak	Ciheti askeriyede kadroya tabi ve maaşlı hizmetlerde ücretli istihdam olunan mütekaatlerin tekaüt maaşlarının kat'ı icap edip etmeyeceğinin tefsirine mahal olmadığı hakkında 475 no'lu Heyeti Umumiye kararı.		Düster, Üçüncü Tertib, Cild 10, s.333.
26	Ocak	Tativla yangınında İngiliz sefirinin ayrımcı davranışına dair iddialar yayıldı.	Tativla yangını sırasında Sir Corc Glark'ın yalnızca Rum papazı ile görüştüğü iddia edilmişti. İngiliz sefir iddiaları yalanlamıştı.	C. 26 kanunusani 1930
27	Ocak	Akhisar Bankası İş Bankasına ilhak ediliyor.		C.27 kanunusani 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
27	Ocak	Amar Efendi ve kumpanyası şeker tröstü kurmakla suçlanmaktadır.	Amar Efendi ve kumpanyasının rakiplerinden 20 para noksana şeker satması, cumhuriyet gazetesince tröst girişimi olarak değerlendirilmiştir. Yunus Nadi baş yazısında konuyu şöyle ele alır: "Tröst sermayenin cinneti ve vahşetidir... İşte Türk piyasasında böyle bir cinnet veya vahşet hazırlanmaktadır..."	C.27 kanunusani 1929
27	Ocak	Tokyo Büyükelçiliğine Büyük Elçi Ünvanını haiz Atina birinci sınıf elçisi Cevat Beyefendinin tayini kabul olmuştur.	İcra Vekilleri Heyetinin 9.1.1929 tarih ve 7524 no'lu kararname	RG 27 kanunusani 1929
28	Ocak	28.1.1929 tarihli üçlü kararname ile tapu kadastro müfettişliğine atamalar yapıldı.	Tapu ve kadastro müfettişliğine 60 lira maaşla İstanbul Tapu müdürü Agah Bey'in ve İstanbul Tapu müdüriyetine muavafakatına binaen 55 lira maaşla birinci sınıf tapu ve kadastro müfettişi Ziya Arif Bey'in tayinleri yürürlüğe konmuştur.	RG 9 Şubat 1929
28	Ocak	Bazı hakim ve savcılıklara tayinler yapıldı.		BCA: 30..11.1.0 / 45.44..15. / 2689
28	Ocak	Çeşitli müdürlüklere atamalar yapıldı.	Bitlis Evkaf Müdürlüğüne 2250 kuruş maaşla Mardin memuru Galip Bey tayin olmuştur. Kars Polis Müdürlüğüne 30 lira maaşla Malatya Polis memuru Bahri Bey'in terfian tayini olmuştur. Ayrıca, Urfa Polis Müdürlüğüne Polis müfettişlerinden Mithat Bey'in tayini onaylanmıştır. 28.1.1929 tarihli üçlü kararname.	RG 4 Şubat 1929
28	Ocak	Gümrük müfettişliğine Divani muhasebat murakıplarından M. Mazhar Bey tayin olmuştur.		RG 4 Şubat 1929
28	Ocak	Kahire Elçiliği Başkatibi Hüsnü Şermin Bey Vekalet emrine alınmış ve yerine müsteşar payesi ile Vekalet mütercimlerinden Hasan Tahsin Bey tayin olmuştur.	Ayrıca, Vekalet nakli memuriyet eden Anvers konsolosluğu kaçarları Muzaffer Kamil Bey'in yerine Vekalet evrak memurlarından Köse oğlu Ahmet Bey ve Hamburg konsolosluğu kaçarlarıgına konsolos muavini payesi ile konsolosluk işleri müdüriyeti kaptiplerinden Emin Bey tayin olmuştur.	RG 4 Şubat 1929
28	Ocak	Samsun'da Elektrik Başmakiniştirliği, Transformör Şefliği ve Makine Dairesi Şefliği'ne yabancıların birer sene müddetle istihdamı uygun görülmüştür.	Türklerden birer yardımcı olmak şartıyla atamalar yapılmıştır.	BCA: 230..0.0.0 / 143.24..15. / 55E16
29	Ocak	Memurin Kanununun müzeyyel maddesinin tefsirine mahal olmadığı hakkında Heyeti Umumiye kararı	Milli mücadele döneminde milli hükümet emrinde hizmet verenlerin emekliliklerinin hesaplanması ile ilgili bir tefsir kararı.	Düster, Üçüncü Tertib, Cild 10, s. 337

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
29	Ocak	Terkos kumpanyası hakkında Tatavla yangını ile ilgili açılan tahkikat şirket aleyhindedir.		C. 29 kanunusani 1929
30	Ocak	Deniz teşkilatında çalıştırılacak Walter Holsman ve Für Bringer'in mukaveleleri tasdik edildi.	27 Şubat 1929 tarihinde, Walter Holsman ve Für Bringer'e geldikleri tarihten itibaren istihkaklarının ödenmesi için kadroları tasdik edilmiştir.	BCA: 30..18.1.2 / 1.14..23. / 7634
30	Ocak	Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdürlüğü Merkez Hıfzısıhha Müessesesi'ne ait kadro tatbik edildi.		BCA: 30..18.1.2 / 1.14..9. / 7620 / 197-19
30	Ocak	Kazanç Vergisi Kanununun 28inci maddesinin tefsirine mahal olmadığına dair Heyeti Umumiye Kararı		RG 30 kanunusani 1929
31	Ocak	Malatya merkez köylerinde yağın yağmurlardan dolayı bazı ev ve araziler hasar görmüştür.		BCA: 30..10.0.0 / 117.818..27 / 99A7
31	Ocak	Malatya'da başgösteren açlık sebebi ile gıda yardımı talep edildi.		BCA: 30..10.0.0 / 120.858..2. / 99D2
31	Ocak	Terkos kumpanyası İstanbul'u susuz bırakmakla eleştirilmektedir.	Yunus Nadi, "Terkos Meselesi" başlığını taşıyan başyazıda Terkos meselesini halledilemeyecek bir iş olarak tanımlamıştır. Terkos'un İstanbul'u susuz bıraktığını söyleyen Nadi, "... Bu şirket hakikatten hain ve namussuz bir şirkettir. ... [B]unun kadar namussuz ve çirkef şirket yoktur denilse hata olmaz." diyerek şirketi sert bir dille eleştirmektedir.	C.31 kanunusani 1929
2	Şubat	1391 sayılı "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ford Motör Kumpani Eksports Enkorporetet Şirketi arasında aktedilen mukavele-namenin tasdikine dair kanun" kabul edildi.	Hükümet, şirkete İstanbul gümrük hududu dahilinde otomobil, kamyon, traktör, tayyare ve malzeme ve aksamı ve mütemmimatını parça parça getirerek burada ihzar ve itmam ve ikmal etmek ve karoserisini de ihzar eylemek üzere bir montaj fabrikası ve bu işi idare için icap eden yazıhane ve idarehanelerini inşa ve tesis ile işletmek hakkını bahşeder. Kanuna göre, otomobil, kamyon ve traktör montajı yapmak üzere İstanbul'un Tophane semtinde bir alan serbest bölge olarak kullanılacak, bu alan Türkiye hudutları dışında sayılacak ve buraya montaj amacıyla ithal edilecek malzemelerden gümrük vergisi alınmayacaktır.	RG 14 Şubat 1929
2	Şubat	2 Şubat 1929 tarih ve 1389 sayılı Devlet Davalarını İntaç Eden Avukat ve saireye Verilecek Ücreti Vekalet Hakkında Kanun	Devlet lehine sonuçlanan davalardan dolayı hükme rapt ve tahsil olunan vekalet ücretleri bakanlıklar bütçesine dahil bakanlıklar ve genel müdürlüklerce hizmeti geçmiş olanlara belirlenen cetvele göre tevzi ve bütçelerdeki mahkeme harçları tertibinden tesviye olunur. Bu kanunla 28 Mayıs 1928 tarih ve 1333 sayılı kanun mülğadır.	Düster, Üçüncü Tertib, Cild 10, s. 342; BULMAÇ; RG 10 Şubat 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
2	Şubat	Balıkesir İvrindi'de verilen Antimon madeni ruhsatı.	1929 yılında 25 civarında maden arama ruhsatı verilmiştir.	BCA: 310.10.0.10 /442.665.0. / 624; BCA katalogları
2	Şubat	Bayındırlar ve Dodurga köylerinin bağlı olduğu kaza değişti.	Çankırı Vilayetinin Çerkeş Kazasına bağlı Bayındırlar, Dodurga köyleri mezkur kaza ile bağlantısı kesilerek Çankırı Kazasına bağlı Orta nahiyesine rapt ve ilhak olunmuştur.	BCA: 30.11.1.0/ 46.4.3./ 2700; RG 19 Şubat 1929
4	Şubat	Hudut ve Sahiller Sıhhat Umum Müdür mauvinliğine Dr. Salahattin Bey tayin olmuştur.		RG 23 Şubat 1929
4	Şubat	Stokholm Maslahatgüzarı Ragıp Raif Bey'e Kopenhag, Helsingfors ve Kırsiyanya Maslahatgüzarlıkları da ilave görev olarak verilmiştir.		RG 19 Şubat 1929
4	Şubat	Tirebolu Kaymakamlığına Süleyman tayin olmuştur.	Şark görevini tamamlayan Midyat kaymakamı Süleyman Bey'in sınıfı ile Tirebolu kaymakamlığına tayini yapıldı.	BCA: 30.11.1.0/ 46.4.10./ 2711; RG 19 Şubat 1929
6	Şubat	Adana Belediyesi'ne ait elektrik aydınlatması imtiyazının, merkezi Berlin'de bulunan E-EL-G Şirketine devri		BCA: 30.18.1.2 / 2.15.8. / 7658
6	Şubat	Maraş Valisi Sabri Bey Vekalet emrine alınmış ve yerine Mülkiye Müfettişi Ferruh Bey tayin olmuştur.		BCA: 30.18.1.2 / 2.15.1. / 7651 / 71-323
6	Şubat	Rize Valisi Cemil Bey Vekalet emrine alınmış ve yerine Mülkiye müfettişi Arif Bey tayin olmuştur.		BCA: 30.18.1.2 / 2.15.2. / 7652 / 71-324
6	Şubat	Sanayi ve Maadin Bankası Umum Müdürlüğü'ne Ticaret Umum Müdürü Sadettin Bey tayin olmuştur.	1925 yılında Sanayi ve Maadin Bankası kurularak devletin elindeki sanayi kuruluşları bu bankaya devredildi. Sanayi ve Maadin Bankası sonra Devlet Sanayi Ofisi ve Türkiye Sanayi Kredi Bankası olarak ikiye ayrıldı.1933 yılında bu iki kuruluş birleştirilerek Sümerbank kuruldu.	BCA: 30.18.1.2 / 2.15.4. / 7654 / 130-29
7	Şubat	İstanbul Polis ser komiserlerinden İbrahim Fevzi Bey'in İstiklal madalyası ile taltif edilemeyeceği hakkında 479 karar no'lu Heyeti Umumiye Kararı	Milli mücadele hizmetlerinden dolayı istiklal madalyası ile taltifi istirham edilen İbrahim Fevzi Bey'in yapmış olduğu işler genel görevlerden ibaret olduğu için kendisinin istiklal madalyası ile taltifine gerek duyulmamıştır. 1929 yılı içerisinde istiklal madalyası ile taltif için birçok başvuru yapılmıştır.	RG 14 Şubat 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
9	Şubat	Bursa'da hükümeti devirmeye teşebbüs suçundan yargılanan 32 kişiden 5'ine idam cezası verildi.		BÜK
9	Şubat	Harbin milli siyaset aleti olarak kullanılmaması hakkında protokol Moskova'da imzalanmıştır.		TCAMA
9	Şubat	Posta ve Telgraf Başmüdürlüklerine atamalar yapılmıştır.	Erzurum Posta ve Telgraf başmüdüğü Mustafa Bey'in vefatı üzerine Erzurum başmüdüriyete Sivas Başmüdüğü Yusuf ve Sivas Başmüdüriyetine İzmir Posta ve Telgraf Başmüdür muavini Avni Beylerin naklen ve terfian tayinleri yapıldı.	RG 19 Şubat 1929
9	Şubat	Tapu ve kadastro müfettişliğine İbrahim Hakkı Bey tayin olmuştur.		RG 19 Şubat 1929
9	Şubat	Urfa Vilayeti Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Müdürlüğüne Dr. Şevki Bey naklen tayin kılınmıştır.		RG 23 Şubat 1929
10	Şubat	Teşviki Sanayi Kanununa müzeyyel kanunu muaddil kanun kabul edildi.	Ayrı ayrı maden ruhsatnamelerine ve imtiyaznamelerine merbut olmakla beraber İktisat Vekaletince tesbit edilen muayyen bir hudut dahilinde bulunup müşterek tesisata malik ve yekdiğeriyle murtabır olan ve aynı şahıs veya şirket tarafından tevhidden işletilen maden ocakları Teşviki Sanayi Kanunundan istifade ile bir ocak addolunur. (28 Mayıs 1927 tarih ve 1055 numaralı Teşviki Sanayi kanuna müzeyyel kanun 3 haziran 1928 tarih ve 903 sayılı resmi gazetede yayınlanmıştır.)	Düster, Üçüncü Tertib, Cild 10, s.343;
12	Şubat	Sürgün edilen 1917 Sovyet Devriminin önde gelen isimlerinden Lev Troçki İstanbul'a geldi.	Troçki Büyükkada'ya yerleştirildi.	TCSYK
13	Şubat	Kastamonu Valisi İbrahim Hakkı Bey hakkında Memurin Kanununun geçici 1. maddesine göre muamele yapılmıştır.	Memurin Kanunu Geçici 1. maddesi, 1929 yılı içerisinde Sason kaymakamı Bilal Bey, Marmaris kaymakamı Hikmet Bey, Beyrut eski valilerinden Azmi Bey, Ardahan eski Valisi Hurşit Bey, Siverek eski Valisi Abdülfettah Bey'e uygulanmıştır.	BCA: 30..18.1.2/ 2.15..29. / 7679 / 71-325; 30.11.1.0 / 47.9..11. / 2875, Ayrıca bkz. BCA: 30.11.1.0 /47.10..8. / 2896 (1.4.1929)
13	Şubat	Kayseri- Ulukışla yolunun güzergahı tayin edilmiştir.		BCA: 30..18.1.2 / 2. 15..21. / 7671 / 152-35

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
13	Şubat	Moskova Büyük elçiliğine Bükreş Elçisi Hüseyin Rağıp atanmıştır.		RG 17 Mart 1929
16	Şubat	Adapazarı sabık kaymakamı Hüsnü Bey'in İstiklal madalyası ile taltifine dair 483 no'lu Heyeti Umumiye Kararı	16 Şubat tarihinde Heyeti Umumiye, Hüsnü Bey'den hariç, Müsteşar Suat Bey'e, Hukuk müşaviri Münir Bey'e, Umuru şebbenderiye ve ticariye müdürü Tevfik Kamil Bey'e beyaz şeritli istiklal madalyası vermeye karar vermiştir.	RG 26 Şubat 1929
16	Şubat	Esbak Bahriye Nazırı Mahmut Muhtar Paşa ile Maliye Nazırı Nail Bey Hakkında Tahkikat İcrasına Dair 481 no'lu Heyeti Umumiye Kararı	İngiltere'de kain Thamis yren Works Fabrikalarına sipariş olunan üç adet uskurlu vapur esmanına mahsuben esbak Bahriye Nazırı Mahmut Muhtar Paşa ile Maliye Nazırı Nail Bey taraflarından kefaletsiz olarak tediye ettirilen yirmi bin İngiliz Sterlini meselesinde hakikaten mali mesuliyeti müstelzim bir hal olup olmadığının belirlenmesine karar verilmiştir.	RG 23 Şubat 1929
16	Şubat	Türkiye-İtalya arasında akit ve imza edilmiş olan adli himaye, adli makamların hukuk ve ceza işlerinde karşılıklı müzaheret ve adli kararların tenzifi hakkında kanun kabul edildi.	İtalya Hükümeti ile 19 Haziran 1926 tarihinde imza edilmiş olan "adli himaye, adli makamların hukuk ve ceza işlerinde karşılıklı müzaheret ve adli kararların tenzifi" mukavelenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.	Düster, Üçüncü Tertib, Cild 10, s. 362.
16	Şubat	Vekillerin aleyhinde Devletin şahsi hakları noktasından tahrik edilecek davalardan görüleceği meriin Divanı Ali olduğu sarih bulunduğu mahal görülemediğine dair 482 numaralı Heyeti Umumiye Kararı	İngiltere'de kain Thamis yren Works Fabrikalarına sipariş olunan üç adet uskurlu vapur esmanına mahsuben esbak Bahriye Nazırı Mahmut Muhtar Paşa ile Maliye Nazırı Nail Bey taraflarından kefaletsiz olarak tediye ettirilen yirmi bin İngiliz Sterlini Meselesi nedeniyle yargılanmanın merci konusundaki verilmiş karar.	Düster, Üçüncü Tertib, Cild 10, s.380
17	Şubat	Tapu muamelelerini basitleştirmek için tapu kanunu hazırlanmıştır.		C.17 Şubat 1929
18	Şubat	Bazı hakim ve savcılıklara tayinler yapılmıştır.		BCA: 30.11.1.0 / 46.5..13. / 2751
18	Şubat	Köprülüzade Fuad Bey'in başkanlığında toplanan Darülfünun profesörleri ıstı-lahları (terimleri) Türkçeleştirme çalışmalarına başlamıştır.		BÜK
18	Şubat	Oduna ikame yakacak ihtiyacı dile getirilmiştir.	Cumhuriyet Gazetesi başyazısında yakacak ihtiyacının odundan karşılanması nedeniyle Anadolu ormanlarının tükeneceğine dikkat çekilerek ikame bir yakıtta olan ihtiyaç dile getirilmiştir.	C. 18 Şubat 1929
18	Şubat	TBMM iç tüzüğündeki Arapça ve Farsça terkipler kaldırılmıştır.		BÜK

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
19	Şubat	Terkos tahkikatı kapsamında Dr. Arapyan tevkif edilmiştir.		C. 19 Şubat 1929
20	Şubat	1393 sayılı "Memurin Kanununun dördüncü maddesinin (z) fıkrasının tadiline dair kanun" kabul edildi.	Memurin kanununun dördüncü maddesi z fıkrası şu şekilde değiştirilmiştir: Ecnebilerle evli olmamak; memur iken ecnebilerle evlenenler müstefi adedilirler. Bu kanunun neşrinden evvel ecnebi kadınlarla evlenen memurin, Hariciye, Müdafaai Milliye ve Bahriye Vekaletlerinde istihdam edilemezler. Bu madde 22/5/1963 günlü ve 205 - 123 sayılı kararla iptal edilmiştir.	RG 24 Şubat 1929
20	Şubat	Gümrük müfettişliğine Divani muhasebat murakıplarından A. Lütfü Bey tayin edilmiştir.		RG 7 Mart 1929
20	Şubat	İktisat Vekaleti'nce getirilecek müsehassısa (T1) cetvelinden kadro verilmesi.		BCA: 30..18.1.2 / 2.16..5. / 7695 / 243-38
20	Şubat	Sivas Polis müdüriyetine Kayseri Polis müdürü Hayri Bey'in maaşı ile naklen tayini uygun bulunmuştur.		RG 7 Mart 1929
20	Şubat	Yeni Belediye Kanunu Tasarısı Meclise sevk edildi.	Türkiye'de belediyelerin kurucu yasası olan ve 2005 yılına kadar uygulamada kalan 1580 sayılı Belediye Kanunu 3 Nisan 1930 tarihinde kabul edilmiştir.	C. 20 Şubat 1929
21	Şubat	İstanbul'a 200 kadar seyyah gelmiştir.	İspanyol bandıralı "Rene Marya Kırstina" yatı ile İstanbul'a 200 kadar seyyah gelmiş ve Transilüvanya vapurıyla şehre 600 kadar seyyahın gelmesi beklenmektedir.	C. 22 Şubat 1929
21	Şubat	Yozgat merkez büyük camii vaizi Ethem, açık kadınları eleştirmesi nedeniyle mahkemeye verildi.		BCA: 30..10.0.0 / 102.668..8. /43915
23	Şubat	Memurin Kanununun 89uncu maddesinin tefsiri yapıldı.	Tefsir, mesleği memuriyet olan mebusların mebuslukları bittikten sonra kendilerine ödenecek ödemelerle ilgilidir.	RG 4 Mart 1929
23	Şubat	Sivas ilinde köy idari sınır değişikliği yapıldı.	Sivas'ın Tepehan Köyü Divriği ilçesine bağlanmıştır.	BCA: 30..11.1.0/ 46.6.15/ 2792
23	Şubat	Türkiye ile Sosyalist Şuralar Cumhuriyetleri İttihadi hududundan zuhur eden ihtilafatın usulü tetkik ve halli hakkındaki mukavelenamenin tasdikine dair 1398 numaralı kanun TBMM'de kabul edildi.	6 Ağustos 1928 tarihinde Ankara'da imzalanan mukavelename ile buna ait protokol tasdik olunmuştur.	Düstur, üçüncü Tertib, Cild 10, s.429. RG 9 Mart 1929 ve 1138 sayı..

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
23	Şubat	Un resminin muvakkaten tenzili hakkında kanun	1400 sayılı Un Resminin Tenziline dair Kanun TBMM'de kabul edildi. Buğday unu vergisi, Ağustos 1929'un sonuna kadar 4,6 kuruş'a düşürülmüştür.	Düster, Üçüncü Tertib, Cild 10, s.484; RG 7 Mart 1929
24	Şubat	1395 sayılı Gireson Belediyesinde celb olunan elektrik tesisatı levazımına ait gümrük resminin Teşviki Sanayii Kanununa tevfi-kan affına dair kanun yayımlandı.	Gireson Belediyesinde elektrik tesisatı için 1928 senesi Eylül'ünde Avrupa'dan getirilen makine, alet ve edevat ile malzemenin 23.402 liralık gümrük resmi mezkur belediyesinin sahip olduğu teşviki sanayi muafiyeti ruhsatnamesine tevfi-kan affolunmuştur.	RG 24 Şubat 1929
24	Şubat	Vize sabık kaymakamı Cevdet bey hakkında meurin kanunun birinci maddesine tevfi-kan affına dair kanun yayımlandı.	Üçlü kararname	RG 7 Mart 1929
25	Şubat	Türk tütüncülüğünün krizi hakkında Yunus Nadî'nin başyazısı	Tütüncülük sektöründe önemli bir krizin olduğu vurgulanan yazıda üretimin tüketimden fazla olması bu krizin nedeni olarak görülmektedir.	C. 25 Şubat 1929
26	Şubat	İki kazanın ismi değiştirildi.	Ankara vilayetinin Yaban Abat kazasının ismi Kızılcahamam ve Denizli vilayetinin Garbi kara ağaç kazasının ismi Acı Payam olarak değiştirilmiş ve vilayetlere tamimle bildirilmiştir.	RG 26 Şubat 1929
26	Şubat	Memurin Kanununun Müzeyyel maddesinin tefsirine mahal olmadığı hakkında 476 no'lu Heyeti Umumiye Kararı	Karar, emekliliği düzenleyen 70. madde ile ilgilidir.	RG 3 Şubat 1929
26	Şubat	Un resminin tenzili neticesinde, ekmek fiyatındaki yükselme durdu.		C.26 Şubat 1929
27	Şubat	1091 sayılı Kanuna göre göre doğu vilayetlerinden batıya gönderilen 31 mahkumun memleketlerine iadesine karar verilmiştir.		BCA: 30..18.1.2 / 2.16..26. / 7716
27	Şubat	Kızıl hastalığı görülen mahallerde istihdam edilecek memurlara ait kadro tasdik edilmiştir.		BCA: 30..18.1.2 / 2.16..28. / 7718 / 197-21
27	Şubat	Vasıf (Çınar) Bey Maarif Vekilliğine tayin olmuştur.	Maarif Vekili Vasıf Bey, Vekilliğe tayininden kısa bir süre sonra 8 Nisan 1929'da istifa etmiştir. Daha önce 1924 yılında Maarif Vekilliği yapan Vasıf Bey, Tevhid-i Tedrisat yasanın çıkarılmasına katkıda bulunmuştur. Yasanın kabul edilmesinden 5 gün sonra yani 8 Mart 1924 tarihinde Maarif Vekilliği yaparak yasanın ilk uygulayıcılarından olma fırsatına sahip olmuştur. Vasıf Çınar Bey, 1935 yılında Moskova elçisi iken apandisit krizi sonucu hayatını kaybetmiştir.	ATDK; C. 28 Şubat 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
1	Mart	İstanbul Boğazı buzların hücumuna uğradı.	Kuzeyden gelen büyük buz parçaları boğaz trafiğini kapattı.	BÜK; C. 2 Mart 1929
2	Mart	28 Nisan 1304 tarihli Alamenti farika nizamnamesine müzeyyel kanun kabul edildi.		Düster, Üçüncü Tertib, Cild 10, s. 491, RG 12 Mart 1929
2	Mart	Katibiadil (noter) kanunun ve muaddel bazı maddelerinin tadili hakkında kanun kabul edildi.	Katibiadil kanununa Noter Kanunu ve katibi adillere "noter" unvanı verilmiştir.	Düster, Üçüncü Tertib, Cild 10, s. 490, RG 12 Mart 1929, BULMAÇ
2	Mart	Mübadeleye gayritabi ahaliye verilecek enval hakkındaki 1217 numaralı kanunun suveri tatbikiyesini mübeyyin talimatnamenin tadili hakkında kararname	Kararname, 7619 sayılı Bakanlar Kurulu yönetmeliğinde 1926 yılında kabul edilen mübadeleye tabi olmayan ahaliye verilecek envali gayri menkule hakkında kanun ile ilgilidir.	BULMAÇ
2	Mart	Posta Kanununun 21nci maddesinin salisen fıkrasının tadiline dair kanun kabul edildi.		Düster, Üçüncü Tertib, Cild 10, s. 497.
3	Mart	Hronika gazetesi kapatıldı.	İstanbul'da yayımlanan Rumca Ta Hronika gazetesi, Devletin emniyetini ihlal edecek surette mızır neşriyatta bulunduğu gerekçesiyle, Matbuat Kanunu'nun 23. maddesi gereğince Bakanlar Kurulu Kararıyla kapatılmıştır (3.3.1929 tarih ve 7729 numaralı İcra Vekilleri kararnamesi). Hronika gazetesi 1930 yılında yeniden açılmıştır.	BCA: 30..18.1.2 / 2.16..39. / 7729; BÜK; RG 31 Mart 1929
3	Mart	Mustafa Kemal Paşa'ya suikast suçuyla yargılanan Kadriye Hanım'ın itirafları ile ilgili haber.	Kadriye Hanım'ın arkadaşları Ermeni Murat, doktor Kalfayan ve Osman tevkif edildi.	C 13 Mart 1929
4	Mart	Takrir-i Sükûn Kanununun uygulamasına son verildi.	Kanun 4 yıldır yürürlükteydi.	BÜK
5	Mart	1396 sayılı "Türkiye Cumhuriyeti ile Sosyalist Sovyetist Cumhuriyetleri İttihadı arasında hududun tarafında bulunan meralardan her bir taraf ahalisinin istifadesine dair aktolunan mukavelenamenin tasdiki hakkında kanun" yayımlandı.	Kanun 23 Şubat 1929 TBMM'de kabul edilmiştir.	RG 5 Mart 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
5	Mart	Başvekil İsmet Paşa'nın Takriri Sükun Kanununun kaldırılması hususunda BMM'de okuduğu beyanatın memleketin her tarafında okunması ile ilgili Heyeti Umumiye kararı	Başvekil İsmet Paşa, beyanatında "Takriri Sükun kanununun sürerliği bugün bitti. Hükümetimiz kanunun yenilenmesini istemiyor; hatta kanunun yenilenmesini istiyor..." diyerek, bundan böyle Cumhuriyet müdafaasını Cumhuriyet adliyesini bıraktıklarını bildiriyordu.	RG 11 Mart 1929
5	Mart	Batum konsolosu Suat Bey vekalet emrine alınarak yerine Rodus konsolosu Celal ve onun yerine de Üsküp konsolosu Hayri beyler tayin kılınmıştır.		RG 11 Mart 1929
5	Mart	Hronika gazetesi "Türklüğe tahkir" davası TBMM gündemine gelmiştir.		C. 5 Mart 1929
5	Mart	Bayezid Vilayeti Birinci Umumi Müfettişlik mıntikasına dahil edilmiştir.	İcra Vekilleri Kararnamesi No: 7670. 1927 yılında kurulan I. Umumi müfettişlik, Elazığ, Urfa, Bitlis, Hakkari, Diyarbakır, Siirt, Mardin, Van illerini kapsıyordu.	RG 11 Mart 1929
5	Mart	Konya'da Şerafettin Camii imam ve hatibi Hacı Sabri'nin Cumhurbaşkanı ve hükümete hakaret etmesi nedeniyle takibat başlatılmıştır.	"Cumhurbaşkanına hakaret"ten 1929 yılı içerisinde 5 takibat dosyası açılmıştır.	BCA: 30..10.0.0 / 104.679..24 / 90D18
6	Mart	7736 sayılı İcra Vekilleri Kararnamesi ile iskan işlerinin daha çabuk ve muntazam şekilde yürütülmesi için hazırlanan talimatname yürürlüğe girmiştir.	Talimatname ile daha önce vilayetlerde kurulan tetkik komisyonları lağvedilmiştir (20 Kanunusani 1341 tarihli kararnamenin 4. maddesinde muharrer vezaifi ifa etmek üzere müteşekkil ihzari tetkik komisyonları). Bu komisyonların görevlerinin iskan teffiz memurları tarafından yerine getirilmesine karar verilmiştir. Talimatnameye göre, tapu memurları, lüzum halinde istenilen kayıt, malumat ve izahatı vermek mecburiyetindedirler.	RG 31 Mart 1929; BCA:30..1 8.1.2. / 2.17..6. / 7736 / 102- 73; Düstur, Üçüncü Terrib, Cild 10, s. 551
6	Mart	Maarif Vekaleti'ne devredilen okul idarelerinde uygulamada zorluklarla karşılaşıldığından Yüksek, Tali ve İhtisas mekteplerinin devrinden kaçınılmasına dair İcra Vekilleri Kararnamesi		BCA: 30..18.1.2 / 7.62..12. / 8688 / 80-22
6	Mart	Muş vilayeti teşkili hakkında kanun tasarısı hazırlanmıştır.		BCA: 30..18.1.2 / 2.18..1. / 7773
7	Mart	Troçki'nin nasıl Rusya'dan çıktığı ve İstanbul'a geldiği üzerine Cumhuriyet gazetesinde yer alan haber.	Ayrıca gazetede Troçki'nin Stalin'e hücum ettiği bilgisi yer almaktadır.	C. 7 Mart 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
9	Mart	İstanbul'da Matbaacılık Mektebi açıldı.	Talebe sayısı 160.	ATDK
12	Mart	İsveç Krallığı ile akdedilmiş olan modus vivendi ahkâmının temdidini hakkında kararname		RG 1 Nisan 1929; Düstur, Üçüncü Tertib, Cild 10, s.
12	Mart	Kaybolan Yunanlı emlak	Mütegayip Yunanlı emlakına vaziyet edilmesi takarrür etti. 250 parçadan oluşan emlak Garbi Trakya'daki malları iade edilmeyen Türk tebaasına tevzi edilecek.	C.12 Mart 1929
14	Mart	Kemalettin Şükrü Bey'in "Yahudi Katliamı" adlı eseri Cumhuriyet gazetesinde tefrika edilmektedir.		C. 14 Mart 1929
16	Mart	Özel idare ve belediye memurlarından tasfiyeye tabi tutulanlara verilecek ikramiye hakkında Danıştay kararı.	Konuyla ilgili 21.2.1929 tarihli Heyeti Umumiye Mazbatası.	BCA: 30..10.0.0 /15.87..9. /1432
17	Mart	Konya'da idari sınır değişikliği.	Konya Vilayeti merkezine bağlı Kızılca viran nahiyesinin Karaca viran, Kozlu, Saracık, Ufakcık köyleri bu nahiyeden alınarak Seydişehir kazasına bağlanmıştır.	RG 28 Mart 1929; BCA:30..1 1.1.0/46.8.. 17./2855
18	Mart	Jandarma efrat ve küçük zabitanın maarif vergisinden muafiyetine dair 969 numaralı kanunun birinci maddesinin tadiline dair kanun kabul edildi.	Kanunun 1. maddesi şu şekilde değiştirilmiştir: "Madde 1: Merri bahri havai ve jandarma efrat ve küçük zabitanı maarif vergisinden muafur."	Düstur, Üçüncü Tertib, Cild 10, s. 555
19	Mart	Bekarlık Vergisi için Meclise bir layiha verildi.	Bekarlardan vergi alınmasını hakkında Yozgat Mebusu Süleyman Sırrı Bey tarafından hazırlanan kanun teklifi.	C.19 Mart 1929; BCA: 30..10.0.0 /3.17..18. / 4108 (23 Ocak 1929)
18	Mart	İstanbul Ticaret Odası Katibi Umumisi istifa etti.	Haberde, İstanbul Ticaret Odası Katibi Umumisi Vehbi Bey'in başka bir alanda çalışmak isteğiyle istifa ettiği belirtilmiştir.	C. 19 Mart 1929
19	Mart	Uluslararası Kentler Birliğinin 4. Belediye Kongresi İspanya'nın Seville kentinde yapıldı.	(19-30 Mart 1929)	C.20 Mart 1929
20	Mart	Ankara'da yaptırılacak bazı askeri yerler hakkındaki kanunu değiştiren kanun tasarısı.		BCA: 30..18.1.2 / 2.18..15. / 7787
20	Mart	Cumhuriyet'in başyazısı: Matbaacılıkta buhran		C. 20 Mart 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
20	Mart	8 kazaya kaymakamlık ataması yapıldı.	Geyve, Merzifon, Mazgirt, Bahçe, Finike, Karamürsel, Nizip ve Şavşat Kaymakamlıklarına Hayri, Zeki, Selahattin, Edip, Hayri, Kamil, Hayri ve Besim beyler tayin olmuştur.	BCA:30..1 1.1.0 / 47.9..10. / 2874
20	Mart	Hudut taburları Dahiliye Vekaleti'nden Milli Müdafaa Vekaleti'ne devredilmiştir.		BCA: 30..18.1.2 / 2.18..29. / 7801 / 106-68
20	Mart	Küçük zabıt ve onbaşı talimatnamesinin tadili hakkında kararname		Düster, Üçüncü Tertib, Cild 10, s. 557.
20	Mart	Siverek eski Valisi Abdülfettah Bey hakkında Memurin Kanununun 1. maddesine göre işlem yapılmıştır.		BCA:30..1 8.1.2 / 2.18..21. / 7793 / 71-328
20	Mart	Ticaret Odaları Nizamnamesinin tadili hakkında kararname		RG 20 Mart 1929
20	Mart	Türkiye ile ticaret anlaşması olmayan memleketlerden satın alınacak un ve buğday geçici bir zaman için gümrük indirimine tabi tutulmuştur.		BCA: 30..18.1.2 / 2.18..11. / 7783 / 126-21
21	Mart	Harbin milli siyaset aleti olarak kullanılmasından kaçınılmasına dair kanun tasarısı.		BCA: 30..18.1.2. / 2.18..26. / 7798
23	Mart	1407 sayılı mübadil, gayri mübadil, muhacir ve saire kanunlarına tevfikân tahsis olunan gayri menkul envaalin tapuya raptına dair 28 mayıs 1928 tarih ve 1331 numaralı kanuna müzeyyel kanun yayımlandı.	13 Mart 1926 tarihli kanunun neşrinden evvel harikezede ve mülteci sıfatı ile kanuni istihkaklarına binaen mübadeleye tabi şahıstan metruk evlere resmen iskanı yapılmış olanlardan hükümetçe 30 Mayıs 1928 tarihine kadar mütegayyip eşhassa ait evlere nakledilen ve tevfiz muamelesi icra edilmiş veya edilmek üzere bulunmuş olanların işgal etmekte buldukları binalar borçlanma kanunu mucibince kendilerine temlik olunur.	Düster, Üçüncü Tertib, Cild 10, s. 558; RG 30 Mart 1929; BÜK
23	Mart	1408 numaralı imha edilen evrakı naktiye miktarının tesbitine dair kanun kabul edildi.	12 Şubat 1340 tarih ve 411 numaralı kanunun birinci ve ikinci maddeleri ile 16 nisan 1341 tarih ve 624 numaralı kanunun ikinci maddesinde mezkur beş milyon ufaklık madeni meskukatın evrakı naktiye ile istipdali hususundaki kayütlere tayyolunmuş ve 30 kanunuevvel 1341 tarih ve 701 numaralı kanunun birinci maddesinde muharrer imha miktarı 2,270,000 ve tedavül miktarları 158,748,563 lira olarak tashih ve tesbit olunmuştur.	Düster, Üçüncü Tertib, Cild 10, s. 559
24	Mart	İstanbul Belediyesi ekmek fiyatını 16 kuruş 30 para olarak belirledi.		BÜK

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
25	Mart	İthalat ve ihracatın sınırlandırılması ve yasaklanması ile ilgili uluslararası anlaşmaya Türkiye deri ve kemik ürünlerinde uymayacağını kararlaştırdı.	İthalat ve ihracat sınırlamaları ve yasaklamalarının kaldırılmasına dair uluslararası sözleşme Ağustos 1929'da imzalanır.	BCA: 30.10.0.0/ 228.537.9. /4079
25	Mart	Kuşadası kaymakamı Memduh Bey'in sınıfı ile Kırkağaç kaymakamlığına tayini onaylanmıştır.		RG 30 Mart 1929
26	Mart	Bitlis'in kaza olmasının sebebinin idari, inzibati ve askeri zaruretlerden doğduğu Bitlis belediye reisine bildirilmiştir.	Muş vilayetini kuran kanun ile Bitlis ili kaza haline getirilmiş ve Muş iline bağlanmıştır. 6 yıl ilçe olarak yönetilen Bitlis, 25 Aralık 1935'te yeniden il olmuştur.	BCA: 30..10.0.0 / 66.441..1.1 30585
27	Mart	7834 sayılı kararname ile Nafia Müfettişleri Talimatnamesi kabul edildi.		Düster Üçüncü Tertip, Cilt 10-1, s.568; RG 8 Temmuz 1929.
27	Mart	Bazı savcı ve yardımcılıkları ile sulh hakimliklerine tayinler yapıldı.		BCA: 30..11.1.0 / 47.10..2. / 2888
27	Mart	Etibba (Tabib) Odaları Nizamnamesi yayımlandı.		RG 27 Mart 1929 tarih 1152 sayı; TCSYK
28	Mart	Karamürsel kaymakamlığına sınıfı ile Geyve kaymakamı Kamil Bey nakledilmiş ve yerine Göynük kaymakamı Hayri Bey tayin olmuştur.		RG 28 Mart 1929
29	Mart	Tütün Amelesi Cemiyeti İstanbul Beşiktaş'ta olağanüstü bir toplantı yaptı.		BÜK
30	Mart	1929 bütçesinde devlet ormanlarında istihdam edilmek üzere orman komiseri ve diğer memurlar için kadro verilmiştir.		BCA: 30..00.0.0 / 247.674..34 ./431173
30	Mart	Mücadeleli Milliyeye iştirak etmeyen memurlar hakkındaki 854 numaralı kanunun 4 üncü maddesinin tefsirine mahal olmadığına dair Heyeti Umumiye Kararı	Her ne sebeple olursa olsun azledilmiş olan bir memurun her hangi bir memuriyete tayini ile ilgili olarak 854 numaralı kanunun 4 üncü maddesinin açık olduğu ve tefsire yer olmadığına dair Heyeti Umumiye Kararı	RG 6 Ni- san 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
1	Nisan	Hüseyinabad Kaymakamlığına Muhterem Bey tayin olmuştur.	Daha önce Çemişkezek kaymakamlığı yapmıştır.	BCA: 30..11.1.0 / 47.10..9. / 2897; RG 9 Nisan 1929
1	Nisan	Türkiye, Litvinov protokolüne katılmıştır.	SSCB; Moskova'da Polonya, Romanya, Letonya ve Estonya'nın katılımıyla hazırlanan Litvinov protokolüne Türkiye'nin de katılmasını istemiştir.	TSA-II, s.67
3	Nisan	Atina'da çıkan Politika'nın Türkiye'ye girişi yasaklanmıştır.		BCA: 30..18.1.2 / 2.20..18. / 7850 /86-95
4	Nisan	1412 sayılı Ceza Usulü Muhakemeleri Kanunu TBMM'de kabul edildi.	20 Nisan 1929 tarihinde 1172 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Kanunda sonraki tarihlerde yapılan değişiklikler şöyledir: Madde 148 - (Değişik : 8/6/1936 - 3006/1 md.)," Hukuku âmme davasını açmak vazifesi Cumhuriyet Müddeiumumisindir" ibaresi getirilmiştir. (Madde 154 - (Değişik : 8/6/1936 - 3006/1 md.) "Cumhuriyet Müddeiumumisi yukarıdaki maddede yazılı neticelere varmak için bütün memurlardan her türlü malûmatı isteyebilir. Gerek doğrudan doğruya ve gerek zabıta makam ve memurları vasıtasıyla her türlü tahkikatı yapabilir." ibaresi getirilmiştir.	Z.C. Devre: III, Cilt: X, s.312; RG 20 Nisan 1929
4	Nisan	Balıkesir Tapu müdürlüğüne Faiz Bey tayin olmuştur.	Faiz Bey, 30 lira maaşla sabık tapu ve kadaströ müfettiş muavinliğinden bu makama tayin olmuştur.	RG 11 Nisan 1929
4	Nisan	Karaköse kaymakamı Ziya Bey'in Mucur kaymakamlığına nakli ve yerine Mucur kaymakamı Şevket Bey'in tayini kabul edilmiştir.		BCA: 30..11.1.0 / 47.10..19. / 2908; RG 11 Nisan 1929
4	Nisan	Kaymakamlık atamaları yapıldı.	Ünye kaymakamı Nuri Bey'in Göynük kaymakamlığına; yerine Şavşet kaymakamı Besim'in nakline; Şavşet kaymakamlığına Avni'nin atanmasına; Alaiye kaymakamı Halit Raci Bey'in Nevşehir kaymakamlığına nakline; yerine Behisni kaymakamı Rüstem Fehmi'nin nakline; Behisni kaymakamlığına Pervari kaymakamı Şemsettin ve Birecik kaymakamlığına Suruç kaymakamı Zeki Beylerin nakillerine ve tayinlerine karar verilmiştir.	RG 25 Nisan 1929; BCA: 30..11.1.0 / 47.11..1. / 2910
4	Nisan	Midyat Kaymakamlığına Mektebi Hukuk mezunu Ali İrfan'ın tayini onaylanmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 47.10..18. / 2907; RG 11 Nisan 1929
6	Nisan	Hayvan Hırsızlığının men'i hakkında kanun yayımlandı.	Memleketin bazı bölgelerinde hayvan hırsızlığının yaygın olması bu kanunun çıkmasının nedenidir. Kanun, hayvan alım satımında hayvan satış belgesinin bulundurulması kuralı getirmiştir. Bu kanun 22.3.1950 tarihinde 5617 sayılı kanun çıkıncaya kadar yürürlükte kalmıştır.	RG 6 Nisan 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
8	Nisan	1410 sayılı Ticaret mukavelemesi akteilmeyen devletlerle 1930 Haziranına kadar muvakkaten ticaret itilafnamesi hakkında kanun yayımlandı.	TBMM'de kabul tarihi: 1.4.1929.	RG 8 Nisan 1929; BULMAÇ
8	Nisan	1416 numaralı "Yabancı Memleketlere gönderilecek talebe hakkında Kanun" TBMM'de kabul edildi.	Z.C.Devre III, Cilt:X, s.32	RG 16 Nisan 1929
8	Nisan	763 sayılı İstanbul Hayvan Borsası Talimatnamesi yayımlandı.	İcra Vekilleri Heyetinin 13.2.1929 tarihli 7672 numaralı kararname	RG 8 Nisan 1929; BULMAÇ
8	Nisan	Maarif Vekaletine vekaleten Nafia Vekili Recep Beyefendi atanmıştır.	Türkiye Cumhuriyeti Riyaseti Kalemî Mahsusa Müdürlüğü No: 4-141	RG 11 Nisan 1929
9	Nisan	1409 sayılı " Maarif teşkilatına ait kanunun 21. maddesinin tadiline dair kanun" yayımlandı.	789 sayı ve 22 Mart 1929 tarihli kanunun 21. maddesi şu şekilde değiştirilmiştir: "İlk mektep muallim ve muallim muavinleri ile müdür ve başmuallimlerini, ilk tedrisat müfettişlerini, Eminlik maiyetindeki kalem heyetini, talimatnamesine tevfikân, Maarif Vekaleti tayin eder."	RG 9 Nisan 1929
9	Nisan	22 Nisan Tarihli Türkiye-İran Muhadenet ve Emniyet Muhadesine merbut Protokol Tahran'da imzalandı.		TCAMA
9	Nisan	Cumhuriyet gazetesinde başyazı: "kimsesiz çocuklara yardım borcumuzdur"		C. 20 Mart 1929
10	Nisan	Yeni Maarif Vekili Cemal Hüsni (Taray) Bey oldu.	Z.C. Devre: III, Cilt: X. s.45	ATDK; RG 13 Nisan 1929
11	Nisan	Ekrem, Yusuf, Ziya ve Bahattin Beylerin İstiklal madalyası ile taltif edilemeyecekleri hakkında Heyeti Umumiye Kararı		RG 21 Nisan 1929
14	Nisan	İdari sınır değişikliği	Üçlü kararname ile Erzincan'ın Nazımiye Kazası Elaziz Vilayetine bağlandı.	BCA: 30.11.1.0/47.11..4/2913; RG 25 Nisan 1929
15	Nisan	1111 Numaralı askerlik mükellefiyeti kanununun bazı maddelerinin tadiline dair kanun yayımlandı.	1111 numaralı kanunun 14. maddesi, 21. maddesi, 55. maddesi, 58. maddesi ve 78. maddesi değiştirilmiştir.	RG 15 Nisan 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
15	Nisan	Tokat'ın Şahinli köyü halkının su baskını dolayısıyla, Hasyer mevkiine taşınması gündeme geldi.		BCA: 30..10.0.0/ 117.818..2/ 99A5
16	Nisan	766 sayılı Hakimler Kanununun 6. maddesini tadil eden 1415 sayılı kanun yayımlandı.	766 sayılı Hakimler Kanununun (RG 20 Mart 1926) 6nci maddesi değiştirilmiştir.	RG 16 Nisan 1929; BULMAÇ
16	Nisan	Ankara Belediyesi'nin borçlarını tetkik için teşkil edilen komisyon üyeleri belirlendi.	Komisyon İŞ Bankası Genel Katibi Hamit, Belediye Başkan Vekili Vehbi ve Dahiliye Vekaleti adına Nazif Beyler seçilmişlerdir.	BCA: 30..10.0.0 / 125.889.. 11. Dosya: 10510
16	Nisan	Mısır'da çıkan Sada-yı Hak gazetesi, Kahire Elçiliğimizin teşebbüsüyle, Mısır hükümetince kapatıldı.		BCA: 30..10.0.0 / 266.795..14 .43914
16	Nisan	Türk vatandaşlığı kanununun 4. maddesinin 1.fıkrasının tadili hakkında 1414 sayılı kanun yayımlandı.	Kanuna göre; 1 Ocak 1929 tarihinden itibaren Türkiye'de doğan eenebinin Türkiyede doğan çocuğu Türktür. Bunlar sinni rüşte vardıktan sonra isterlerse altı ay içinde ana ve babalarının tabiiyetlerini ihtiyar edebilirler. 1312 sayılı Türk vatandaşlığı kanunu 4 haziran 1928 tarih ve 904 sayılı resmi gazetede yayınlanmıştır. 11.02.1964 tarihinde kabul edilen 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır.	RG 16 Nisan 1929; BULMAÇ
17	Nisan	Askeri Temyiz Divanı Adli Üyeliğine İhsan, Yrd.Üyeliğe Şemsettin Beyler tayin edilmiştir.		BCA: 30..11.1.0 / 47.11..17. / 2928
17	Nisan	Kıdemli Yüzbaşılığın nasp üzerine hesap edilmesine dair kanun tasarısı		BCA: 30..18.1.2 / 3.21..16. / 7867
17	Nisan	İdari sınırlar değişikliği	Resülayn kazasını nahiyeye, Koçhisar nahiyesini kaza haline dönüştüren kanun kabul edilmiştir.	BCA: 30..18.1.2 / 3.22.11. / 7882 / 19-1042
17	Nisan	Suriye'de bulunan Türklere ait emlak, Türkiye'deki Suriyeli ortodokslara ait emlakla değiştirileceğinden, Suriyelilerin Türkiye'deki emlakına gerekli tahdinin konulması kararlaştırılmıştır.		BCA: 30..18.1.2. / 3.22..16. / 7887
18	Nisan	1424 sayılı "İcra ve İflas Kanunu" TBMM'de kabul edildi.	Bu kanun, Cumhuriyetin ilk yıllarının iş dünyasını modern kurallara göre düzenleme girişimlerinden birisidir. Medeni kanun, borçlar kanunu ile birlikte İcra ve İflas Kanunu, iş dünyası için gerekli görülen yasal güvence sağlanmıştır.	RG 4 Mayıs 1929; Z.C.Devre III, Cilt:X, s.56, 67; BTİP-1

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
18	Nisan	1426 sayılı "Vilayetler İdaresi Kanunu" TBMM'de kabul edildi.	Cumhuriyetin kamu yönetimi alanına sistem getiren ilk büyük çaplı düzenlemelerindendir. Kanunla, kamu yönetiminin merkezîyetçilik ilkesine göre inşası amaçlanmıştır. Kanunun Başlangıç bölümünde vilayetlerin tevsiî mezuniyet ve tefriki vezaif esasına üzerine idare edileceği belirtilmiştir. Türkiye idare coğrafyası, vilayetlere, vilayetler kazalarına, kazalar nahiyelere, nahiyeler kasaba ve köylere bölünmüştür. Vali vilayette Devletin ve her vekaletin temsilcisi ve vekaletlerin idari ve siyasi icra vasıtası olarak vilayetin genel idaresinden sorumludur. 1426 sayılı Vilayet İdaresi Kanunu yirmi yıl uygulanmıştır. Bu kanun uygulandığı dönemde bazı değişikliklere uğramıştır.	BTİP; Düstur, Üçüncü Tertib, Cild 10, s. 842; RG 5 Mayıs 1929.
20	Nisan	Kalpazanlığın cezalandırılmasına dair beynelmîl mukavelename ile merbutu protokol ve nihai senet Cenevre'de imzalandı.		TCAMA
22	Nisan	Rıhtım Şirketinin feshi ile ilgili Cumhuriyet gazetesinin haberi		C. 22 Nisan 1929
23	Nisan	"Et ihtikarının önüne neden geçilemiyor?"	Cumhuriyet Gazetesinin manşeti	C. 23 Nisan 1929
23	Nisan	Çocuk Bayramı	23 Nisan ilk kez çocuk bayramı olarak kutlandı. Nisan ayında, Türk Ocağı vasıtasıyla örgütlenen 4 bin çocuk TBMM'ye bir dilekçe ile başvurarak dokuz maddelik haklarını vekillerden talep etti. Herkese okul isteyen çocuklar, dilekçelerini şu sözlerle bitirdiler: "Türk çocuklarının bu isteklerinin, TBMM'ye yaptığımız bu ilk müracaatımızın geri çevrilmemesini rica eder, hepinize hürmetlerimizi bildiririz."	C. 23 Nisan 1929; TCSYK
24	Nisan	1929 bütçesinde ödenekleri ayrılan ve Milli Müdafaa Vekaleti emrinde çalıştırılan yabancı uzmanlara kadroları verilmiştir.		BCA: 30..18.1.2 / 3. 23..16. / 7907 / 241-9
24	Nisan	Askeri Memurlar Kanun Tasarısı hazırlanmıştır.		BCA: 30..18.12./ 3.22.8. / 7879
24	Nisan	Bazı sulh hakimliklerine tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 47.12..12. / 2951
24	Nisan	Madenlerin aranma ve işletilmesi hakkındaki 1341 tarih ve 608 sayılı Kanun'un bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı.		BCA: 30..18.1.2 / 3.24..8. / 7920

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
24	Nisan	Tahlisiye İdaresi'nin teşkilat ve vazifeleri hakkında kanun tasarısı.	Tahlisiye Teşkilatı, en köklü denizcilik kurumlarından biridir. I. Dünya Savaşı sırasında tahlisiye (kurtarma) hizmetleri Osmanlı Hükümetince yürütülmüş, İstanbul'un işgaliyle birlikte Tahlisiye İdaresi, İngiliz, Fransız ve İtalyan üyelerden oluşan bir komisyonun eline geçmiştir (Uygulama esasında 1880 yılında başlamıştır.). Tahlisiye Teşkilatı 9.6.1923'de TBMM'nin yönetimine geçmiş ve hizmetler İstanbul Liman Başkanlıkları tarafından yürütülmüştür. 14.4.1925 tarih ve 617 sayılı kanunla Tahlisiye İdaresi genel müdürlük haline getirilerek tüzel kişilik kazanmıştır.	BCA: 30..18.1.2 / 3.24.6. / 7918
25	Nisan	1423 sayılı ağıllar hakkında kanun yayımlandı.	Kanun, koyun ve keçilerin kışlattırıldığı ağılların yapımında uyulması gereken kriterleri düzenlemiştir. Ağılların denetlenmesinde ise, her yerin en büyük mülkiye amirine görev verilmiştir. Mülki amirler, bu ağılların uygun şekilde yaptırılması için gerekli tedbirleri almakla ve teftişi yapmakla görevli kılınmıştır.	RG 25 Nisan 1929; İİ
25	Nisan	Geredeli Hacı Hasan adındaki vaizin Mustafa Kemal Paşa'nın hasta olduğu, İstanbul'un Yunanlılara verileceği, İsmet Paşa'nın Avrupa'ya gideceğine dair şayi yaydığına dair haberler.	Mustafa Kemal Paşa, bu söylentileri, Ağustos ayında çıktığı İstanbul gezisinde yanıtlamıştır.	BCA: 30..10.0.0 / 104.679.. 29. Dosya 328
27	Nisan	Ankara Şehremaneti memurları hakkındaki men veya lüzumu muhakeme kararları Ankara Vilayeti İdare Heyeti'nce alınacaktır.		BCA: 30..10.0.0 / 82.536..22. /8422
27	Nisan	Dışişleri Bakanı Tevfik Rüştü Bey (Aras) İtalya'da Mussolini ile görüşti.		TCSYK
28	Nisan	İdari sınır değişikliği	Manisa'nın Yakuplar Köyü aynı ilin Turgutlu ilçesine bağlandı.	BCA: 30..11.1.0/ 47.12..17./ 2956; RG 6 Mayıs 1929
28	Nisan	Marmaris Kaymakamlığına Osman Şükrü Bey tayin oldu.		BCA: 30..11.1.0 / 47.12.18. / 2957
30	Nisan	Tahdidi Sin (yaş haddi) Kanununun ikinci maddesinde değişiklik yapan kanun yayımlandı.	13 Haziran 1925 tarihli Tahdidi Sin (yaş haddi) Kanununun ikinci maddesinde hesap memurlarına ait azami sin, muamelat memurları, hesap memurları ve hesap memur muavinleri için elli beşe çıkarılmıştır.	RG 30 Nisan 1929
31	Nisan	Kilis'in Karaca viran köyünden Ali oğlu Mehmed'in idamına karar verildi.	Heyeti Umumiye kararı	RG 21 Nisan 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
1	Mayıs	1489 numaralı İzmir Belediyesi'nce aktebilecek iki milyon liralık istikraza kefalet için Maliye Vekaleti'ne mezuniyet verilmesi hakkında kanun kabul edildi.	İzmir şehrinin imarına sarfedilmek üzere İzmir Belediyesi'nce iki milyon liralığa kadar aktebilecek istikraza gösterilecek teminat karşılığında Hazine namına Maliye Vekili mezun olduğunu gösteren kanun.	Düster Üçüncü tertip, Cilt 10, s. 1582
1	Mayıs	Adapazarı veya Konya Ereğlisi'nde ispiroto fabrikası kurulmasına karar verildi.		BCA: 30..18.1.2 / 3.25..19. / 7951 / 211-34
1	Mayıs	İstanbul'daki firari Rumlara ait emlakın tesbiti için bir komisyon kurulması kararlaştırılmıştır.	5 Mayıs 1929 tarihli karar ve 10 Haziran 1930 tarihli bir sözleşmeyle İstanbul'daki Yunan tebaasına ait emlak ve paranın iadesine karar verilmiştir. 21 Temmuz 1931 tarihinde ise Rumlara iadesi gereken mallar hakkında bir kanun tasarısı hazırlanmıştır.	BCA: 30..18.1.2. / 3.26..15. / 7967 / 136-33; 30..18.1.2. / 12.48..18. / 9692 / 136-38; 30..18.1.2. / 22.52..9. / 11487
1	Mayıs	İzmir'de levazım-ı inşaiye ve doğrama fabrikası kurulmasına karar verildi.		BCA: 30..18.1.2 / 3.26..2. / 7954 / 135-137
1	Mayıs	Maarif Vekaleti'nce mesleki öğretimde çalıştırılmak üzere yabancı uzmanlara ait kadrolar istendi.		30..18.1.2 / 3.26.12. / 7964
1	Mayıs	Su işlerinde çalıştırılmak üzere Türkiye'ye getirilen Mühendis Luiji Kambo'ya yevmiye ve yol parası ödenmesine karar verildi.		BCA: 30..18.1.2 / 3.26..8. / 7960 / 243-40
2	Mayıs	Milli Müdafaa Vekaleti Müsteşarlığı kuruldu.	TBMM'de kabul tarihi: 27 Nisan 1929. Milli Müdafaa Vekaletinde mevcut kara, deniz ve hava müsteşarlıklarından ayrı olarak kurulan bu müsteşarlık, Müdafaa Vekaletinde bazı teşkilat icrasına dair olan 1199 numaralı kanuna müzeyyel kanunla kurulmuştur.	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10-1, s.863.
2	Mayıs	Ankara Şehri İmar Müdürlüğü Teşkilat ve Vezaifine Dair 1351 numara ve 28 Mayıs 1928 tarihli kanuna müzeyyel 1431 sayılı kanun		BULMAÇ
4	Mayıs	1425 sayılı İcra ve İflas Kanununun Tatbiki Hakkında Kanun yayımlandı.	TBMM'de kabul tarihi: 18 Nisan 1929	Düster, Üçüncü Tertib, Cild 10, s. 839.

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
4	Mayıs	1434 sayılı bilimur muvazzaf zabitan ve askeri memurların 25 yaşını ikmal etmeden evlenmeyeceklerine dair kanun kabul edildi.	Kanun, tüm muvazzaf zabitler ve askeri memurların yirmibeş yaşını doldurmadan evlenmelerini yasaklamıştır. Askeri mekteplere evli talebelerin kabul edilmeyecekleri ve talebelerin mektepte iken evlenemeyecekleri kuralı getirilmiştir.	BULMAÇ; Düstur Üçüncü tertip, Cild 10, s. 869; RG 11 Mayıs 1929.
4	Mayıs	1437 sayılı ali mektep mezunlarından devlet hizmetine gireceklere verilecek avans hakkında kanun kabul edildi.	Mecburi hizmete tabi bulunan ali mektepler mezunlarından memuriyete tayin için müracaat edenlere bir defaya mahsus olmak üzere 200 liraya kadar avans verilebilir.	Düstur, Üçüncü Tertib, Cild 10, s. 872; RG 11 Mayıs 1929.
4	Mayıs	İdari sınır değişikliği	Üçlü kararname ile Mardin'in Gercüş Kazasına bağlı Teffi köyü aynı ilin Savur Kazasına bağlandı.	BCA: 30..11.1.0/47.13..8/2974
4	Mayıs	Taş Ocakları nizamnamesinin 30uncu maddesinin tefsirine mahal olmadığı hakkında Heyeti Umumiye kararı.	15 Mayıs 1317 tarihli taş ocakları nizamnamesinin 30uncu maddesinde köy ve kasabalara veya umuma ait arazide nizamnamenin vazettiği şartlara göre ruhsatname almaksızın açılan ocakların zaptedilerek müzayede ile satılacağı açıktır.	Düstur, Üçüncü Tertib, Cild 10, s. 873; RG 8 Mayıs 1929.
5	Mayıs	Tabiiyet Müdürlüğü İçişleri Bakanlığı emrine verildi.		BCA: 30..10.0.0/124.884.14./10414
6	Mayıs	10 yabancı mühendisin tayinleri yapıldı.		BCA: 30.11.1.0/47.13..12/2975
6	Mayıs	İdari sınır değişikliği	Üçlü kararname ile Ankara Kalecik kazasına bağlı Kuşçalı ve Bağdatlı kariyerleri Çorum vilayetinin Sungurlu kazasına bağlanmıştır.	RG 9 Mayıs 1929
6	Mayıs	Bazı sulh hakimliklerine ve yardımcılıklarına tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0/47.13..9./29739
6	Mayıs	Şurayı Devlet memurlarının terfi müddeti hakkında 788 numaralı kanunun 20nci maddesinin tefsiri	788 numaralı memurun kanununun yirminci maddesinin tecili hakkındaki hüküm Şurayı Devlet kanununun altıncı maddesindeki terfi müddetini de kapsar.	Düstur, Üçüncü Tertib, Cild 10, s. 873; RG 8 Mayıs 1929.
7	Mayıs	Askeri memnu mıntıklar hakkındaki 1110 sayılı Kanun'un 7. maddesinin son fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı.	1110 sayılı kanun, 1981 yılında (RG 22.12.1981 ve 17552 sayı) kaldırılmıştır. Yerini 2565 sayılı Askeri Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu almıştır.	BCA: 30..18.1.2/10.28..14./9286

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
8	Mayıs	25.5.1929 tarihinde İstanbul'da toplanacak IV. Beynelmilel İstihbarat Ajansları Kongresi'ne İstanbul Milletvekili Tevfik Kamil'in başkanlığında katılacak üyeler seçilmiştir.		BCA: 30..18.1.2 / 3.28..16. / 8008
8	Mayıs	Ali İktisat Meclisi üyeliğine Kütahya Milletvekili Niyazi Asım seçilmiştir.	Korporatizm tartışmalarına malzeme yapılan kurumlardan biri olan Ali İktisat Meclisi, 25 Haziran 1927'de 1170 sayılı kanunla Başbakanlığa bağlı olarak oluşturulmuştur. Kurum, 1935 yılında 2735 sayılı bütçe kanununun 25 maddesiyle ilga edilmiştir.	BCA: 30..18.1.2 / 3.28..15. /8007 / 23-7; Ayrıca bkz: TTPDÇİ
8	Mayıs	Askeri Memnu Mintikalar Kanunu gereğince bazı şartlara bağlı olan Bursa, Tuzla, Yalova, Çeşme gibi içme ve banyo yerlerine gayrimüslim Türklerin de serbestçe girebilmelerine izin verilmiştir.		BCA: 30..18.1.2 / 3.29..3. / 8015
8	Mayıs	Resmi izin almaksızın ecnebi tabiiyetine girmiş şahıslar Türk vatandaşlığından çıkarılacaktır.		BCA: 30..18.1.2 / 3.29..9. / 8021 / 2-169
8	Mayıs	Şehir ve köy yatılı okullarının idare şekli hakkında kanun tasarısı hazırlanmıştır.		BCA: 30..18.1.2 / 3.27..12. / 7984
8	Mayıs	Tabiplerin İhtisas Vesikaları Nizamnamesi		Düster, Üçüncü Tertib, Cild 10, s. 874; RG 29 Haziran 1929
8	Mayıs	Zirai Kredi Kooperatifleri Kanunu'na dair kanun tasarısı.	Kooperatifçilik, Cumhuriyet'in ilk yıllarında özellikle 1924 yılında çıkarılan "İtibari Zirai Birlikler Kanunu", 1929 yılında çıkarılan 1470 sayılı Zirai Kooperatifleri Kanunu ve 1935 yılında yürürlüğe giren Tarım Kredi Kooperatifleri Kanunu ile kurumsallaşmıştır.	BCA: 30..18.1.2 / 3.27..11. / 7983
9	Mayıs	Bazı Cumhuriyet Savcı ve Yardımcılıklarına atamalar yapılmıştır.		BCA: 30.11.1.0 / 47.13..20. / 2988
9	Mayıs	Milli Müdafaa Vekaleti Müsteşarlığına Tuğgeneral Naci Paşa ve Kara Müsteşarlığına Tuğgeneral Halis Paşa tayin edilmiştir.		BCA: 30.11.1.0 /48.14..6. / 2999

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
9	Mayıs	Özel idarelere ait maarif-i hususiyeden sanat okullarına ayrılacak ödeneye dair kanun tasarısı hazırlanmıştır.		BCA: 30..18.1.2 / 3.27..6. / 7978
13	Mayıs	1441 numaralı "Kabahatların Affı ve Bazı Cürümlerin Takibat ve Cezalarının Tecili Hakkında Kanun" TBMM'de kabul edildi.	Af kanunu. Umumi ve hususi kanunlarda yazılı kabahat efalinden maznun ve yahut giyabında ve vicdanında mahkum olanlar affedilmiştir.	Düster, Üçüncü Tertip, Cilt 10, s. 1001; RG 16 Mayıs 1929; ATDK
14	Mayıs	810 numaralı kanunun Medeni Kanun ile ilga edilmiş olup olmadığının tefsirine lüzum olmadığı hakkında 11.5.1929 tarihli Heyeti Umumiye Kararı	Medeni Kanunun yürürlüğe girmesi ile 810 numaralı kanunun hükmü ilga olmuştur. 810 numaralı kanun senetsiz tasarruflar, kayıt tashihi gibi konuları içermektedir. 810 numaralı kanun ilga olsa da bu konuda ki muamelatın biçimi değişmeyecektir.	RG 14 Mayıs 1929
15	Mayıs	Bazı hakimlik, savcılık ve üyeliklere tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 48.14..17. / 3012
15	Mayıs	Tekirdağ Valisi Arif Hikmet Bey vekalet emrine alınmıştır.		BCA: 30..18.1.2 / 3.30..17. / 8049 / 71-329
16	Mayıs	1447 numaralı "Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları Kanunu" kabul edildi.	Kanun, Osmanlı İmparatorluğunda bir nizamname ile düzenlenmiş bu piyasayı, menkul değerleri özendirme amaçlamaktadır.	Düster Üçüncü Tertip, Cild 10, s. 1029; BTİP -1, s.18; RG 30 Mayıs 1929
16	Mayıs	1451 numaralı Tapu Harçları Kanunu TBMM'de kabul edildi.	Gayrimenkul satarken uygulanacak harç miktarları; bu harcı mal edinenin ödeyeceği vb. gibi konuları düzenlemektedir.	Düster Üçüncü Tertip, Cild 10, s. 1043; RG 29 Mayıs 1929
16	Mayıs	Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Devleti arasında münakit hakem ve uzlaşma mukavelenamesi Ankara'da imzalandı.	Antlaşmaya göre, Türkiye ve Almanya, iki ülke arasında baş gösterecek tüm ihtilafları, Adalet Divanının ya da özel olarak kurulacak bir hakem mahkemesinin kararlarına yahut da uzlaşma usulüne arzetmeği taahhüt etmektedir. Antlaşma, 2 Haziran 1929 tarihinde TBMM'de kabul edildi.	TCAMA; Düster Üçüncü Tertip, Cild 10, s.1835; RG 17 Haziran 1929
18	Mayıs	1452 sayılı "Devlet Memurları maaşlarının tevhid ve tedülüne dair Kanun" kabul edildi.	Bu Kanunla ilk kez barem sistemi uygulanmaya başlanmış, tek tip maaş sistemi ve eşitlik ilkesi getirilmiş, değişik adlar altında memurların maaşlarından ve ödeneklerinden yapılan kesintiler kaldırılarak net maaş ödemesine gidilmiştir.	Düster Üçüncü Tertip, Cild 10, s. 1051. ayrıca bkz;

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
			Daha önce bütçe kanunlarına bağlı cetvellerde gösterilen memur kadroları, bütçe kanunlarından çıkarılmış ve 1452 sayılı Kanun kapsamına alınmıştır. 1452 sayılı Kanunda, memuriyetler 20 dereceye ayrılarak sınıflandırılmıştır. 1452 sayılı Kanun, 1939 yılına kadar yürürlükte kalmış ve 3656 sayılı Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne Dair Kanunla yürürlükten kaldırılmıştır.	ATDK ; Z.C. Devre III, Cilt: XII, s. 51-59. RG 30 Haziran 1929.
18	Mayıs	1453 sayılı "Zabitan ve Askeri Memurların Maaşları Hakkında Kanun" kabul edildi.		Düster Üçüncü Tertip, Cild 10, s. 1157; RG 30 Mayıs 1929.
18	Mayıs	Suşehri'nde 6.1 büyüklüğünde deprem oldu, 64 kişi yaşamını yitirdi.		TCSYK
19	Mayıs	Tahlisiye İdaresinin Teşkilat ve Zeaifi Hakkında Kanun RG'de yayımlandı.	Tahlisiye umum müdürlüğünün görevi Karadeniz Boğazı ve civarında mevcut tahlisiye teşkilatını idare ve ikmal ve bütçesinde imkan hasıl olduğu takdirde bu teşkilatı Türkiye'nin diğer sahillerine de tevsi etmektir.	Düster Üçüncü tertip, Cild 10, s. 1026.
20	Mayıs	1440 sayılı Ticaret Kanunu (Deniz Ticaret Kanunu) yayımlandı.	Deniz ticareti hukukuna dair ilk kanun 1864 yılında kabul edilen Ticaret-i Bahriye Kanunu'dur. Kanun, 1807 tarihli Fransız Ticaret Kanununun 2. Kitabının bir tercümesidir. 1864 tarihli Kanun yerini, 1929 yılında, Ticaret Kanununun İkinci Kitabı olarak kabul edilen Deniz Ticaret Kanununa bırakmıştır. Deniz Ticareti Kanununun kaynağı Alman hukukudur. Ticaret Kanunu, 1956 yılında kabul edilen Türk Ticaret Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır. TBMM'de kabul tarihi: 13 Mayıs 1929	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10 s.898-1000; RG 20 Mayıs 1929
25	Mayıs	İstanbul'da "IV. Beynelmillel Ajanslar Kongresi" toplandı.		ATDK
25	Mayıs	Muamele vergisi kanununun birinci maddesinin tefsirine mahal olmadığı hakkında heyeti umumiye kararı	Hariçten giren tuzla balıklardan vergi alınması Teşviki sanayi kanununun birinci maddesi kapsamında değildir.	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10 s. 1455,1456; RG 27 Mayıs 1929
26	Mayıs	1454 sayılı bilvasıta vergilere muzam kesirlerin tevhit ve nispetlerin tadiline dair kanun		BULMAÇ
26	Mayıs	Bazı üyelik, yrd. üyelik, savcılık ve savcı yardımcılığı ile hakimliklere tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 48.15.9. / 3030

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
26	Mayıs	Elazığ İl İdare Heyetinden gelen mazbatada yabancı bir mühendisin imzasının görülmesi üzerine il idare heyeti üyeliklerine yabancıların alınmaması hakkında tamim.		BCA: 30..10.0.0 / 66.442..16. /- / 7416
26	Mayıs	Kemalpaşa Kaymakamlığına Reşat'ın tayini.		BCA: 30..11.1.0 / 48.15..8. / 3029
27	Mayıs	1455 sayılı Askeri memurlar hakkında kanun yayımlandı.	Bu kanun 27.07.1967 tarihinde kabul edilen 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personeli Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır.	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10-2, 1166-1169..
27	Mayıs	Yüksek Öğretim Genel Müdürlüğüne Nevzat Bey tayin edilmiştir.		BCA: 30..11.1.0 / 48.15..12. / 3033
28	Mayıs	1463 numaralı "Harita Mektebi Talebesinin İlaş, İlbas ve Maaş Hususatı Hakkında Kanun" kabul edildi.	Harita mektebi öğrencileri, alacakları maaş konusunda Harbiye birinci sınıf öğrencileri gibi muamele görür.	Düster Üçüncü tertip, Cilt 10, s.1467.
28	Mayıs	1465 numaralı "12 Nisan 1341 tarih ve 608 numaralı kanunun birinci maddesini muaddil kanun" kabul edildi.	Devlete ait madenlerin Türk şirketlerine ihale edilmesini sağlayan bir değişiklik.	Düster Üçüncü tertip, Cilt 10, s.1468
28	Mayıs	1929 Mali Senesi bütçe kanunu	TBMM'de kabul tarihi: 19 Mayıs 1929	Düster Üçüncü tertip, ilt:10-2, 1172.
28	Mayıs	508 karar no'lu çayır biçme makinelerinin vergilerden muaf olduğuna dair heyeti umumiye kararı	traktör ve çayır biçme makineleri gibi ziraatta kullanılan maddeler gümrük, istihlak ve inhisar resimlerinden muaf tutulmuştur.	Düster Üçüncü tertip, Cilt 10, s. 1533
28	Mayıs	İktisat Vekili İzmir Mebusu M. Rahmi Bey'in istifası üzerine yerine Edirne Mebusu Şakir Bey tayin olmuştur.	Rahmi Bey'in sağlık nedenleri ile istifa ettiği belirtilmiştir.	RG 30 Mayıs 1929
28	Mayıs	Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Devleti arasında hukuki ve ticari mevaddi adliye müteallik müneşebatı mütekabiliye dair mukavele Ankara'da imzalandı.		TCAMA

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
28	Mayıs	Zirai Kredi Kooperatifleri Kanunu kabul edildi.	Köy ve kasabalarda çiftçilerin, en büyük mülkiye memurunun göstereceği yerlerde Ziraat Bankasının oluru ve İktisat Vekaletinin onayı ile zirai kooperatifler kurabilmeleri bu kanunla mümkün hale gelmiştir.	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s.1527; RG 5 Haziran 1929
29	Mayıs	1473 numaralı "Pasaport Cüzdanlarının Bedel Mukabilinde İtasi Hakkında Kanun" kabul edildi.		Düster Üçüncü tertip, Cilt 10, s.1536
29	Mayıs	1475 numaralı Nakti Tazminat Kanunu kabul edildi.	Görev başında yaralanan jandarma zabıtlarına ve polis amirlerine beş maaşa kadar; polis memurları ile jandarma efradına yüz liraya kadar tazminat verilir. Kanunun yürürlüğe girmesi, bir nizamnamenin ve ardından bu nizamnamenin yürürlüğe girmesini sağlayan 27 Teşrinisani (Kasım) 1929 tarihli İcra Vekilleri Heyetinin kararname (RG 15 Kanunuevvel 1929 tarih 1371 sayı) ile gerçekleşir.	Düster Üçüncü tertip, Cilt 10, s. 1537
29	Mayıs	1476 numaralı "Devlet Memurları Maaşatının Tevhit ve Teadülü Hakkındaki Kanuna Müzeyyel Kanun" kabul edildi.		Düster Üçüncü tertip, Cilt 10, s.1538; RG 30 Haziran 1929
29	Mayıs	Bahriye mektebi muallimleri hakkındaki 1120 numaralı kanunun ilgasına dair kanun kabul edildi.		Düster Üçüncü tertip, Cilt 10, s.1535
29	Mayıs	Demiryolları, limanlar ve su işleri için 240 milyon liralık tahsisat verilmesi hakkında kanun TBMM'de kabul edildi.	Demiryolları yapımında geçmiş yıllarda atılmış önemli adımlardan biri 1926'da demiryolu yapımı için arazi kamulaştırılmasını sağlayan yasa idi. Bir diğeri 1927'de demiryolu, liman ve su işleri için toplam 230 milyon liralık bono çıkarılmasıydı. Aynı politika 1929 yılında da sürdürülmüş ve demiryolu, liman ve su işlerinin yapımı için yönetim bu kez Meclisten 240 milyon liralık ödenek talep etmiştir.	BTİP-1, s.23
29	Mayıs	Hariciye Müsteşarı Mehmet Enis Bey, Atina birinci sınıf elçiliğine tayin olmuştur.		BCA: 30..18.1.2 / 4.32..18. / 8090 / 107-49
29	Mayıs	Konya Vilayeti dahilindeki ilgin bataklığı hakkında Heyeti Umumiye Kararı	Bataklık mahallinin köylülerden ve sahiplerinden başkasına temlik olunmayacağına dair 510 no'lu karar.	Düster Üçüncü tertip, Cilt 10, s. 1544; RG 5 Haziran 1929
29	Mayıs	Şark bölgesi dahilindeki muhtaç çiftçilere dağıtılacak araziye dair kanun tasarısı hazırlanmıştır.	Tasarı, 2 Haziran 1929 tarihinde kanunlaşmıştır.	BCA: 30..18.1.2 / 4.33..1. / 8093

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
29	Mayıs	Şark İstiklal Mahkemesince Mahkum Edilen Sabık Genç Valisi İsmail Hakkı Bey'in Affına Dair Kanun kabul edildi.		Düster Üçüncü tertip, Cilt 10, s.1537
29	Mayıs	Zabitan ve Askeri Memurlar Maaşatı Hakkındaki Kanuna Müzeyyel Kanun kabul edildi.		Düster Üçüncü tertip, Cilt 10, s.1538; RG 30 Haziran 1929
30	Mayıs	1483 numaralı "Devlet Demiryolları ve Limanları Umumi İdaresinin Teşkilat ve Vazifelerine Dair 23 Mayıs 1927 tarih ve 1042 numaralı Kanunun Tadili Hakkında Kanun" kabul edildi.	Devlete ait limanları inşa etmek, işletmek, vb işleri yerine getirmek üzere Nafia Vekaletine bağlı bir genel müdürlük tesis edilmiştir.	Düster Üçüncü tertip, Cilt 10, s. 1544; RG 4 Haziran 1929
30	Mayıs	1485 numaralı İnhisar Bey'iyeleri Üçte Birlerinin Harp Malullerine ve Şehit Yetimlerine Tahsis ve Tevziine Dair Kanun	Devlet tekelinde bulunan ve bulundurulacak olan maddelerin bayiliğinin dağıtımında, harp malullerine, bunlar olmazsa şehit yetimlerine bunlar olmazsa malül emeklilerine öncelik verilecektir.	Düster Üçüncü tertip, Cilt 10, s.1549; RG 8 Haziran 1929
30	Mayıs	Eski Bahriye Nazırı Muhtar Paşa'nın Divan-ı Ali'ye sevki hakkında Heyeti Umumiye Kararı	Eski Bahriye Nazırı Mahmut Muhtar Paşa (Katırcıoğlu) "hazineyi zarara uğratmak" suçlamasıyla Divan-i Ali'ye (Yüce Divan) sevk edildi. Yargılanma 3 Kasım 1929 tarihinde sona erdi. Divan-i Ali şirkete ödenen 22 bin Türk Altının yüzde 5 iskonto edilmek suretiyle Mahmut Muhtar Paşa'dan tahsiline karar verdi.	ATDK; RG 2 Haziran 1929
30	Mayıs	İhtiyat zabitleri ve ihtiyat askeri memurları hakkındaki 1076 numaralı kanunun üçüncü maddesinin tefsiri yayımlandı.	1076 numaralı İhtiyat Zabıtları ve İhtiyat Askeri Memurları kanununun üçüncü maddesine göre ihtiyat zabıt mekteplerine alınanlar tahsil müddetince Harbiye Mektebi son sınıf öğrencileri gibi maaş alacaklardır.	RG 30 Mayıs 1929
30	Mayıs	İngiltere'de İşçi Partisi seçimleri kazandı.		KSCK
30	Mayıs	Türkiye-İtalya Tahkimnamesi Ankara'da imzalandı.		TCAMA
31	Mayıs	1929 senesinde Londra'da münakit Deniz Hayat Selameti Konferansında bazı maddeleri tadil edilen beynelmilel denizde meni müsademe nizamnamesini tadilen teklif olunan merbut "Deniz'de Mei Müsademe" nizamnamesinin meriyeti vazi Londra'da imzalandı.		TCAMA

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
31	Mayıs	Mayıs 1929'da Bayındırlık Bakanlığı bünyesindeki kuruluşların isimleri Genel Müdürlük olmuştur.	Bayındırlık Bakanlığı'nın kurumsal tarihi Nafia Vekaleti : 1920 - 1928 Bayındırlık Bakanlığı : 1928 - 1983 İmar ve İskan Bakanlığı : 1958 - 1983 Bayındırlık ve İskan Bakanlığı : 1983 - 1929 yılında ildeki bayındırlık ünitesinin başı "Nafia Başmühendisi veya Mühendis"dir. Bunların tayini, Bakanlık tarafından yapılmaktadır. Bu üniteye, baş mühendis ve fenni memurlardan başka "nafia memurları" da bulunmaktadır. Bunlar, tali memur sayıldığı için tayinleri valiye aittir. Ancak bu uygulama Mayıs 1934'de kaldırılmış ve bunların tayinleri de Bakanlığa bırakılmıştır.	BİBweb
1	Haziran	1475 numaralı Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Hükümeti arasında imza edilen uzlaşma ve adli tesviye ve tahkim muahedemesinin tasdikine dair kanun yayımlandı.	TBMM'de kabul tarihi: 25 Mayıs 1929	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10-2, 1429.
1	Haziran	1490 numaralı Askerlik dersleri muallimlerinin ücretleri hakkında kanun kabul edildi.		Düster Üçüncü tertip, Cilt 10, s. 1583; RG 8 Haziran 1929
1	Haziran	1491 numaralı İdare-i Hususiyelere ait maarif hissesinden sanat mekteplerine tefrik edilecek meblağa dair kanun kabul edildi.	1454 numaralı kanuna göre alınan Maarif Vergisinden mevcut sanatlar mekteplerine aktarılmak üzere Maarif Vekaletinin tayin edeceği miktar idarei hususiyeye bütçelerine vazolunur.	Düster Üçüncü tertip, Cilt 10, s. 1584
1	Haziran	1492 numaralı Deniz ve Hava Gedikli Küçük Zabıt Maaş Kanunu kabul edildi.	Deniz ve hava sınıflarında güverte, uçuş, fen ihtisas ve makinist gedikli küçük zabıtlarının (astsubay) maaşları bu kanunla düzenlenmiştir.	Düster Üçüncü tertip, Cilt 10, s. 1584; RG 11 Haziran 1929
1	Haziran	1493 numaralı Ordu İkramesi Kanunu kabul edildi.	Bu kanunun 1. maddesine göre, Orduda (kara, deniz, hava); İmalatı Harbiye'de, Harita müdüriyetinde çeşitli konularda başarılı olanlara ikramiye verilir. Örneğin askere okuma yazma öğretenlere, mesleğine ait faydeli telif ve tercümede bulunanlara, tehlikeli ve müşkül imalat ve tecaribi icra edenlere ikramiye verilmektedir.	Düster Üçüncü tertip, Cilt 10, s.1588; RG 6 Haziran 1929
1	Haziran	1499 numaralı Gümrük Tarife Kanunu TBMM'de kabul edildi.	Lozan Antlaşmasına ek olarak imzalanmış ticaret sözleşmesi gereğince, Türkiye, 1929'un Ağustos ayına kadar dış ticaretini belirli ve düşük tarifeli bir sistem içinde yürütmüştür. Kendi gümrük tarifelerini bu tarihte yürürlüğe koyabilmiştir. Spesifik esasa dayalı 1929 tarifesi iç pazarın korunması ve sanayinin özendirilmesi için önemli bir adım sayılmıştır. Kanun, 1 Ekim 1929 tarihinde uygulanmaya konmuştur. Bu Kanunun büyük bir bölümünü oluşturan "Gümrük İthalat Umumi Tarifesi Cetveli" Türkiye'ye getirile-	BTİP-1, s.26; RG 1 Temmuz 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
			cek eşyanın her 100 Kg.ı üzerinden vergi alınmasını öngören bir düzenleme ile hazırlanmıştır. 1499 sayılı Gümrük Tarifesi Kanunu'nun uygulanması ve gümrük vergilerinin artırılması ile birlikte kaçakçılık olaylarında artış olmuştur; özellikle güney sınırlarımızda kaçakçılık büyük boyutlara ulaşmıştır. Bunun üzerine, gerek gümrük hizmetlerinin daha iyi bir şekilde yürütülmesinin temini ve gerekse kaçakçılıkla daha etkin bir biçimde mücadele edilmesi için bir dizi tedbir alınmıştır. Tedbir kapsamında, 27 Temmuz 1931 tarihli 1841 sayılı Kanunla, güney sınırlarımızda, yarı askeri bir hüviyet gösteren Gümrük Muhafaza Umum Kumandanlığı kuruldu.	
1	Haziran	1503 numaralı Kibrit ve Çakmak İhisarı Kanunu kabul edildi.	Kibrit, çakmak gibi maddelerin ithali ve satılması devlet tekeline girmiştir.	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s.1789; RG 10 Haziran 1929
1	Haziran	18 Mart 1926 tarih ve 788 numaralı Memurin Kanununun 8 inci ve 32 nci maddelerine birer fıkra ilavesi ve 2 Teşrinievvel 1333 tarihli kararnamenin ilgası hakkında kanun kabul edildi.		Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s.1594
1	Haziran	Bakanlar aleyhinde açılacak davalarda yetkili mercii Divan-ı Ali olduğuna ve eski Bahriye Nazırı Mahmut Muhtar Paşa'nın davasının da böyle yorumlanması gerektiğine dair Başbakanlık açıklaması.		BCA: 30..10.0 / 9.51.46. / 745
1	Haziran	Devlet Demiryolları ve Limanları Umumi İdaresinin Teşkilat ve Vezaifine dair olan kanununun 21 nci maddesinin tefsiri kabul olmadığı hakkında 512 no'lu Heyeti Umumiye Kararı	Devlet Demiryolları Kanununun 21 nci maddesinin, şahıs ve kurumlar lehine indirim yapmaya ve özel muamele uygulanmasına izin vermediğinin açık olması nedeniyle tefsire gerek görülmemiştir.	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s.1791
1	Haziran	Hariciye Vekaleti Müsteşarlığına Numan tayin edilmiştir.	Menemenli Zade Numan Bey Vekalet Birinci Daire Umumi Müdürü idi.	BCA: 30..11.1.0 / 48.15..14. / 3036; RG 20 Haziran 1929
1	Haziran	Hükümetle Şark demiryolları şirketi arasında takarrür eden itilafnamenin imza ve teatisi için mezuniyet ifası hakkında kanun TBMM'de kabul edildi.	Şark demiryolları ile 1929'da imzalanan sözleşme konusu millileştirme değil, Trakya'da yeni bir hat yapımıdır. Trakya hatlarını elinde bulunduran Şark demiryolları ile millileştirme sözleşmesi 1937'de yapılacak ve satın alınması en sona kalmış bu hatlarla, tüm demiryolu ağı o tarihte devletin eline geçmiş olacaktır.	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s.1; BTİP-1, s.29.

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
1	Haziran	İstanbul'da kimsesiz çocuklar yurdu açıldı.	Ankara'da 1921 yılında kurulan Himaye-i Etfal Cemiyeti, 1929 yılında dış tedavilerine başlamıştır. Aynı yıl Keçiören'de bir çocuk bakıcı okulu açılmıştır.	KSCK; BÜ
1	Haziran	Maaşatın tevhit ve teadülü hakkındaki 1452 numaralı kanuna müzeyyel kanun	Hariciye vekaletinin elçilik ve şebenderlik memurlarının dereceleri ile maaşlarını gösterir kanun.	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s.1595; RG 30 Haziran 1929
1	Haziran	Ordu zabitan heyetine mahsus 863 ve 1252 numaralı terfi kanunlarının bazı maddelerinin tadiline dair kanun kabul edildi.		Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s.1589, RG 13 Haziran 1929
1	Haziran	Tüm devlet işlerinde ve kayıtlarında tamamen yeni harflerin kullanılmasına başlanmıştır.	Uygulama 1 Kasım 1928 tarihli yeni Türk harflerinin Kabulü Kanunu'na dayanmaktadır. 1929 yılının Haziran ayında tapu senetleri, nüfus ve evlenme cüzdanları, askerlik belgeleri yeni Türk yazısıyla işlendi. Devlet dairelerindeki daktilolar süratle değiştirildi.	ATDK
1	Haziran	Türkiye ile Bulgaristan arasında imza edilen bitaraflık, uzlaşma, adli tesviye ve hakem muahedename yayımlandı.	TBMM'de kabul tarihi: 25 Mayıs 1929	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10-2, 1439.
2	Haziran	1460 sayılı "Seyyar ticaret memurlarının numuneleri hakkındaki muamelata dair Türk-İngiliz mukavelenemesinin tasdiki hakkında kanun yayımlandı.	TBMM'de kabul tarihi: 26 Mayıs 1929	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10-2, 1459.
2	Haziran	1505 numaralı Şark menatıki dahilinde muhtaç zürra tevzi edilecek araziye dair kanun (Doğu Anadolu'da Muhtaç Çiftçilere Arazi Tevziine dair Kanun) kabul edildi.	Kanun, Birinci Umumi Müfettişlik Bölgesini kapsamaktadır. 19 Haziran 1927 yılında 1097 sayılı kanunla (Şeyh Sait İsyanında sonra çıkarılan ve bazı şahısların şark mahallerinden garp illerine nakillerini düzenleyen kanun) hazineye intikal etmesi gereken arazinin köylü, aşiret efradı, göçebe ve muhacirlere dağıtılması hususunu düzenlemektedir.	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s. 1793; RG 11 Haziran 1929
2	Haziran	1509 numaralı Muş Vilayeti teşkiline dair kanun kabul edildi.	Muş vilayetinin kurulmasına ilişkin kanun tasarısı 6 Mart 1929 tarihinde hazırlanmıştı. Bitlis Vilayeti ilga olunarak Bitlis, Varto, Bulanık, Malazkirt, Mulki Kazaları ve Elaziz ve Siirt Vilayetlerinden irtibatları kesilen Çapakçur, Genç ve Sasun kazalarından mürekkep Muş Vilayeti kurulmuştur. Ahşat kazası ile Tatvan nahiyesi Van vilayetine bağlanmış; Hizan kazası birinci sınıf nahiye haline gelecek Bitlis Kazasında bırakılmıştır.	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s. 1797; RG 11 Haziran 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
2	Haziran	1510 numaralı "kaçakçılığın men ve takibi hakkında kanun" kabul edildi.		Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s. 1798; RG 15 Haziran 1929
2	Haziran	1511 numaralı maaşatın tevhit ve teadülü hakkındaki kanuna müzeyyel kanun kabul edildi.	Özellikle Dahiliye vekaleti kısmında bulunan kadrolarla ilgili bir değişiklik yapılmış ve 116 adet ikinci sınıf kazalar nüfus memurları 129'a ve 17 adet birinci sınıf kazalar tahrirat katipleri refikleri 30'a yükseltilmiştir.	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s. 1809; RG 30 Haziran 1929
2	Haziran	1513 numaralı 1927 mali senesi nihayetine kadar Milli Hükümet bütçelerine müteallik borçlar hakkında kanun kabul edildi.	1927 yılı sonuna kadar Milli Hükümet bütçeleriyle ilişkili olan borçlarla bütçe emanetleri ve adi emanet hesaplarında kayıtlı borçların alacaklıları Şubat 1930 sonuna kadar başvurmak zorundadır. Aksi taktirde alacaklar hazineye kalacaktır.	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s. 1811, RG 9 Haziran 1929
2	Haziran	1514 numaralı evrakı naktiyenin ihtiyatlar ile değiştirilmesi hakkında kanun kabul edildi.	Eski ve yıpranmış kağıt paraların hangi şartlarda değiştirileceğini gösteren kanun.	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s. 1812.
2	Haziran	1515 numaralı tapu kayıtlarından hukuki kıymetlerini kaybetmiş olanların tasfiyesine dair kanun kabul edildi.	Bu kanunla medeni gayrimenkullerin tapulanması ve kayıt altına alınması amaçlanmıştır. Ancak vatandaşlar buna pek uygun davranmamış, kendi aralarında alım satım işlemlerine devam etmişlerdir. Bu nedenle gayrimenkul ihtilafları da sürüp gitmiştir. 1926 tarihinde Medeni Kanununun yürürlüğe girmesiyle başlayan süreçte, gayrimenkullerin kayıt altına alınması ile ilgili olarak atılan temel hamlelerden bir kaçış şöyle sıralanabilir: 1515 sayılı Kanun, Kadastro ve Tapu Tahriri Kanunu, Tapu Kanunu, Tapu ve Kadastro Teşkilât Kanunu. 1515 sayılı kanunun uygulanması için hazırlanan nizamname "Tapu kayıtlarından hukuki kıymetlerini kaybetmiş olanların tasfiyesine dair kanunun tapu idarelerince sureti tatbiki hakkındaki nizamname" adıyla 02.07.1930 tarih ve 1536 sayılı RG'de yayımlanmıştır.	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s. 1813; RG 9 Haziran 1929
2	Haziran	1518 numaralı tuz satışı ve tuz fiatları hakkında kanun		Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s. 1820; RG 9 Haziran 1929
2	Haziran	1520 numaralı devletle alakaları katedilen bilumum askeri ve mülki memurlarla zabitan ve eytam ve eramiline tekaüt aidatlarının iadesine dair kanun kabul edildi.	Kanun, memuriyetten mahrumiyet cezası alan ve kanunda sayılan cezalara çarptırılanlara, maaşlarından kesilmiş olan emekli aidatlarının toplamının yüzde elli ilavesi ile iki taksitte verilerek hazine ile ilişkilerinin kesilmesini düzenler.	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s. 1823

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
2	Haziran	1522 numaralı bütçelerinde maariife muhtas varidatı maarif hizmetlerine kafi gelmeyen vilayetlerin 1929 mali senesi masrafları hakkında kanun kabul edildi.	Bütçelerinde eğitime ayrılan kaynağın yetersiz olduğu yerlerde, il genel meclislerinin, eğitim masraflarını karşılamak için Şose ve Köprüler Kanunu uyarınca yol parası ile mükellef olanlardan vergi alabileceğini hükme bağlanmıştır. Kanun yükümlülüğünü bedeni ile gerçekleştirmek isteyenler ise eğitim ile ilgili inşaatlarda çalıştırılabilecektir.	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s.1825
2	Haziran	1525 numaralı Şose ve Köprüler Kanunu kabul edildi.	Yol vergisi, 10 gün çalışma veya her yerde ve her mükellef için 8 lira ödeme şeklinde yeniden düzenlenmiştir. Daha önce 1921 yılında çıkartılan Tarik bedeli Nakdisi adlı yasayla, 4 işgünü çalışma veya bunun iş bedelini ödeme yükümlülüğü getirilmişti. 1925 yılında Yol Mükellefiyeti Kanunu ile konu yeniden düzenlenmiştir. Şose ve Köprüler Kanununun yerini 1952 yılında çıkan Akaryakıtlardan Alınacak Yol Vergisi Hakkındaki Kanun almıştır.	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s.1827.
2	Haziran	516 karar no'lu askeri malûllerin terfihine dair olan 551 numaralı kanunun yedinci maddesinin tefsirine mahal olmadığı hakkında Heyeti Umumiye Kararı	Maluliyet maaşı ile ilgili.	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s. 1854
2	Haziran	İskan Kanununun onbirinci maddesine muaddil kanun kabul edildi.	1507 numaralı Kanunla, 3 Mayıs 1926 tarihli İskan Kanununda yapılan değişiklik: Kanunun birinci maddesindeki müddet zarfında tescillerini talep edipte hükümetin tayin ettiği mahallerde iskanı kabul eylemeyenlerin muvazzaf hizmeti askeriyeleri iki sene tehir olunur.	RG 9 Haziran 1929
2	Haziran	Suudülmevlevi Efendinin mahkum olduğu cezanın affına dair kanun kabul edildi.	Ankara İstiklal Mahkemesinin on sene kürek cezasına mahkum ettiği Ayan meclisi katiplerinden olan Suudülmevlevi Efendi affedilmiştir.	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s. 1819
2	Haziran	Tedariki Vesaiti Nakliye Komisyonlarının Sureti Teşekkülü Hakkındaki 703 numaralı kanunu muaddil kanun kabul edildi.		Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s. 1794; RG 10 Haziran 1929
2	Haziran	Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Devleti arasında münakit hakem ve uzlaşma mukavelenamesinin tasdiki hakkında kanun kabul edildi.	Taraflar, aralarında çıkabilecek ihtilafları Adalet Divanı ya da özel olarak teşkil edilecek bir hakem mahkemesinin kararlarına veyahut da uzlaşma usulüne arz etmeği taahhüt eder.	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s.1836
3	Haziran	24 mayıs 1929 tarih 1455 sayılı askeri memurlar kanununa müzeyyel 1478 sayılı kanun yayımlandı.		Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s. 1548; BULMAÇ

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
3	Haziran	Hükümet güvenoyu almıştır.	Başvekil İsmet Paşa'nın konuşması sonrasında yapılan oylamada 256 oyla hükümet güvenoyu almıştır.	RG 8 Haziran 1929
3	Haziran	Meclisi Ali tatile girdi.	Teşkilatı Esasiye Kanununun 14 üncü maddesi uyarınca Meclisi Ali 1 Teşrinisani 1929 tarihine kadar tatile girdi.	RG 8 Haziran 1929
3	Haziran	Şark İstiklal Mahkemesince mahkum sabık Genç Valisi İsmail Hakkı Bey affedilmiştir.		RG 3 Haziran 1929
4	Haziran	1484 sayılı meccani leyli (parasız yatılı) talebenin mecru hizmetlerine dair olan 1237 numaralı kanuna müzeyyel kanun yayımlandı.	Öğretmen okullarına kabul edilen öğrencilerden şehid evladı veya kimsesiz olanlardan kefaletname aranmaz.	BULMAC
6	Haziran	Akdağmadeni maliye memurlarının görevi kötüye kullanmasından hazinenin zarara uğratıldığına dair ihbarın tahkiki.		BCA: 272..00.0. 11 / 24.129..10
6	Haziran	Hükümetle İzmir-Kasaba Demiryolu ve Temdidi Şirketi arasında kararlaştırılan itilafnamenin imza ve teatisine mezuniyeti mutazammın kanunu yayımlandı.		Düster Üçüncü tertip, Cilt:10, s.1782
8	Haziran	Askeri malüllerin terfine dair olan 551 numaralı kanunun yedinci maddesinin tefsirine mahal olmadığı hakkında 2.6.1929 tarihli Heyeti Umumiye Kararı		RG 8 Haziran 1929
8	Haziran	Devlet Demiryolları ve Limanları Umumi İdaresine atamalar yapıldı.	İnşaat Gn. Bşk.lığına İzzet ve İşletme Gn. Bşk.lığına Vasfi'nin tayin oldu.	BCA: 30..11.1.0 / 48.16..10. / 3057
8	Haziran	Hariciye Vekaletinde atamalar, bazı konsolosluk ve kançılıklara tayinler yapılmıştır.	1. ve 2. Daire müdürlüklerine Ahmet Cevat ve Mehmet Esat, Müsteşar Yardımcılığına Lütfullah tayin edilmiştir.	BCA: 30..11.1.0 / 48.16..12. / 3061
8	Haziran	Mesudiye ve Maçka kaymakamları Hamdi ve Hilmi'nin becayişleri onaylanmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 48.16..16. / 3074
8	Haziran	Tekirdağ Valiliğine eski Urfa Valisi Fuat tayin olmuştur.		BCA: 30..1.8.1.2 /4.33..9. / 8101 / 71- 330

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
9	Haziran	1111 sayılı askerlik mükellefiyeti kanununda değişiklik yapıldı.	2 haziran 1927 tarihli askerlik mükellefiyeti kanununun 2. maddesinin 5.fıkrası ile 35.maddesinin H fıkrası değiştirildi.	BULMAÇ
9	Haziran	1508 numaralı amenejman ve teşcir işlerinde müstahdem memurini fenniyyeye verilecek yevmiler hakkında kanun yayımlandı.		RG 9 Haziran 1929
9	Haziran	Türkiye Cumhuriyeti ile Hollanda hükümeti Kraliyesi arasında mün'akit Ticaret ve Seyrisefain Mukavelenemesinin tasdikine mütedair kanun yayımlandı.	TBMM'de kabul tarihi: 28 Mayıs 1929	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10-2, 1470.
10	Haziran	1. Umumi Müfettişlik bölgesine ait üç aylık rapor		BCA: 30..10.0.0/ 69.454..29. / 77A32
10	Haziran	Bazı hakimlik, savcılık ve üyeliklere tayin yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 48.17..7. / 3085
10	Haziran	Türkiye Cumhuriyeti ile Letonya arasında münakit Ticaret ve Seyrisefain mukavelenemesinin tasdikine dair kanun	TBMM'de kabul tarihi: 28 Mayıs 1929	Düster Üçüncü tertip, Cilt:10-2, 1502.
11	Haziran	Ankara Şehri İmar Müdürlüğü Teşkilat ve vezaaifine dair olan 1351 numaralı kanuna müzeyyel 1504 sayılı kanun yayımlandı.		BULMAÇ
11	Haziran	Samsun Sahil Demiryollarının hisse senedatının Mubayaasına Dair Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
11	Haziran	Türkiye-Romanya Ticaret ve Seyrüsefain Antlaşması Ankara'da imzalandı.	Z.C. Devre: III; Cilt: XIX, s.294.	ATDK; TCAMA
12	Haziran	Ankara Valiliğine Nevzat (Tandoğan), Adana Valiliğine Vehbi tayin olmuştur.	Görülen lüzum üzerine Adana Valisi Müştak Lutfi Bey'in vekalet emrine alınarak Adana valiliğine Ankara Valisi Vehbi ve Ankara valiliğine Konya mebusu sabık Malatya valisi Nevzat beylerin nakil ve tayinleri İcra Vekilleri Heyetinin kararı ile onaylanmıştır. Ankara Valisi Nevzat Bey, öldüğü tarih olan 9 Temmuz 1946'ya kadar bu görevde kalmıştır.	BCA: 30..18.1.2 / 4.34..14. / 8127 / 71-33117; RG 26 Haziran 1929; ATDK
12	Haziran	Kafkasya'dan göç ve iltica eden kişiler vatandaşlığa alınmışlardır.		BCA:30..1 8.1.2/4.34.. 7/ 8120 / 1-128

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
13	Haziran	Seyrisefain İdaresinin 1929 Bütçesi Hakkında Kanun TBMM'de kabul edildi.	Demiryollarının devletin ve yabancı şirketlerin elinde bulunduğu, karayollarının ise henüz ilkel durumda olduğu yıllarda deniz ticareti özel girişimcilik için kârlı alanların başında geliyordu. Bu nedenle olsa gerek, devlet kuruluşu olan Seyrisefain İdaresi, deniz ticaretinin özel ellerde tutulmasını isteyen çevrelerce sürekli eleştirilerek ve teşkilatın çalışma alanını genişletmesine karşı çıkmıştır.	BTİP-1, s.16
15	Haziran	5. Kolordu Komutanlığına Korgeneral Kazım tayin olmuştur.		BCA: 30..11.1.0 / 48.17..16. / 3099
16	Haziran	1528 sayılı yabancı ağaçların aşılınması hakkında kanun yayımlandı.		BULMAÇ
16	Haziran	Adalet Bakanlığı Müsteşarlığına Ferit Bey tayin edilmiştir.		BCA: 30..11.1.0 / 49.19..11. / 3157
16	Haziran	Bazı kaymakamlıklara tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 48.18..5. / 3122
16	Haziran	Kavaklı kaymakamı Osman Zeki bakanlık emrine alınmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 48.18..10. / 3127
18	Haziran	Aydın-İzmir- Kasaba ve Temdidi Demiryollarında Posta ve Telgraf Muamelesi İfası için Dahiliye Vekaletiyle Mezkur Demiryolları İdareleri Arasında Aktolunan Mukavelenamelerin Tasdiki Hakkında Kanun yayımlandı.		BULMAÇ
19	Haziran	Bulaşıcı hastalıklarla mücadele kapsamında çalışacak kadrolar onaylandı.	Haziran ayından itibaren illerde başlatılacak olan sıtma, frengi, trahom ve diğer bulaşıcı hastalıklarla mücadele kadroları.	BCA: 30..18.1.2 / 4.38..5. / 8198 / 127-25
19	Haziran	Devlet bankası teşkilatı ve paramızın kıymetinin korunması konusunda incelemelerde bulunmak üzere Almanya'dan getirtilen Yelhaymart direktörü Karl Müller'e maaş bağlandı.	Türkiye'de merkez bankası kurma hazırlığı kapsamında incelemelerde bulunmak üzere davet edilen Alman Merkez Bankası Müdürünün kendi yerine tavsiye ettiği Karl Müller Nisan başında Türkiye'ye gelmişti. Bir kaç ay süren çalışmalarında sonra Almanya'ya dönen Müller, raporunu tamamlayarak Alman Merkez Bankası Başkanı Hjalmar Schacht'a teslim etmiş; Schaht ise bu rapora dayanan gözlemlerini ve Müller'in raporunu 1929 yılının sonlarına doğru Türkiye'ye göndermiştir. Müller'in raporuna göre, Türkiye'de merkez bankası kurmanın olanağı bulunmuyordu; bunun için gerekli koşullar henüz oluşmamıştı.	BCA: 30..18.1.2 / 4.36..1. / 8154 / 243-42.

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
19	Haziran	Devlet davalarına intaç eden avukat ve saireye dair 1389 numaralı ahkamına tevfikân verilecek ücreti vekalet hakkında talimatnamenin meriyete vazı hakkında kararname		Düştür Üçüncü tertip, Cilt:10, s.1888.
19	Haziran	İstanbul Mualimler Ortaklığına ait sözleşme kabul edilmiştir.	Ortaklık, İstanbul öğretmenleri tarafından kurulmuştur.	BCA: 30..18.1.2 / 4.36.7. / 8160 / 172-23
20	Haziran	Halep Kañçıları Mecit Bey Bakanlık emrine alınmış; Dışışleri Bakanlığı Müfettişliğine Nurettin Bey'in tayin olmuştur.		BCA: 30..11.1.0 / 49.19..4. / 3147
21	Haziran	İçişleri Bakanı Şükrü Kaya'nın Kayseri, Sivas, Şebinkarahisar seyahatleri esnasında Türk harflerinin az kullanıldığı, bunun için yeni tedbirler alınması gerektiği hakkında Başbakan'a çektiği telgraf.		BCA: 30..10.0. /12.73..2. / 11139
22	Haziran	Türkiye-Suriye hududu hakkındaki protokol Ankara'da imzalandı.	Türkiye- Suriye Hududu için Fransa Hükümeti ile imzalanan anlaşma 26 Haziran'da uygulamaya konuldu.	TCAMA; BCA: 30..18.1.2 / 4.37..1. / 8174
23	Haziran	Sigorta Şirketinin Teftiş ve Murakebesi Hakkındaki Talimatnamenin Tadili Hakkındaki 7830 sayılı Bakanlar Kurulu Talimatnamesi		BULMAÇ
25	Haziran	"Taklib-i Hükümet" suçu ile yargılanan komünistlerin davasına İzmir Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlandı.	"Taklib-i hükümet" davası, 16 Temmuz 1929 tarihinde sonuçlandı. Aralarında Dr. Hikmet'in (Kıvılcımlı) de olduğu 6 kişi dörder buçuk yıla, 19 kişi vicahen, 3 kişi de giyaben dörder yıla mahkum olmuşlardır. 9 sanık ise beraat etmiştir.	ATDK
25	Haziran	Ziraatle meşgul ve arazi sahiplerinin hafif cürüm ve kabahatten dolayı mahkum ve mahpus bulunanların affına dair 17.4.1929 tarih ve 7905 no'lu İcra Vekilleri Kararnamesi yayımlandı.		RG 25 Haziran 1929
26	Haziran	Demiryolları üzerinde meydana gelecek kazalarda gereken tedbirlerin alınması için on yabancı memurun yasak bölge içinde seyahat etmesine izin verildi.		BCA: 30..18.1.2 / 4.37.. 10. / 8183 / 69-28

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
27	Haziran	Gülhane hastanesi sertabip ve laboratuvar müdürü doktor Franz Burchard Georke Türk vatandaşlığına kabul edilmiştir.	27.4 . 1929 tarihli İcra Vekilleri Kararnamesi	RG 27 Haziran 1929
28	Haziran	Londra Posta Kongresi kararlarının havi senedatı Londra'da imzalandı.		TCAMA
29	Haziran	Hududun nezaretine, hudud rejimine, hududu geçen sülere tatbik edilecek usule ve göçebe ahalinin kontrolüne müteallik protokol Ankara'da imzalandı.		TCAMA
30	Haziran	1477 sayılı zabitan ve askeri memurlar maaşatı hakkındaki kanuna müzeyyel kanun		BULMAÇ
31	Haziran	Devlet Demiryolları ve Limanlar Umumi İdaresinin Teşkilat ve Vazifeleri Hakkındaki 1042 no'lu kanunun Tadili TBMM'de kabul edildi.	Nafia Vekaleti, o dnemde bayındırlık ve ulaştırma işlerini yürüten merkezdir. Kuruluş döneminin önemli hamlesi ve ilk inşaat hareketi olan demiryolu yapımının karar ve eylem merkezi burasıdır.	BTİP-1, s.22
1	Temmuz	Ankara-İstanbul arasında telefon görüşmelerine başlandı.	Tek devreli ilk şehirlerarası haberleşmesi Ankara-İstanbul arasında gerçekleştirildi.	BÜK
2	Temmuz	Bazı hakim, sorgu hakimi, savcı ve mahkeme üyelerinin tayinleri yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 /49.19..14 / 3160
3	Temmuz	Resmi izin almaksızın tabiyet değiştiren İstanbullu Ermeni Pol Mamokof Türk vatandaşlığından çıkarılmıştır.		BCA: 30..18.1.2/ 4.38..15./ 8208
7	Temmuz	1117 sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanununda Değişiklik Hakkında Kanun yayımlandı.	Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu 21 Haziran 1927 tarihinde kabul edilmişti; Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde 8 kişilik bir kurul oluşturulmuş ve kurulun sekreteryaya görevi Talim ve Terbiye Dairesi'ne verilmişti. Kurul 1986 yılında Başbakanlık bünyesine alınmış ve üye sayısı 11'e çıkarılmıştır.	RG 7 Temmuz 1929
8	Temmuz	Bazı hakim, sorgu hakimi, savcı ve mahkeme üyelerinin tayinleri yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 /49.19..15 / 3170
8	Temmuz	Belgrat Konsolos Yardımcısı İbrahim Münir Bey Bakanlık emrine alınmıştır.		BCA: 30..11.1.0 Yer No: /49.19..20. /31 71

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
8	Temmuz	İstanbul Türk ocağında üniversite gençleri bir beyanname yayımladılar.	Beyanname, Resimli Ay dergisinde 'Putları Kırıyoruz' başlığı altında yayımlanan yazıları protesto etmek amacıyla kaleme alınmıştı.	ATDK
10	Temmuz	Ta Hronika gazetesinin sorumlu müdürü Madam Mihailidi, Türklüğe hakaretten 3 yıl hapse mahkûm edildi.	Dava temyiz edildikten sonra yeniden görüşüldü. Dava Madam Mihailidi'nin beraati ile sonuçlandı.	BÜK
11	Temmuz	Kahire Kançılarlığı Rıdvan Sefa Bakanlık emrine alındı.		BCA: 30..11.1.0 / 49.20..2. / 3172
11	Temmuz	Of ve Sürmene çevresinde sel ve heyelan felaketi	Yaklaşık 700 kişi boğuldu, 3500 kişi açığa kaldı.	BÜK
13	Temmuz	Mükerrer Sigorta Kanununun 8. maddesi Mucibince Tanzim edilmiş olan 8197 sayılı Bakanlar Kurulu Talimatnamesi		BULMAÇ
15	Temmuz	Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği kuruldu.		
16	Temmuz	İzmir Ağır Ceza Mahkemesinde görülen "Taklib-i Hükümet" davası bitti.	Komünist faaliyetler göstermekten dolayı Hikmet (Kıvılcımlı) ve diğer sanıklar hakkında mahkumiyet kararı verdi.	ATDK
18	Temmuz	Ankara'da Tahtakale yangını.	500 dükkan 10 ev ve 10 han yandı.	ATDK
20	Temmuz	Tahsiliye İdaresi memur ve müstahdemleri hakkındaki ikramiye talimatnamesinin tadiline dair kararname		BULMAÇ
22	Temmuz	Hükümete hakaret takibatı.	Silifke Ortaokulu müzik öğretmeni Fahri hakkında hükümete hakaret gerekçesiyle takibata başlandı. 1929 yılı içerisinde hükümete hakaret gerekçesiyle 135 takibat dosyası açılmıştır.	BCA: 30..10.0.0 / 35.203..1. / 30572
24	Temmuz	Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları Nizamnamesi yayımlandı.		BULMAÇ
25	Temmuz	1389 sayılı kanun ahkamina tefikan verilecek ücretü vekalet hakkında talimatname	8156 sayılı Bakanlar Kurulu yönetmeliği	BULMAÇ
25	Temmuz	Büyük su işlerinin idaresi için Mühendis Mösyö Tübergen getirildi.		BCA: 30..18.1.2 / 5.43..6. / 8298

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
25	Temmuz	Kahire'de çıkarılan Elfetih gazetesinin Türkiye'ye sokulması yasaklandı.		BCA: 30..18.1.2 / 4.40..10. / 8243 / 86- 96
25	Temmuz	Mersin Limanı Şirketi İşçileri Ortaklığı kuruldu.		BCA: 30..18.1.2 / 4.40..6. /8239 / 161-38
27	Temmuz	Erzincan, Adıyaman ve Malatya bölgesindeki trahom mücadelesine ilave olarak Adana'da bir trahom hastanesi, Gaziantep'te trahom dispenseri kurulmasına karar verildi.	Körlüğe yol açan bir bakteri türü olan trahom, Birinci Dünya Savaşı'na kadar yalnız Güney ve Güneydoğu Anadolu'da endemik olarak bulunan bir hastalık. Savaşın yol açtığı nüfus hareketleriyle artış göstermiş, Cumhuriyetin ilk yıllarında trahomlu hasta sayısı üç milyon dolaylarına ulaşmıştır. Kastamonu ilinin bu hastalık sebebiyle "körler memleketi" olarak adlandırıldığı söylenmektedir. Trahomla mücadelede önemli başarı sağlanmış ve Cumhuriyetin ilk yıllarında yüzde 25 dolayında trahom sıklığı 1973 yılında yüzde 2'ye düşürülmüştür.	BCA: 30.10.0.0 / 177.220.9. /19814
27	Temmuz	Harpte yaralananların ızdıraplarını hafifletme ve iyileştirme durumu ve esirlere yapılacak muamele hakkında iki mukaveleneme ile bir senedi nihai Cenevre'de imzalandı.		TCAMA
27	Temmuz	Kayseri-Bünyan'da boğmaca, Sivas'ta frengi ve cüzzam mücadelesi hakkında İçişleri Bakanı'nın raporu.		BCA: 30..10.0.0 /177.220.8.
29	Temmuz	Belçikalı Mühendis M. Paridaens'in yasak bölge olan Gebze'de Bakanlar Kurulu'nun izniyle geçici bir süre çalışmasına izin verildi.		BCA: 30..10.0.0. /202.377.. 8. / 24316
30	Temmuz	Bazı sulh hakimlikleri, sorğu hakimlikleri ve yardımcı üyeliklere tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 /49.21..1 / 3199
30	Temmuz	Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa'ya suikast girişiminden yargılanan Kadriye Hanım ve arkadaşları beraat etti.		BÜK
1	Ağustos	Mardin ve Urfa'dan gelip Arapsun'da (Gülşehir) bulunan Ermenilerin Aksaray, Niğde ve Kayseri'ye nakilleri.		BCA: 272..00.0. 12 / 62.185..1.

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
3	Ağustos	Hicaz, Necit ve Mülhakati hükümetiyle akdolan muhadenet muahedenamesi Mekke'de imzalandı.	27 Mayıs 1927 tarihinde bağımsız bir devlet statüsü kazanan Necit ve Hicaz Krallığı'nın adı 1932 Suudi Arabistan Krallığı olarak değişmiştir. Suudi Arabistan ile yapılan dostluk anlaşması 15 Mayıs 1930 tarihinde TBMM'de onaylanmıştır.	ATDK; TCAMA
5	Ağustos	Mustafa Kemal Paşa'nın trenle Ankara'dan İstanbul'a hareketi.	1929 yılı Temmuz ayı başında Resimli Ay Dergisinde milliyetçi yazar ve şairleri hedef alan "putları kırıyoruz" başlıklı yazının yayımlanması üzerine, üniversiteli gençler toplantı düzenleyerek komünizm aleyhtarı mitingler örgütlemişlerdir. Gergin havanın devam etmesi üzerine Mustafa Kemal Paşa, İstanbul'a gitmeye karar verir. Mustafa Kemal Paşa'nın İstanbul ziyareti 1 ay 24 gün sürer.	ATDK
5	Ağustos	5 Ağustos gecesi Mustafa Kemal Paşa'nın Eskişehir'den geçerken İstasyon'da Sakarya gazetesi Başmuharririne beyanatu	5 Ağustos gecesi özel trenle Ankara'dan İstanbul'a hareket eden Mustafa Kemal Paşa'yı, gece yarısından sonra Eskişehir istasyonunda Eskişehir Valisi İsmail Hakkı, belediye başkanı, komutanlar ve temyiz mahkemesi üyeleriyle birlikte basın mensupları, öğretmenler ve halk karşılamıştır. Mustafa Kemal Paşa, Sakarya gazetesine bir demeç verir ve İstanbul'a hareket eder.	ATDK
6	Ağustos	6 Ağustos 1929-30 Eylül 1929 tarihleri arasında Mustafa Kemal Paşa, İstanbul'da Fethi Okyar'ın Büyükdere'deki yalısında kalmıştır.	"Hastadır, el, ayağı tutmuyor" söylentilerinin yayılması üzerine Mustafa Kemal Paşa, kendisini ziyarete gelenlere şöyle hitap etmiştir: "Beni görmek demek behemehal yüzümü görmek değildir. Benim fikirlerimi, benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız bu kafidir... Bu millet, bu memleket yeni rejim üzerinde dünyanın en makul bir mevcudiyeti olacaktır. Bunu kendi gözlerimle görmeden ölmeyeceğim."	ATDK (1973), s.318
7	Ağustos	8133 sayılı Kibrit ve Çakmak İnhisarı Kanununun suveri tatkibiyesini mübeyyin Bakanlar Kurulu Talimatnamesi		BULMAÇ
12	Ağustos	Türkiye ile Finlandiya arasında ticaret antlaşması Ankara'da imzalandı.	12 Haziran 1930'da TBMM'de onaylandı. Z.C. Devre: III, Cilt: XX; s.230	TCAMA; ATDK
15	Ağustos	Almanya'nın borçları ile ilgili Türk Dışişleri Bakanlığının hazırladığı rapor.		BCA: 30..10.0.0/ 230.552.. 20./42024
15	Ağustos	8138 sayılı Yüksek Mühendis Mektebi Nizamnamesi.		BULMAÇ
22	Ağustos	Türklüğü tahkir suçuyla Eskişehirli Patak hakkında takibata başlandı.	Türklüğe hakaret yapıldığı gerekçesiyle 46 takibat dosyası açılmıştır.	BCA: 30..10.0.0/ 35.203..4./ 30575
24	Ağustos	Bazı ceza başkanlıkları, savcılıklar, hakimlikler ve yardımcı üyeliklere yapılan tayinler		BCA: 30..11.1.0 /49.22..14/ 3256

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
24	Ağustos	Bazı hakim, savcı ve yardımcılıklara tayinler yapılmıştır.		BCA: 30.11.1.0 /49.22..14. / 3256
24	Ağustos	Bazı hakim, savcı ve yardımcılıklara tayinleri yapılmış, adliye müfettişliğine de Ahmet Ziyaettin tayin edilmiştir.		BCA: 30..11.1.0 /49.22..15 / 3259
24	Ağustos	Dışişleri Vekaletinde tayinler yapıldı.	Tiflis Başkonsolosluğuna Hulusi'nin tayini ile Konsolos Yardımcısı Hüseyin'in Bakanlık emrine alınması; Batum Konsolosluğu Kançılarlığına Abdurrahman, Odesa Konsolosluğu Konsolos Yardımcılığına Hatif Suphi'nin tayini.	BCA: 30..11.1.0 / 49.22..10. / 3236
24	Ağustos	Hasta veya yıllık izin alan memurların Devlet Demiryolları ve Deniz İşletmesi ile seyahatlerinde tenzilatlı ücret ödemeleri ile ilgili kanun teklifinin Hasan Fehmi ve Rüştü beyler tarafından geri alındığı.		BCA: 30.10.0.0 / 3.17..24. / 4114
24	Ağustos	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatına tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 /49.21..11 / 3251
25	Ağustos	İzmir-Kasaba ve Temdidi Demiryolu Şirketi ile Nafia Vekaleti arasında hazırlanan Readaptation sözleşmesi hakkında Kararname.		BCA: 30..18.1.2 / 5.42..17. / 8289
25	Ağustos	Yabancı uzmanlar demiryollarımız ile ilgili incelemelerde bulunacaktır.		BCA: 30..18.1.2 / 5.42.9. / 8282 / 69- 69
26	Ağustos	Bazı hakim ve savcılıklara tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 50.24..1. / 3294
26	Ağustos	Sular Genel Müdürlüğüne Fehmi tayin edilmiştir.		BCA: 30..11.1.0 /54.24..6 / 3301
28	Ağustos	Bazı kaymakamlık ve mektupçuluklara tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 50.24..12 / 3314
28	Ağustos	Bazı kaymakamlıklara tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 50.24..12. / 3314

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
29	Ağustos	Anadolu'da Yunanlılardan kalma mal ve gelirlerin bir an önce gayri mübadillerin ihtiyaçlarına göre dağıtılması gerektiğine dair Türk gayri Mübadiller Cemiyeti Raporu.		BCA: 30..10.0.0 / 140.3..6. /1366
29	Ağustos	Türkiye ile Fransa arasında ticaret antlaşması Ankara'da imzalandı.	Z.C. Devre: III, Cilt: XIX, s.298	TCAMA;
30	Ağustos	Cenevre'de imzalanan ithalat-ihracat sınırlamaları ve yasaklamalarının kaldırılmasına dair uluslararası sözleşme ile bunun tamamlayıcısı olarak kabul edilen anlaşma hakkında açıklamalar		BCA: 30..10.0.0 /219.477.. 15. /400- 215
1	Eylül	Maarif Vekilliğinin emriyle okullardan Arapça ve Farsça dersleri kaldırılmıştır.		ATDK
2	Eylül	Bazı hakim ve savcılıklara tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 /50.24..11 / 3314
2	Eylül	Kütahya - Emirler demiryolu hattı işletmeye açıldı.		TCSYK
7	Eylül	Bayındırlık Bakanlığı mühendisliklerine ve Yüksek Mühendis Okulu profesörlüğüne tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 50.25..13. / 3379 /
7	Eylül	Danıştay'da atamalar yapıldı.	Danıştay Başkanlığı Yardımcılıklarına Celal Agah, Süreyya, Haydar, Mesrur, 1. Daire Genel Müdürlüğü 2. Şube Mümeyyizliğine Vedat Uşşakizade Özel Kalem Mümeyyizliğine ve Başkatipliğine Kadri Rıza ve Hasan Cevat tayin edilmişlerdir.	BCA: 30..11.1.0 /50.25..17 / 3385
8	Eylül	Üsküdar-Haydarpaşa tramvay hattı için temel atma töreni		ATDK
9	Eylül	1513 numaralı kanunun suveri tatbikiyesini mübeyyin talimatname	8213 sayılı Bakanlar Kurulu Talimatnamesi 1927 senesi sonuna kadar olan milli hükümet borçları hakkındadır.	BULMAÇ
9	Eylül	Fevzipaşa-Gölbaşı demiryolunun işletmeye açılışı		ATDK
9	Eylül	Türkiye Cumhuriyeti ile İtalya Kırallığı arasında imzalanan konsolosluk mukavelenamesi Roma'da imzalandı.		TCAMA

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
14	Eylül	Beynelmilel Daimi Adalet Divanına müteallik bazı metinlere iltihakımız, Cenevre'de imzalandı.	İlk olarak 16.12.1920 tarihinde Cenevre'de imzalanmıştı.	TCAMA
15	Eylül	Kanunlara hakaret tahkikatı	Kanunlara hakaret ettiği gerekçesiyle Bolu'dan Mustafa oğlu İbrahim hakkında takibat açıldı. 1929 yılında kanunlara hakaret yapıldığı gerekçesiyle yaklaşık olarak 50 takibat dosyası açılmıştır.	BCA: 30..10.0.0 / 35.204..4 / 30595
16	Eylül	3075 kişi vatandaşlığa kabul edilmiştir.		BCA: 30..18.1.2 / 5.47..14. / 8388 / 1-140
16	Eylül	Londra-Paris-İstanbul-Bağdat arasında yataklı ve yemekli vagon servisi açılmıştır.		BCA: 30..18.1.2 / 5.47..16. / 8390 / 153-21
16	Eylül	Türkiye ile Estonya arasında "Ticaret ve Seyrisefain Antlaşması", Ankara'da imzalandı.	Anlaşma, 8 Haziran 1930 tarihinde TBMM'de onaylandı.	ATDK; TCAMA
17	Eylül	Ankara'da III. Tıp Kongresinin açılışı yapıldı.		ATDK
18	Eylül	Bazı hakim ve savcıların tayinleri yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 50.25..20 / 3389
18	Eylül	Bazı hakimlerin tayinleri yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 50.26..2 / 3391
21	Eylül	Bazı hakimlerin tayinleri yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 50.27..5 / 3428
22	Eylül	Millet Mektepleri Yönetmeliği'ni değiştiren yeni yönetmeliğin uygulanmasına başlandı.	8410 sayılı Bakanlar Kurulu Talimatnamesi. Yeni yönetmelikle; millet mekteplerinin daha yaygın bir biçimde örgütlenmesi amaçlanmış; Halk Okuma Odaları ve Köy Yatılı Dershaneleri de millet mekteplerinin işlevini yerine getirmek üzere göreve çağırılmıştır. Millet mekteplerinin örgütlenmesinde, merkezdeki okuma yazma öğrenilen ve hayat bilgisi sunulan dershaneler Milli Eğitim'in idaresi altında iken yerel örgütlenmenin idaresi valiliklerdedir. Valiler Bakanlığı konuyla ilgili hazırladıkları raporlarla bilgilendirmektedir.	BCA: 30..18.1.2 / 5.48..16 / 8410; RG 16 Ekim 1929
22	Eylül	Moskova eski sefiri Galip Kemal Bey, milli mücadele sırasında yapılan davete uymadığından görevinden alınarak emekliye sevk edilmiştir.		BCA: 30..18.1.2. / 5.48..13. / 8407 / 107-50

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
23	Eylül	Edirne İli Hukuk İşleri Müdürlüğüne Halit atanmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 50.27..5. / 3433
23	Eylül	Maden Genel Müdürlüğüne Hayrettin tayin edilmiştir.		BCA: 30..11.1.0 / 50.27..9 / 3438
23	Eylül	Sason ve Bitlis Kaymakamlıklarına Mustafa ve Sıtkı tayin edilmiştir.		BCA: 30..11.1.0 / 50.24..12. / 3314
28	Eylül	İstanbul Belediyesi'nin Beyoğlu, Beyazıt, Bakırköy ve Üsküdar Belediye müdürlüklerine Kadri, İhsan, İsmail Hakkı ve Sedat tayin edilmişlerdir.		BCA: 30..11.1.0 / 50.28..2 / 3470
29	Eylül	Fener Rum Patriği Vasilios yaşamını yitirdi.	Yerine 7 Ekim'de Rum Patriği olarak Trabya Metropoliti Totias seçildi.	TCSYK
29	Eylül	Türkiye ile İsveç hükümeti arasında münakit Ticaret ve Seyrüsefain muahedenamesi Ankara'da imzalandı.		TCAMA
30	Eylül	Mustafa Kemal Paşa'nın Ankara'ya hareketi		ATDK
1	Ekim	Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Müttehit Devletleri arasında münakit Ticaret ve Seyrüsefain Muahedenamesi Ankara'da imzalandı.		TCAMA
1	Ekim	Türkiye ile Amerika arasında Ankara'da "Ticaret ve Seyrüsefain Anlaşması".	12 Nisan 1930 tarihinde TBMM'de onaylandı.	ATDK; TCAMA
2	Ekim	Hükümeti devirmeye teşebbüs suçuyla yargılanan Gökbayrakçı Hasan ve arkadaşları 10'ar yıl hapse mahkûm oldu.		BÜK
3	Ekim	Sırp, Hırvat ve Slovak Krallığının adı Yugoslavya olarak değişti.		KSCK
9	Ekim	Çankırı Valisi Nuri bey emekliye sevk edilmiştir.		BCA: 30..18.1.2 / 5.50..4. / 8438 / 71-333

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
9	Ekim	Milli mücadeleye katılmayan ve konsolosluğa kaydını yaptırmayan Karabetoğlu Ercanik vatandaşlıktan çıkarılmıştır.	Cumhuriyet yönetimi, 1929 yılında milli mücadeleye katılmayan ve o esnada yurtdışında bulunan beşyüzün üzerinde kişiyi 1041 numaralı kanun uyarınca vatandaşlıktan çıkarmıştır.	BCA: 30..18.1.2 /5.50..5./ 8439 / 2-179
9	Ekim	Siirt Valisi bulunan Jandarma Albayı Halil Rifat sınıfına iade edilmiştir.		BCA: 30..10.0.0 / 64.432..12. / 7256
9	Ekim	Yozgat'ın Alişar köyünde yapılan kazıda çıkan eserlerden bazı parçalar Şikago Müzesi'ne hediye edilmiştir.		BCA: 30..18.1.2/ 7.64..3./ 8720
13	Ekim	İdari sınır değişikliği	Aydın, Mardin, İstanbul, Denizli, Elaziz, Beyazıt, Erzurum, Kırşehir, Adana, Bilecik ve Eskişehir'in bazı köylerinin bağlı oldukları kazalar değiştirilmiştir.	BCA: 30..11.1.0/ 51.29..9./ 3520
13	Ekim	İdari sınır değişikliği	Seydiköy bucak merkezi Cumaovası köyüne nakledilmiş, Gülbahçe bucağı kaldırılarak Kızılbahçe adı ile yeni bir bucak kurulmuş ve Torbalı kazasına bağlı Değirmendere bucağı İzmir'in merkez kazasına bağlanmıştır.	BCA: 30..11.1.0/ 51.29..9.8./ 3505
14	Ekim	İngiltere Akdeniz Filosu Başkomutanı Amiral Frederick Field'in Ankara'ya gelişi ve Mustafa Kemal Paşa tarafından kabulü		ATDK
15	Ekim	Ali Karar Heyeti'nin kararlarının ilgililerine tebliğde kusurlar görüldüğü ve bunun düzeltilmesi gerektiğine dair Başbakanlık tamimi		BCA: 30..10.0.0 / 9.51..47. / 746
17	Ekim	Çanakkale Valisi Miralay İsmail Hakkı Bey sınıfına iade edilmiş; Çanakkale Valiliği'ne Hazım, Artvin Valiliğine Cevdet Bey tayin olmuştur.		BCA: 30..18.1.2 /6.51..12. / 8466
17	Ekim	İzmir'in Çullu ve Sahipahırı köylerinde bulunan civa madeninin fenni işleri için Alman uzman Heinrich Deutsch çalıştırılacaktır.		BCA: 30..18.1.2 / 6.51..3. / 8457
17	Ekim	Konstantinopolis gazetesi ve Gatos mecmuasının Türkiye'ye sokulması yasaklanmıştır.		BCA: 30..18.1.2 / 5.50..18. / 8452 / 86- 97

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
17	Ekim	Yugoslavya, Bulgaristan, Romanya ve İtalya Müslümanlarından 437 kişi Türk vatandaşlığına kabul edilmiştir.	1929 yılı içerisinde Sırp, Bulgar, Romanya, Anavutluk ve Kafkas Müslümanlarından Türkiye'ye göç ya da iltica eden pek çok kişi Türk vatandaşlığına geçmiştir.	BCA: 30..28.1.2 / 5.50..11. / 8445 / 145 ayrıca bkz. BCA: 30..18.1.2 / 3.29..10. / 8022 / 1-213.
23	Ekim	Bazı hakimlik ve yardımcı üyeliklere tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 51.30..6. / 3557
23	Ekim	İdari sınır değişikliği	Mardin'in Telafrıt Köyü Cizre kazasına, İzdıra Köyü Gercüş kazasına bağlanmıştır.	BCA: 30..11.1.0 / 51.30..11. / 3564
23	Ekim	Rusya, Suriye ve Irak uyruklu 438 Müslüman Türk vatandaşlığına kabul edilmiştir.	Sene içerisinde İran, Suriye, Irak uyruklu pek çok kişi Türk vatandaşlığına kabul edilmiştir.	BCA: 30..18.1.2 / 6.52.11. / 8486 / 1-146
24	Ekim	New York Borsası çöktü.	Dünya ekonomik bunalımının başlangıcı.	KSCK
25	Ekim	İstanbul-Berlin tarifeli uçak seferleri başladı.		KSCK
27	Ekim	İdari sınır değişikliği	Konya İlinde 23 bucak kurulmuş ve bazı bucak merkezleri değiştirilmiştir.	BCA: 30..11.1.0 / 51.31..7. / 3592
28	Ekim	Orduya hakaret ettiği gerekçesiyle Yeni Adana Gazetesi sahibi Ahmet Remzi hakkında takibat açılmıştır.		BCA: 30..10.0.0 / 135.208..6. / 30677
1	Kasım	Reisi Cumhur Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın Meclis Açılış Nutku	“ ... Dahili idarede tam teşkili nahiyeler artırılmalıdır. Bunu bilhassa tavsiye etmek isterim. Yeni nahiyelerin açıldığı yerlerdeki vatandaşlar, mahzar oldukları kolaylıktan memnuniyet göstermektedirler. Diğer taraftan bazı vilayetlerde, hususi bütçelerindeki tediyein imkansızlığı görülüyor. Bu intizamın tek çaresi, hususi bütçelerin hayalden uzak, hakiki adetlere, hakiki hesaplara istinat ettirilmesidir. ... Meclisinizin en büyük eseri olan türk harfleri, memleketin umumi hayatına tamamen tatbik olunmuştur. İlk müşkülât milletin mefkure kuvveti ve medeniyete olan muhabbeti sayesinde kolaylıkla yenilmiştir. Millet mektepleri normal tedrisat haricinde kadın erkek, yüzbinlerce vatandaşın nurlanmasına hizmet etti. Bu mekteplerin daha fazla bir gayret ve şevkle idame ettirilmesi lazımdır... Ziraatte geçen istihsal senesi bazı mıntıkalarda tabii tesirattan ziyade zarar oldu; bununla beraber vaziyet	

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
			<p>evvelki senelerin darlığına nisbetle umumiyetle normale yaklaşmıştır denilebilir. Zirai enstitülerinin bir an evvel vücuda getirilmesine ehemmiyet veriyoruz. Bu sene zirai kooperatif teşkilatına başlanmış olması bilhassa memnuniyetimizi mucip oluyor. Bu kooperatifleri memleketin her tarafına teşmil etmeği ziyade iltizam ediyoruz. Kezalık çiftçiye arazi vermek de hükümetin mütemadiyen takip etmesi lazım gelen bir keyfiyettir. Çalışan türk köylüsüne işleyebileceği kadar toprak temin etmek memleketin istihsalatını zenginleştirecek başlıca çarelerdendir....”</p> <p>Reisi Cumhuriyet'in TBMM'ni her yıl Teşrinisani (Kasım) ayının ilk günü bir konuşma ile açması, geçen yılın eğilimlerini ve geleceğin çizgilerini göstermesi Cumhuriyet yönetiminin bir gelenegidir.</p> <p>Mustafa Kemal Paşa'nın, açılış nutkunda, köylünün işleyebileceği kadar toprağa sahip olması gerektiğini gösteren politika, 1934'ten sonra daha kuvvetle vurgulanmıştır (Atatürk'ün 1936 ve 1937 Meclis açılış nutuklarına bakılabilir.)</p>	
2	Kasım	Temyiz Mahkemesi Üyeliğine Osman Tevhit tayin edilmiştir; ayrıca Adliye Vekaleti bünyesinde bazı tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 51.31..12. / 3602
3	Kasım	İmparatorluk Bahriye Nazırı Mahmut Muhtar Paşa hakkında Divan-ı Ali mahkumiyet kararı vermiştir.		ATDK
3	Kasım	Ticaret ve Sanayi Odaları nizamnamesinde değişiklik yapılmıştır.	Ticaret ve Sanayi Odaları Nizamnamesi 1925 tarihliydi.	
4	Kasım	8420 sayılı Hazar'da askerlere ziraat usulleri öğretilmesi hakkında Bakanlar Kurulu Talimatnamesi	Hazar vaktinde (barış ve güven zamanında) fiili hizmet erbabına ziraat usulleri öğretilmesi hakkındaki 415 numaralı kanunun tatbikine dair talimatname İcra Vekilleri Heyetinin 9.10.1929 tarihli içtimanda tasvip ve kabul olunmuştur. Fiili askerlik hizmetinin birinci yılını dolduranların ziraat müesseselerine gönderilerek buralarda ziraat üzerine eğitim almaları sağlanır.	RG, 4 Teşrinisani 1929; BULMAÇ
4	Kasım	Bazı hakim, savcı ve yardımcı üyeliklere tayinler yapılmıştır.	Kastamonu Riyasetine Abdussamet, İzmit Riyasetine Cemal, İstanbul Mahkeme Üyeliğine Fazıl ve Mardin Reisliğine Kazım tayin edilmişlerdir.	BCA: 30..11.1.0 / 51.31..19. / 3617
4	Kasım	Bazı kaymakamlıklara tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 51.31..20. / 3618
5	Kasım	8394 sayılı İcra Vekilleri Heyetinin Kararnamesi ile, İzmir vilayetine tabi Fethiye kazasından 312 doğum-	Vatandaşlıktan çıkarma kararlarına örnekler: 8470 sayılı İcra Vekilleri Kararnamesi (25.7.1929); Resmi izin almaksızın tabiyet değiştiren Midillili Mihal Mihailidis vatandaşlıktan çıkarılmıştır.	RG 5 Teşrinisani 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
		lu Giritli Hüsnuoğlu İbrahim'in Vatandaşlık Kanununa göre Türkiye vatandaşlığından çıkarılması onaylanmıştır.	8475 sayılı İcra Vekilleri Kararnamesi (23.10. 1929): 1908 senesinden beri Rusya'da yaşadığı halde konsolosluklara kaydını yaptırmayan Kemahlı Noses vatandaşlıktan çıkarılmıştır. 8524 sayılı İcra Vekilleri Heyeti Kararnamesi ile 1913 yılından beri Rusya'da oturduğu ve milli mücadeleye iştirak etmeyerek Türkiye haricinde kaldığı anlaşılan Ermeni milletinden Vanlı Agop oğlu Aram Kazaryan ile karısı Satenikin vatandaşlıktan çıkarılmıştır. 8540 sayılı İcra Vekilleri Heyeti kararnamesi ile resmi izin almaksızın tabiiyetini değiştirdiği anlaşılan Mışon oğlu Elya Bahar vatandaşlıktan çıkarılmıştır. 8542 sayılı kararname ile doğduğundan beri Viyana'da ikamet ettiği anlaşılan Rodolf Refail Lazraki, vatandaşlıktan çıkarılmıştır.	
5	Kasım	İtalya sabık Maliye Nazırı M. Volpi Ankara'ya gelmiştir.		ATDK
6	Kasım	Atina'da çıkan Prosfijikos Kozmos Muhacir Aleml gazetesiinin Türkiye'ye sokulması yasaklanmıştır.		BCA: 30..18.1.2 / 6.54..17. / 8453 / 86-98
6	Kasım	Birinci Umumi müfettişlik Bölgesinde 8 adet Seyyar Piyade Alayı kurulduğuna dair Dahiliye Vekaleti'nin yazısı.		BCA: 30.10.0.0/ 127.913..6. /106551m
6	Kasım	Çankırı valiliğine Adil, Çorum Valiliğine Cemal, Elazığ Valiliğine Fahri Bey atanmıştır.		BCA: 30..18.1.2 /6.52..16. / 8491 / 71-334
6	Kasım	Ereğli'nin Alacaağzı ve Sumbaş bölgelerindeki kömür ocaklarının Sosiyete Ceneral de Min Emetalorji Şirketince 60 yıl işletilmesine izin verilmiştir.		BCA: 30..18.1.2 / 6.54..11. / 8527 / 190-140
6	Kasım	İstanbul Çatalca'nın Kalikratya köyü'nde bulunan linyit madeninin ademi imalinden dolayı imtiyazı fesh edilmiştir.	Sene içerisinde yaklaşık olarak 4 tane imtiyaz feshedilmiştir.	BCA: 30..18.1.2 / 6.53..16. / 8511 (Dosya No:190- 139 BCA katalogları
6	Kasım	Trabzon Valisi Hilmi Bey merkeze alınmış ve Trabzon Valiliği'ne Sabri Bey tayin olmuştur.		BCA: 30..18.1.2 / 6.52..19. / 8494 / 71-336

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
9	Kasım	Başvekil İsmet Paşa TBMM'den güvenoyu almıştır.	<p>Başvekil İsmet Paşa hükümetin siyaseti ve hattı hareketi hakkındaki beyanatı üzerine İcra Vekilleri Heyetine, Heyeti Umumiyenin üçüncü intikadının birinci celsesinde reyle müttefiken itamat beyan edilmiştir.</p> <p>Başvekil'in güvenoyu için yaptığı konuşmasında toprak dağıtımı önem verilen konuların başında gelmektedir. Böyle olmakla birlikte, Başvekil İsmet Paşa konuşmasında, toprak dağıtımının büyük toprak sahiplerine karşı bir hareket olarak yorumlanmaması gerektiğini bilhassa vurgulama gereği duymuştur. Konuşmasından bazı alıntılar:</p> <p>“... Şebın karahisar'da yazın zelzele olmuştu. Bilhassa Suşehrinde ve köylerinde bir çok binalar yıkıldı. Alınan tedbirlerle afete uğrayanların ızdırabı hafifletilmiş ve yıkılan binalar kış basmadan kamilen tamamlanmıştır.</p> <p>Of'taki seylap ve heyelan daha çok tahribat yaptı... En nihayet heyelan mıntıkasına düşen bazı köylerin, tetkik eden mütahassis alimlerin tavsiyesi ile Bayburt ve Maçka'ya nakledilmeleri ihzar edilmiştir. ... Evvela vatandaşlara arazi dağıtılmasından bahsedeceğim. İşledikleri arazi kendi malları olmayan vatandaşları toprak sahibi yapmak için bu sene bazı şark vilayetlerimizden işe başladık. Birinci umumi müfettişlik dahilinde şimdiye kadar hazineye ait araziden 90 bin dönüm toprak dağıttık. Ayrıca istimlak ederek ve bedelini ödeyerek yirmi bin dönüme yakın arazi verdik. ... Her vasıta ile küçük arazi sahiplerini istihlal kooperatifleri halinde birleşmeğe teşvik ve yardım ediyoruz...</p> <p>Yeni Gümrük tarifeleri tedricen tatbik olunmağa başlamıştır... Tarife siyasetimiz müfrit ve hesapsız bir himayecilik fikrinden uzaktır...</p> <p>Buğdayı bilhassa himaye ettiğimiz doğrudur. ... Senelerden beri takip ettiğimiz buğday himayesinden milletimizin yüzde 70'inin sefaleti bedeline vazgeçmeyeceğiz. Bu memleketin her türlü inkişafı ziraatten çıkan servete istinat eder. Türk köylüsünü zengin etmeğe çalışmak siyasetimizin ana hatlarındadır... Devlet Bankası ihdası için teşkilatımız çok ilerlemiştir...”</p>	ATDK; RG 10 Teşrinisani 1929
11	Kasım	Giresun'daki bakır madeni imtiyazı feshedildi.	Giresun'a bağlı Görele kazasının Gırlak kariyesinde kain bakır madeni imtiyazının feshine dair Danıştay Kararı (Şurayı Devlet ve Nafia Dairesinin 15.8.1929 tarih ve 6391 sayılı mazbatası) İcra vekilleri Heyetinin 9.10.1929 tarihli içtimanda tetkik ve kabul olunmuştur. 6 teşrinievel 1330 tarihli fermanla ihalesi yapılmış, ancak bu madenler işletilmemiş ve kanun hükmünce hükümsüz olan bu ihale iptal edilmiştir.	RG 11 Teşrinisani 1929
11	Kasım	Manisa Valisi Nusrat Bey Bakanlık emrine alınmıştır.		BCA: 30..18.1.2 /6..54..18. / 8534 / 71-338

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
12	Kasım	İstanbul Maarif Bölge Müdürlüğüne Muzaffer tayin edilmiştir.		BCA: 30..11.1.0 / 51.32..8. / 3631
12	Kasım	Kayseri- Gemerek demiryolu açıldı.		TTY, s.528
12	Kasım	İdari sınır değişikliği	Malatya'nın Yağca, Haydaroğlu, Midemuşağı köyleri Hekimhan kazasına bağlanmıştır.	BCA: 30..11.1.0/ 51.32..13./ 3642
12	Kasım	Temyiz Mahkemesi Üyelğine Refik tayin edilmiş; bazı hakim, savcı ve yardımcı üyeliklere tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 51.32..9. / 3633
12	Kasım	Yeni Türk harfleriyle basılan posta pulları kullanıma girdi.		BÜK
16	Kasım	İdari sınır değişikliği	Adana'nın Çokak, Çığsar Altunbuğa, Gümbeter, Rifatiye, Canbaz ve Akifiye köyleri ile Kocafakılar, İskenderli ve Keleşli mevkileri Maraş'ın Andırın ilçesine bağlanmıştır.	BCA: 30..11.1.0/ 45.43..1./ 2616
17	Kasım	Köy değişikliği	Elazığ'ın Kavak, Önşebkan ve Arkaşebkan köyleri aynı vilayetin Maden kazasına bağlanmıştır.	BCA: 30..11.1.0/ 51.33..5./ 3654; RG 7 Kanunuevvel 1929
19	Kasım	İzmir'de Karşıyaka mevkinde bir nahiye teşkil edilmiştir.	Nahiye merkezi: Karşıyaka; Nahiyyeye dahil olan mahalleler: Yamanlar, Simikler, Çili, Boşnak, Sancaklı, Alurca, Bostanlı, Dedebaşı, Turan, Bayraklı.	RG 19 Teşrinisani 1929
20	Kasım	Kaymakam Atamaları yapıldı.	Muradiye (Van), Bucak (Burdur), Bozca ada (Çanakkale), Palo (Elaziz), Sandıklı (Afyonkarahisar), Ilgın (Konya), Gevai (Van), Alaiye (Antalya), Terme, Bitlis, Of (Trabzon), Kadınhan, Orhangazi (Bursa), Akçadağ (Malatya), Osmancık (Çorum), Saray kaymakamlıklarına nakil ve tayinler yapılmıştır.	RG 20 Teşrinisani 1929
20	Kasım	Milli Mücadeleye katılmayıp yurt dışında kalan ve halen yurda dönmeyen 114 kişi vatandaşlıktan çıkarılmıştır.	1929 yılında 1041 sayılı Kanuna göre milli mücadeleye katılmayıp vatandaşlıktan çıkarılan 483 kişi bulunmaktadır. 1041 sayılı kanun 11 Şubat 1964 tarihinde kabul edilen 403 numaralı Türk Vatandaşlık Kanunu ile kaldırılmıştır.	30..18.1.2 / 6.56..7. / 8563 / 2-189; 30..18.1.2 / 6.56..9. / 8565 / 2-191
20	Kasım	Milli Müdafaa Vekaleti'nde çalıştırılan yabancı uzmanlarla imzalanan sözleşmeler gereğince kadroları tasdik edilmiştir.		BCA: 30..18.1.2/ 6.57..14./ 8590

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
20	Kasım	Yalova nahiyesinin kaza haline getirilmesine dair Kanun Layihası.		BCA: 30..18.1.2 / 6.55..16. /8552
21	Kasım	23 yeni nahiye teşkil edilmiştir.	Konya vilayetinin merkez kazası dahilinde Hatip, Tömek, Yarma, Obruk; Akşehir kazası dahilinde Tuzlukçu, Turgutreis; Kadınhanı kazası dahilinde Sarayönü, Kaurthasanlı; Seydişehir kazası dahilinde Çavuş, Çetmi; Sultaniye kazası dahilinde Beyviran; Ereğli kazası dahilinde Zanapa; Karaman kazası dahilinde Kılbasan, İlisire, Bucakkışla; Bozkır kazası dahilinde Hocaköy, Ahurlu; Ermenak kazası dahilinde Kazancı; Ilgın kazası dahilinde Aşağıcığıl; Beyşehir kazası dahilinde Manastır; Hadım kazası dahilinde Gerez; Cihanbeyli kazası dahilinde Silikli adlarıyla tam teşkilatlı olarak yeniden 23 nahiye kurulmuştur.	RG 21 Teşrinisani 1929
24	Kasım	1 Sterlin 1046 kuruşa yükseldi.		BÜK
24	Kasım	Bazı hakimlik, üyelik ve yardımcı üyeliklere tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 52.34..3. / 3679
24	Kasım	Erzurum ve Trabzon Jandarma mıntika müfettişliklerine Halil Rifat ve Aziz Beyler tayin olmuştur.		BCA: 30..22.2.0 / 51.33..12. / 3664
24	Kasım	Gemlik kaymakamı Remzi Bey bakanlık emrine alınmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 51.33..16 / 3670
25	Kasım	Alman tarihçi Emil Ludwig İstanbul'a geldi.		ATDK
25	Kasım	Çankırı, Çorum, Elaziz valiliğine vali ataması yapılmıştır.	Çankırı'ya Çorum valisi Adil, Çorum'a Elaziz valisi Cemal, Elaziz'e ise Hakkari valisi Fahri Beyler atanmıştır.	RG 25 Teşrinisani 1929
25	Kasım	Ereğli Kömür havzasının Kozlu sahasındaki Taşkesen kömür Ocağının yüzde seksen hissesi Abdülkadir Paşa'dan M. Leon For namına geçmiştir.		RG 25 Teşrinisani 1929
27	Kasım	Askeri muhakeme usulü ve askeri cezalar hakkında kanun layihası.		BCA: 30..18.1.2 / 6.57..19. / 8598
27	Kasım	Bazı hakimlik, savcılık ve üyeliklere tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 52.34..7. / 3683

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
27	Kasım	Bursa Polis Müdürlüğüne Mustafa Bey tayin edilmiştir.		BCA: 30..11.1.0 / 52.34.9. / 3687
27	Kasım	Jandarma Askeri Memurlar Kanun Layihası.		BCA: 30..18.1.2 / 6.57..17. / 8593 / 106-72
27	Kasım	Milli mücadeleye iştirak etmeyen ve hudut dışında kalan 48 şahıs 1041nolu Kanun gereğince Türk vatandaşlığından çıkarılmıştır.		BCA: 30..18.1.2 / 6.58..8. / 8604/ 2-195
27	Kasım	İrtikap ve rüşvet hakkında kanun layihası		BCA: 30..18.1.2 / 6.60..17. / 8653
28	Kasım	Çanakkale, Burdur, Artüvan vali atamaları yapılmıştır.	Burdur Valisi Süreyya Bey Çanakkale valiliğine; Artüvan Valisi Hazım Bey Burdur valiliğine; sabık Vali Cevdet Bey ise Artüvan valiliğine tayin olmuştur.	RG 28 Teşrinisani 1929
28	Kasım	Emil Ludwig'in İstanbul'dan Ankara'ya gelişi		ATDK
30	Kasım	Mustafa Kemal Paşa'nın Emil Ludwig'i kabulü.	Mustafa Kemal Paşa bu görüşmede egemenlik anlayışını şu sözlerle dile getirmiştir: "Korku üzerine egemenlik kurulamaz. Toplara dayalı egemenlik olmaz."	AKSCK; ATDK
30	Kasım	Yunan Elçisi M. Polychronades'in Çankaya'da itimatnamesini taksim merasimi ve Elçinin söylevine Mustafa Kemal Paşa'nın cevap konuşması		ATDK
1	Aralık	İdari sınır değişikliği	Elaziz'in Birvan köyü Keban kazasına bağlanmıştır.	BCA: 30..11.1.0/ 52.35.5./ 3712
1	Aralık	İdari sınır değişikliği	Malatya vilayeti merkezine merbut Tahir nahiyesinin Yağca, Haydar oğlu, Midemuşağı köyleri mezkur nahiyeden alınarak aynı vilayetin Hekimhan kazasına ilhak edilmiştir.	RG 1 Kanunuevvel 1929
1	Aralık	Kaymakamlık ve mektupçu atamaları.	Yalva ve Yenihen kaymakamlıklarına Şefik ve Yusuf Sıtkı Bey tayin olmuştur. Edirne Mektupçusu Ricai, Saimbeyli ve Kavaklı kaymakamları Vefa ve Zeki re'sen emekliye sevk edilmişlerdir.	BCA: 30..11.1.0 / 52.35.6 / 3716
2	Aralık	Maaş kanununun onbirinci maddesinin tefsiri.	Makam tahsisatı hakkındadır.	RG 2 Kanunuevvel 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
2	Aralık	Yalova'nın Kaza haline konulmasına dair kanun kabul edilmiştir.	Kocaeli'nin Karamursal kazasına bağlı Yalova nahiyesi, kaza haline getirilerek İstanbul'a bağlanmıştır. Yalova Kazasına bağlanan köyler: Ak, Elmalık, Üvezpınar, Ortaburun, Bürhaniye, Paşa, Teşvikiye, Çalica, Çımarcık, Çukur, Hacımehmet, Dere, Sultaniye, Samanlı, Soğucak, Safran, Taşköprü, Gacık, Kadı, Kadıçiftliği, Kabaklı, Kılınç Kurt, Kuru, Kocadereibala, Kocadereizir, Kazimiye, Kirazlı, Gökçedere, Küllük, Laledere, Yalova, Çağşak, Çengiler, Esadiye, Reşadiye.	RG 9 Kanunuevvel 1929
2	Aralık	Yüzelliliklerden Hafız İsmail'in Mısır'da çıkardığı ve Türkiye'ye sokulması yasak olan Müsavaat gazetesini okurken yakalanan Bergama'nın Şakranköyü katibi Mehmet Hoca ve bakkal Fevz hapse mahkum edilmiştir.	Yüzellilikler, Kurtuluş Savaşında düşman devletler ve İstanbul hükümetiyle işbirliği yaptıkları gerekçesiyle 1924 yılında Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığından çıkarılan 150 kişi için kullanılan bir terimdir.	BCA: 30.10.0.0/107.697.1/92C112
4	Aralık	Bazı hakimlik ve üyeliklere tayinler yapılmıştır.		BCA: 30.11.1.0/52.35.9./3721
4	Aralık	Diyarbakır ve Erzurum Jandarma Bölge Müfettişliklerine J. Alb. Halit Rıfat ve J. Yrb. Aziz Bey tayin olmuştur.		BCA: 30.11.1.0/52.35.10./3722
4	Aralık	Hariciye Vekaletinden çeşitli yurtdışı görevlere atamalar yapılmıştır.		RG 4 Kanunuevvel 1929
4	Aralık	Türk parasını yükseltmek için alınacak tedbirleri ihtiva eden ve her yerde her işte yerli malı ve mamulati kullanılacağını bildiren Vekiller Karamamesi	1929 yılında paranın istikrarının bozulmasını etkileyen unsurların başında şunlar gelir: a) 1929 yılında yüksek vergi oranlarını içeren yeni bir Gümrük Kanunu'nun uygulamaya konulacağı varsayımından hareket eden ithalatçıların önemli miktarlarda ithalat yaparak stoklamaya yönelmeleri ticaret bilançosu açığını eski yıllara kıyasla iki misline çıkarmıştır. b) Hükümetin büyük bayındırlık işlerine girişmesi ithalat hacminin artmasına neden olmuştur. c) Osmanlı Devleti borçlarından Hükümete yüklenen kısma ait taksitlerin ödenmesine 1929 yılında başlanılmıştır; buna ilaveten daha önce kamulaştırılmış demiryolu tesisleri ve Haydarpaşa Liman tesislerine ilişkin borç taksitleri ödemeler dengesinin üzerinde olumsuz etki yaratmıştır.	ATDK
4	Aralık	Türk-Yunan Muhtelif Hakem Mahkemesi Başkanlığı'na Niels Wilhelm Boeg'in tayini		BCA: 30.18.1.2/6.59.15/8631 Doya:35-19
4	Aralık	Yüksek Mühendis Mektebi Rektörlüğüne Suphi Bey atanmıştır.		RG 4 Kanunuevvel 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
5	Aralık	Darülfünun Hukuk Fakültesi'ndeki 30 kürsü 14'e, Fen Fakültesi'ndeki 21 kürsü 12'ye indirildi.		BÜK
5	Aralık	Diyarbakır ve Kars Polis Müdürlüklerine Sait ve Sami tayin edilmiştir.		BCA: 30..11.1.0 / 52.35..19. / 3738
5	Aralık	Memurin Kanununun 85inci maddesinin tefsiri.	Memurin Kanununun yayımlanma tarihi ile sözkonusu kanunun 85 ve 89. maddelerinin yürürlüğe girdiği 1 Haziran 1927 tarihi arasındaki müddet içinde yerinden ayrılan memura maaş verilir.	RG 11 Kanunuev- vel 1929
5	Aralık	Trabzon ve Eskişehir Polis Müdürlüklerine Bahri ve Mustafa Nuri Beyler tayin edilmişlerdir.		BCA: 30..11.1.0 / 52.35..20. / 3739
7	Aralık	Mustafa Kemal Paşa Yalova'ya gitmek üzere Ankara'dan hareket etti.		ATDK
8	Aralık	Antalya Vilayeti Tapu Müdürlüğüne Hüsamettin Bey tayin edilmiştir.	Ayrıca, Kırşehir Tapu müdürlüğüne Ahmet Talat Bey; Malatya Tapu Müdürlüğüne Celal Bey; 1.sınıf Gümrük Müfettişliğine Arif Bey tayin olmuştur. Bilecik Tapu Müdürlüğüne Mehmet Nuri Bey tayin edilmiştir.	RG 8 Kanunuev- vel 1929 Ayrıca bkz: 12 Kanunuev- vel 1929, 1369 sayılı RG
8	Aralık	Mustafa Kemal Paşa Yalova'ya geçmiştir.	Mustafa Kemal Paşa'nın Yalova ziyareti 8 gün sürmüştür.	AYG (1975), s. 157; ATDK
9	Aralık	1536 numaralı Türkiye-Uruguay Dostluk Anlaşması TBMM'de tasdik edildi.	Antlaşma 4 Kasım 1929 tarihinde Roma'da imzalanmıştı.	Düster, Üçüncü Tertip, Cilt 11, s. 18; RG 24 Kanunuev- vel 1929
9	Aralık	30 Mayıs 1929 tarihinde imza olunan Türkiye İtalya tahkimnamesi hakkında kanun kabul edildi.	Tahkimname, İtalya hakimiyeti altında bulunan bazı adalarla Anadolu sahili arasında bulunan bir kısım adacıkların Lozan antlaşması gereğince Türkiye'ye mi yoksa İtalya'ya mı ait olması gerektiğine dair kararı La Haye Beynelmillel Daimi Adalet Divanına bırakmaktadır.	Düster, Üçüncü Tertip, Onbirinci Cild, s.21
9	Aralık	Adana Evkaf müdürlüğüne Sadık Bey tayin edilmiştir.	Bursa Polis Müdürlüğüne Eskişehir Polis müdürü Mustafa Bey tayin edilmiştir.	RG 9 Kanunuev- vel 1929
9	Aralık	İktisat Vekaleti ile İstanbul Ticaret Odası arasında büyük bir ihtilaf çıktı.		Y. 9 Kanunuev- vel 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
9	Aralık	Rüşvet meselelerinde kat'i bir şiddet devri başlıyor.		Y. 9 Kanunuevvel 1929
10	Aralık	İdari sınır değişikliği	Elaziz Vilayeti merkez kazasının Sarı nahiyesine merbut Birvan köyü mezkur nahiyeden alınarak aynı vilayetin Geban kazasına ilhak edilmiştir.	RG 10 Kanunuevvel 1929
10	Aralık	Yalova kaymakamlığına Şefik Bey atanmıştır.		RG 10 Kanunuevvel 1929
10	Aralık	Zekat, fitre, kurban derisi ve sakatlarının Türk Tayare Cemiyetine verilmesi için camilerde vaazlarda halka bu yönde teşvikte bulunulmasına karar verilmiştir.		BCA: 51..0.0.0 /3.17..21.
11	Aralık	Komşusunu av tüfeği ile vuran Koca İsmail namı diğer Ayaşlı oğullarından İbrahim oğlu Halil ölüm cezasına çarptırılmıştır.	Diğer ölüm cezaları : 5.12.1929 tarihli TBMM kararı (16 Kanunuevvel 1929 tarih ve 1372 sayılı RG) ile Şişli oğullarından Yakuboğlu Ali ölüm cezasına çarptırılmıştır. (Tosya'da bir kadına tecavüz etmeğe çalışırken, kadının karşı gelmesi üzerine 30 yerinden kadın bıçaklayarak öldürmekten suçlu). 14.12.1929 tarihli TBMM kararı (21 Kanunuevvel 1929 tarih ve 1376 sayılı RG): Siverekli Hacıyüpoğullarından Mehmet Suphi ölüm cezasına çarptırılmıştır (Askerlikte iki kişi öldürmekten suçlu). 14.12.1929 TBMM kararı (22 Kanunuevvel 1929 tarih ve 1377 sayılı RG): Safranbolu'nun Ovatintin köyünden Fevzi oğlu kara Hazım ve Mustafa oğlu Halil, adam öldürmekten dolayı ölüm cezasına çarptırılmıştır. 8.4.1929 tarihli TBMM kararı ile Kilisli Hüseyin Ali oğlu Mehmed'in idamına karar verildi. 30.3.1929 tarihli TBMM kararı ile Aydın'ın Kozalaklı köyünden Bahri oğlu Memed'in idamına karar verildi. (taamüden adam öldürmekten suçlu). 12.1.1929 tarihli TBMM kararı ile Tokad'ın Ovacık Köyünden Pehlivan oğullarından Mehmet oğlu Şaban'ın idamı onaylanmıştır. 3.1.1929 tarihli TBMM kararı ile Kastamonu'nun Akdoğan köyünden Mehmet Ali'nin idamı onaylandı (kız kaçırmaya çalışırken adam öldürme).	RG 11 Kanunuevvel 1929
11	Aralık	Trabzon Valiliğine Ali Galip Bey tayin olmuştur.		BCA: 30..18.1.2 / 6.54..19. / 8535 / 71-338
12	Aralık	Başvekil İsmet Paşa'nın paranın kıymetinin yükseltilmesi hakkında TBMM'de konuşması ve Kabine'ye güvenoyu	Paranın kıymetini yükseltmek için alınacak tedbirlerle ilgili olarak İcra Vekilleri Heyetine güven oyu verilmiştir.	RG 14 Kanunuevvel 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
12	Aralık	İktisadi seferberlik ilan edilmiştir.	Haberde, Türk kızlarının ipekli giymekten men olmuş olduğu, herkesin istisnasız yerli malı kullanacağı duyurulmaktadır.	Y 13 Kanunuevvel 1929
13	Aralık	Moskova Büyükelçiliği'ne Hüseyin Ragıp ile Bükreş Elçiliği'ne Ziraat Vekili eski Manisa Milletvekili Sabri Bey tayin olmuştur.		BCA:30.1 8.1.2/2.15.. 30./7680 /107-48
13	Aralık	Sovyet Harici Komiser Vekili Karahan Ankara'ya geldi.		ATDK
14	Aralık	801 numaralı senni mükellefiyet dahilinde bulunanların silahsız hizmeti mucip arzai vücudiyelerinin tedavisi hakkındaki kanunun ikinci maddesinin tefsiri.	Parasız cerrahi müdahale gerektiren durumlarda, hastanın yattığı süre içerisinde beslenmesi de ücretsizdir.	Düster: Tertip: 3 Cilt: 11 Sayfa: 31; RG 22 Kanunuevvel 1929
14	Aralık	Bazı hakimlik, savcılık ve üyeliklere tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 52.36.4. / 3743
14	Aralık	Bazı ordu ve kolordu Komutanlıklarına tayinler yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 52.36.5. / 3744
14	Aralık	Gümrük Muafiyetine ait bazı hususi kanunların mer'iyetlerinin devam edip etmeyeceğinin tefsiri.		Düster, Üçüncü Tertip, Cilt 11, s. 32; RG 22 Kanunuevvel 1929
14	Aralık	Muamele vergisi kanununun üçüncü maddesinin birinci fıkrasının tefsiri yapılmıştır.	İthal, imal, satın alma, satış ve ihracından yalnız biri tekel altında bulunan maddelerin, ithal, imal, satın alma, satış ve ihraçlarında muamele vergisine tabi olmayacağına dair tefsir.	Düster, Üçüncü Tertip, Cilt 11, s. 32; RG 22 Kanunuevvel 1929
16	Aralık	Darülfünun Divanı, fen, edebiyat, tıp, hukuk ve ilahiyat fakültelerindeki toplam müderris sayısını 146'dan 98'e indirdi.		BÜK
16	Aralık	Mustafa Kemal Paşa Yalova'dan Ankara'ya geldi.		ATDK
16	Aralık	Polis müdürlüklerine atamalar yapılmıştır.	Trabzon Polis Müdürlüğüne Bahri Bey ve Eskişehir Polis Müdürlüğüne Mustafa Nuri Bey; Diyarbakir Polis Müdürlüğüne Sait Bey; Kars Polis Müdürlüğüne Sami Bey nakledilmiştir.	RG 16 Kanunuevvel 1929
17	Aralık	Bafra kaymakamı Süleyman Sırrı Bakanlık emrine alınmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 52.36.11. / 3752

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
17	Aralık	Riyo de Janero Elçiliğine Ali Bey (Lahi maslahatgüzarı) tayin edilmiştir.		RG 17 Kanunuevvel 1929
17	Aralık	Türkiye ile Sovyet Rusya arasında 1925'de Paris'te imzalanan "Dostluk ve Tarafsızlık Antlaşması"nın uzatılması hakkında Protokol Ankara'da imzalandı.		ATDK; TCAMA
18	Aralık	Askeri Temyiz Divanı üyeliğine Ferik Ömer Fahrettin Paşa'nın tayini.		BCA: 30..18.12./ 7.61..17./ 8673 / 39-106
18	Aralık	Karapınar Müstahsilleri İtibar Kooperatif Bankası; Reşadiye Müstahsilleri İtibar Kooperatif Bankası, Erbeyli Müstahsilleri İtibar Kooperatif Bankası kurulmuştur.		RG 18 Kanunuevvel 1929
18	Aralık	Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti Mustafa Kemal Paşa'nın himayesinde kuruldu. Cemiyetin başkanlığına TBMM başkanı Kâzım Paşa getirildi.	Kurucuları arasında Celal Bey (Bayar), Hasan Bey (Saka) gibi isimler bulunmaktadır. On yıl sonra Cemiyetin adı Ulusal Ekonomi ve Artırma Kurumu olarak değişti. Bu kurum, daha sonra 1955 yılında Türk İktisat Cemiyeti ile birlikte Türkiye Ekonomi Kurumunu meydana getirdi. Cemiyetin kuruluş amacı, 1929 krizinin etkilerini hafifletmek, israfla mücadele ederek tasarruf ve yerli malı kullanımını özendirme idi. Ayrıca, ulusal iktisadi sorunları teşhis edip çözümü için hükümeti uyarmak da amaçları arasında yer alıyordu.	BÜK
18	Aralık	Askerlere ait irtikap ve rüşvet hakkında kanun teklifi		BCA: 30..18.1.2 / 7.62.10. 8686
18	Aralık	Veremle Mücadele Derneği kamu yararına dernek olarak kabul edilmiştir.		BCA: 30..18.1.2 / 7.62..12. /8688 / 80-22
21	Aralık	Bağdat Başkonsolosluğu'na Talat Kayaalp'in tayini		BCA: 30.11.1.0/ 52373/ 3766
21	Aralık	İdari sınır değişikliği	Cihanbeyli kazasına bağlı merbut Yunak nahiyesi mezkur kazadan alınarak Akşehir kazasına ve Konya merkez kazasına merbut Mürselefendi nahiyesi Cihanbeyli kazasına geçirilmiştir. Bu kaza merkezi Mürselefendi nahiyesinin merkezi olan İnevine ve bu nahiye merkezi de Böğrödelik namıyla yadedilmek üzere Cihanbeyli kazasının merkezi bulunan Reşadiyeye naklolunmuştur.	RG 21 Kanunuevvel 1929

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
21	Aralık	Gaziantep Polis Müdürlüğüne Şerif Nimet Bey tayin edilmiştir.		BCA: 30..11.1.0 / 52.36..14. / 3756
21	Aralık	Türkiye ile İrlanda arasında geçici ticaret antlaşması imzalandı.		
23	Aralık	Başbakanlık müsteşarlığı, devlet işlemlerinde eski yazı ile yapılacak başvuruların okunmadan iptal edileceğini bildiren bir genelge yayımladı.		TCSYK
23	Aralık	İdari sınır değişikliği	Kırşehir'in Avanos Kazasına bağlı Karafakılı, Yağlıkbir, Eskiviran köyleri Yozgat'ın Boğazlıyan kazasına bağlanmıştır.	BCA: 30..11.1.0/ 52.37..11/ 3776
23	Aralık	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bulgar Krallığı arasında akdolan iadei mücrimin mukavelesi Ankara'da imzalandı.		TCAMA
23	Aralık	Türkiye ile Bulgaristan arasında Ankara'da Suçluların İadesi Antlaşması imzalandı.	TBMM'de onaylanması: 26 Mayıs 1930	ATDK
24	Aralık	Gümrük Tarife Kanununun 31 inci maddesinin tadiline dair Kanun yayımlandı.	1 Teşrinievvel 1929 tarihinden itibaren milli hududa giren muhacirlerden 8 Haziran 1929 tarih ve 1499 numaralı Gümrük resimlerinden 31 Mayıs 1926 tarih ve 885 numaralı İskan Kanunu mucibince muaf olan kısmı, bu kanunun neşri tarihinden itibaren bir sene zarfında müracaat etmek şartı ile sahiplerine iade edilir.	RG 24 Kanunuev- vel 1929
24	Aralık	Gümrük Tarife kanununun 31. maddesinin tadiline dair 1535 sayılı kanun		BULMAÇ
25	Aralık	Gazeteci Behçet Bey tevkif edildi.	Resimli Ay Dergisi yazı işleri müdürü Behçet Bey, Nazım Hikmet'in "sesini kaybeden şehir" adlı şiiri nedeniyle tutuklanmıştır.	Y. 26 Kanunuev- vel 1929
24	Aralık	Türkiye Cumhuriyeti ile Uruguay Cumhuriyeti arasında aktolunan dostluk mukavelesinin tasdiki hakkında kanun		RG 24 Kanunuev- vel 1929
25	Aralık	8711 No'lu Gayri mübadil Türklere Yunan Emvalinden Tevziat icrası hakkındaki 6 Haziran 1928 tarihli talimatnamenin 17nci maddesinin tadiline dair kararname	İadesi gerektiği halde, henüz Yunan hükümetince sahiplerine iade edilmemiş arazi sahiplerinin hakları hakkında.	Düster, Üçüncü tertip, Cilt 11, s. 43.

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
25	Aralık	Çalışan Türk köylüsüne işleyebileceği kadar toprak sağlamaya dair kanunun Muğla vilayetinde uygulanmasına başlanmıştır.		BCA: 30..18.1.2/ 7.63..4./ 8701 / 216-64
25	Aralık	Danıştay üyelerinden Asım'a isnat olunan kanuna aykırı hareketinden dolayı hakkında icra edilen tahkikat neticesinde meni muhakemesine karar verilmiştir.		BCA: 30..10.0.0 / 11.68..1. /1023
25	Aralık	Feshane ve Hereke Mensucat Fabrikası'nın ıslahı için Almanya'dan iki uzman getirilmesine karar verilmiştir.		BCA: 30..18.1.2 / 7.62.14./ 8690 / 69- 32
25	Aralık	Hukuk Usulü Muhakemeleri kanununun 573üncü maddesine bir fıkra ilavesine dair kanun yayımlandı.		RG 25 Kanunuev- vel 1929
25	Aralık	Merinos koyunlarını hastalıktan korumak için, Bölge Müfettişliği kurulmasına karar verildi.		BCA: 30..18.1.2 / 7.62..16./ 8693 / 219-30
25	Aralık	Müzayede, Münakasa ve İhale kanununun altıncı maddesinin tadiline dair kanun		RG 25 Kanunuev- vel 1929
25	Aralık	Ordunun levazım ve topçu işlerinde çalıştırılacak yabancı uzmanların çağrılmaları.		BCA: 30..18.1.2 /7.63..18./ 8715 / 241- 13
25	Aralık	Saimbeyli, Palu, Ahlat ve Gediz kaymakamlıklarına Nurettin Nami, İzzet ve Mahir Beylerin tayini yapılmıştır.		BCA: 30..11.1.0/ 52.37..15./ 3782
25	Aralık	Ünye kaymakamı Besim bakanlık emrine alınmıştır.		BCA: 30..11.1.0 / 52.37..16. / 3783
26	Aralık	Hususi orman sahiplerinden ve müteahhitlerden alınan amenajman paralarının sarfi hakkında Kanun kabul edildi.	Orman müteahhitlerinden ve orman sahiplerinden alınan amenajman ve teşçir paraları gelir bütçesinde açılacak özel bir fasla irat kayıt, diğer taraftan İktisat Vekaleti bütçesinin amenajman ve teşçir faslına tahsisat olarak ilave ve sarfolunur.	Düster, Üçüncü tertip, Cilt 11, s. 46; RG 7 Kanunusani 1930

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
26	Aralık	Milli İktisat ve Tasarruf Cemiyeti'nin gayesinin halka tanıtılması için minarelere mahya asılması ve camilerde bu kanunun halka anlatılması.	Cemiyet, Mustafa Kemal Paşa'nın himayesinde 18 Aralık 1929 tarihinde kurulmuştur.	BCA: 51..0.0.0 /3.17..23.
26	Aralık	Ticaret Muahedesi akteden memleketlerden gelecek pirinçlerin istihlak resmi hakkında tefsire mahal olmadığına dair Heyeti Umumiye Kararı	1 Teşrinievvel 1929 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 1499 numaralı yeni gümrük tarife kanunu, istihlak resmine dair olan 15 Nisan 1338 tarihli kanun hükmünü ilga etmiştir. Ancak, 1499 numaralı kanunun geçici maddesiyle, kendileriyle ticaret antlaşması yapılmış devletlerin, şeker ve şekerli mevat ile petrol, benzin ve müştakkatından mukavelename müddetlerinin bitimine kadar eski tarifeye göre gümrük ve istihlak vergisi ile her kilosundan ayrıca 8 kuruş inhisar resmi alınmasına devam etmeye yetkili olduğuna dair.	Düster, Üçüncü tertip, Cilt 11, s. 47; RG 2 Kanunusani 1930
26	Aralık	Zabitan ve askeri memurlar maaşları hakkındaki 1453 numaralı kanunun tefsiri	Müstahkem mevki kumandalığı yapmış olan mirlivalara da üçüncü derece maaşı verilir.	Düster, Üçüncü tertip, Cilt 11, s. 46; RG 2 Kanunusani 1930
28	Aralık	28 Mayıs 1928 tarih ve 1324 numaralı Damga Resmi Kanununun on üçüncü maddesinin sekizinci fıkrasının tadiline dair kanun yayımlandı.		RG 28 Kanunuevvel 1929
28	Aralık	Irak Elçisi Rauf Bey'in Çankaya'da itimatnamesini takdim merasimi ve Elçinin söylevine Mustafa Kemal Paşa'nın cevap konuşması		ATDK
28	Aralık	Maaş kanununun 8inci maddesinin tadiline dair kanun yayımlandı.	20 Haziran 1927 tarih ve 1108 numaralı Maaş Kanununun 8. maddesi değiştirilmiştir.	RG 28 Kanunuevvel 1929
28	Aralık	Emin Türk Bey (Eliçin) tutuklandı.	Resimli Ay dergisinde yayımlanan "Köyümde Neler Gördüm?" başlıklı yazının yazarı.	BÜK
28	Aralık	Teşviki Sanayi Kanununun 26 ve 42 inci maddelerinin tadili hakkında kanun	Sinai bir müessesenin devrinde, o müessesenin sahip olduğu izin ve muafiyetlerin de yeni sahibine intikal edeceği ile ilgili.	RG 28 Kanunuevvel 1929
30	Aralık	Brüksel'de toplanan milletler arasındaki telgraf konferansında kabul edilen kararlar, 1546 numaralı kanun ile TBMM'de onaylanmıştır.	Milletler arası telgraf konferansı 10 Eylül 1928 tarihinde Brüksel'de toplanmıştır.	Düster, Üçüncü tertip, Cilt 11, s. 48; RG 11 Kanunusani 1930

G	Ay	Olay/Mevzuat	Açıklamalar	Kaynak
31	Aralık	<i>1928 Senesine Mahsus Olarak Vilayet Umumi Meclisleri Tarafından Tanzim Olunup Tasdiki Aliye İktiran Eden Hususi İdare Bütçeleri</i> adlı kitap çıktı.	Kitap, Mahalli İdareler Umum Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır. 1317 sayfadan oluşan kitap, Dahiliye Vekaleti yayını olarak çıkmıştır.	YK
31	Aralık	1929 ödemeler dengesi ile ilgili Ali İktisat Meclisi'nin hazırladığı rapor.		BCA: 30..10.0.0 / 26.152.6. / 236
31	Aralık	Türk Hanımları Esirgeme Derneği'ne yapılacak nakdi yardım ve derneğin kamuya yararlı derneklerden sayılabileceğine dair karar.		BCA: 30..10.0.0 / 80.526.3. / 8023
		<i>Dahiliye Vekaleti Kıdem Mecmuası</i> yayımlandı.	Haz: Memurin Umum Müdürlüğü, Ankara, 43 s. Yedigün Basımevi, Dahiliye Vekaleti	YK
		Hapishaneler İçişleri Bakanlığında alınıp Adalet Bakanlığına devredildi.	Hapishaneler, 1929 mali yılı bütçesi ile Adalet Bakanlığ'na devredildi; bunların idaresine ait 1721 sayılı Kanuna göre hapishanelerin emniyet ve muhafazasını temin vazifesi de Adalet Bakanlığ'na bırakıldı.	İİ.
		<i>İdare Taksimatı-Umum İdare Taksimatı Cetveli-Vilayetlerin İdare Taksimatı</i> adlı kitap çıktı.	Haz: Vilayetler İdaresi Umum Müdürlüğü, Ankara, 168 s. Köy Hocası Basımevi Dahiliye Vekaleti Yayını.	YK
		<i>İdare Taksimatı-Vilayetler-Kazalar-Nahiyeler</i> adlı kitap çıktı.	Haz: Vilayetler İdaresi Umum Müdürlüğü, Ankara, 40 s. Dahiliye Vekaleti Yayını.	YK
		<i>Vilayetler İdaresi Kanunu</i> kitabı çıktı.	Haz: Vilayetler İdaresi Umum Müdürlüğü, Ankara, 122 s. Dahiliye Vekaleti Yayını.	YK

KAYNAKÇA

- AKŞİN, Sina, *Türkiye'nin Yakın Tarihi*, İmaj Yayınları, Ankara, 1996.
- Boğaziçi Üniversitesi Kronolojisi, <http://www.boun.edu.tr>
- BORATAV, Korkut, *Türkiye'de Devletçilik*, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1974.
- BORATAV, Korkut, *Türkiye İktisat Tarihi*, İmge Kitabevi, Ankara, 2006, (10. Baskı).
- ÇAVDAR, Tevfik, *Türkiye Ekonomisinin Tarihi, 1900-1960*, İmge Yayınları, Ankara, 2003.
- GÖRELİ, İsmail Hakkı, *İl İdaresi*, A.Ü: SBF yayınları, Ankara, 1952.
- İçişleri Bakanlığı, *Yayın Kataloğu (1928-1983)*, A.Ü SBF ve Basın Yayın Yüksek Okulu Basımevi, 1983.
- KEYDER, Çağlar, *Dünya Ekonomisi İçinde Türkiye (1923-1929)*, Yurt Yayınları, İstanbul, 1975.
- KEYDER, Çağlar, *Türkiye Demokrasisinin Ekonomi Politikası*, İrvin Cemil Schick ve E. Ahmet Tonak (der.) *Geçiş Sürecinde Türkiye*, Belge Yayınları, İstanbul, 1992.
- KOCATÜRK, Utkan, *Atatürk ve Türk Devrimi Kronolojisi: 1918-1939*, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1973.
- KONGAR, Emre, *İmparatorluktan Günümüze Türkiye'nin Toplumsal Yapısı*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1997. (10.basım).
- KURUÇ, Bilsay, *Belgelerle Türkiye İktisat Politikası 1. Cilt (1929-1932)*, AÜSBF Yayını, No: 569, Ankara, 1988.
- MAKAL, Ahmet, *Türkiye'de Tek Partili Dönemde Çalışma İlişkileri 1920-1946*, İmge Yayınları, Ankara, 1999.
- OKUTAN, M. Çağatay, *Tek Parti Döneminde Azınlık Politikaları*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2004.
- ÖNDER, Mehmet, *Atatürk'ün Yurt Gezileri*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1975.
- ÖZ, Esat, *Tek Parti Yönetimi ve Siyasal Katılım (1923-45)*, Gündoğan Yayınları, Ankara, 1992.
- ÖZAKMAN, Turgut, *Atatürk, Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet Kronolojisi*, Bilgi Yayınları, Ankara, 1999.
- ÖZŞEN, Tayfur, *Bulmaç Mevzuat Kılavuzu (23 Nisan 1920-23 Nisan 1996)*, Cilt 1-2, TAKAV, Ankara 1996.
- TEZEL, Yahya Sezai, "1934 Sanayi Programı' ve Türkiye'de 'İktisadi Devletçilik'in Tarihindeki Yeri" *Görüş Dergisi*, sayı 12, 1993 (online erişim: <http://www.geocities.com/ystezel/articles/tusiad.html>.)
- <http://www.tbmm.gov.tr/hukumetler> (Erişim Tarihi: 11.11.2005)
- TİMUR, Taner, *Türk Devrimi ve Sonrası*, İmge Yayınları, Ankara, 2001.
- TOPUZ, Hıfzı, *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, Gerçek Yayınları, İstanbul, 1996.
- TUNÇAY, Mete, *Türkiye Cumhuriyeti'nde Tek Parti yönetiminin Kurulması 1923-1931*, Tarih Vakfı, İstanbul, 4 Baskı, 2005.

Türkiye Cumhuriyeti 80. Yıl Kronolojisi, Anadolu Ajansı, Ankara 2005.

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Yılı; *Matbuat Umum Müdürlüğü 1929-1930* .İstanbul, Devlet Matbaası,1930.

UYAR, Hakkı, *Tek Parti Dönemi ve Cumhuriyet Halk Partisi*, Boyut Kitapları, İstanbul 1999.

YAVUZ, Ahmet (Der.), *Türkiye Cumhuriyeti'nin Akdettiği Milletlerarası Anlaşmalar, (20 Nisan 1920-1 Temmuz 1976)*, Dışişleri Bakanlığı, Ankara 1976.

Gazeteler

Cumhuriyet Gazetesi, 1929 yılı

Yarın Gazetesi, 1929 yılı

Kanunlar ve Resmi Belgeler

TBMM Tutanak Dergisi (*Zabıt Ceridesi*) ZC, 1929

Resmi Gazete (RG), 1929

Düstur, Üçüncü Tertip Cilt 10 ve 11

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi